

ਸਾਥੀ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ

ਪਿਛਲੇ ਸੌ ਸਾਲ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਦਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਸੈਂਕੜੇ ਦੇ ਦੌਰ ਵਿਚ ਇਹ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਹੀ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਜਾਨਾਂ ਵਾਰਦੇ ਹੋਏ ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਦੇ ਝੰਡੇ ਨੂੰ ਉਚਾ ਚੁੱਕੀ ਰਖਣ। ਨਾਂਗੀਆਂ ਦੀਆਂ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਮੌਤ ਨੂੰ ਕਬੂਲਦੇ ਹੋਏ ਜੁਲਾਇਸ ਫੀਚਕ ਵਰਗੇ ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਨੇ ਉਹ ਅਮਰ ਸ਼ਬਦ ਲਿਖੇ ਜੋ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਇਕ ਨਵੇਂ ਅਰਥ ਦੇ ਗਏ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਇਸ ਸੈਂਕੜੇ ਦੇ ਦੌਰ ਵਿਚ ਵੀ ਆਪਸੀ ਕੁਝ ਵਖਰੇਵੇਂ ਹੋਇਆਂ ਹੋਇਆਂ ਵੀ ਇਹ ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਹੀ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਤੌਰਕ ਅਤੇ ਦਲੀਲ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰਖਣ ਤੇ ਉਹਦੇ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਨਾ ਸਾਥੀ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਸੈਂਕੜਾ ਇਕ ਵਿਸ਼ਵ ਸਾਜਿਸ਼ ਦੀ ਦੇਵ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਟੋਟੇ ਟੋਟੇ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਖਬਰਦਾਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਹ ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨਾਲ ਫਲਸਫੇ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਵੀ ਵਾਦਵਿਵਾਦ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ਆਪਣਾਇਆ ਰਸਤਾ ਸਿਖ-ਗੁਰੂ-ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੇ ਮੂਲ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ। ਉਹਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿਤੀ ਗਈ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਆਵਾਜ਼ ਧਾਰਮਕ ਜਨੂੰਨ ਦੀ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਸੀ।

ਇਹ ਨੌਜਵਾਨ ਜਦੋਂ ਆਪਣੇ ਕਿਸੇ ਸ਼ਹੀਦ ਦੀ ਯਾਦ ਮਨਾਉਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਹਰ ਬੁਲਾਰਾ ਇਹ ਬੋਲ ਦੁਹਰਾਂਦਾ ਹੈ "ਮੰਨੂੰ ਸਾਡੀ ਦਾਤਰੀ, ਅਸੀਂ ਮੰਨੂੰ ਦੇ ਸੋਏ, ਜਿਉਂ ਜਿਉਂ ਮੰਨੂੰ ਵੱਢਦਾ, ਅਸੀਂ ਦੂਣੇ ਚੋਟੇ ਹੋਏ"

ਇਹੀ ਗੱਲ ਉਹ ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਲਈ ਕਿਉਂ ਭੁਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਸੂਰਮੇ ਮੁਕਾਇਆਂ ਨਹੀਂ ਮੁੱਕ ਸਕਦੇ, ਸਾਥੀ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਨੂੰ ਸ਼ਬਦਾਂਜਲੀ ਦੇਣ ਲਈ ਆਇਆ, 5 ਅਕਤੂਬਰ ਲਾਲ ਝੰਡਿਆਂ ਦਾ ਹੱਝ ਇਸ ਗਲ ਦਾ ਸਾਂਝੀ ਹੈ। ਦਰਸ਼ਨ ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਰਾਹ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਮੌੜ ਸਕਦੀ।

ਸਾਡੀ ਵਿਛੜ ਗਏ ਸਾਥੀ ਨੂੰ ਲਾਲ ਸਲਾਮ ! ੦੦

ਬਲਦੇਵ ਮਾਨ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ

ਬਲਦੇਵ ਮਾਨ, ਸਾਡਾ ਸਾਥੀ ਸਾਡੇ ਦਰਮਿਆਨ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ਉਹ ਉਸ ਕਾਲੀ ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਜਿਸਨੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਲਪੇਟ ਵਿਚ ਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਲੀ ਸਿਆਸਤ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇਣ ਵਾਲੀਆਂ ਇਕ ਪਾਸੇ ਧਾਰਮਕ ਜਨੂੰਨ ਅਤੇ ਧਾਰਮਕ ਮੂਲਵਾਦ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈਆਂ ਉਹ ਫਾਸੀ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਹਨ ਜਿਹੜੀਆਂ ਕਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ, ਉਹਨੂੰ ਜੀਣ ਦਾ ਕੋਈ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਤੇ ਜਾਬਰ ਸਟੇਟ ਦੀਆਂ ਉਹ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਹਨ ਜੋ ਹਰ ਵਿਰੋਧੀ ਆਵਾਜ਼ ਨੂੰ ਸੰਗੀਨ ਦੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਬੰਦ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ।

○ ਇਸ ਕਾਲੀ ਸਿਆਸਤ ਵਿਰੁੱਧ ਲੜਣ ਵਾਲੀ ਸਾਡੀ ਲਹਿਰ ਦਾ ਇਕ ਬਹਾਦਰ ਸਿਪਾਹੀ ਸਾਡੇ ਦਰ-ਮਿਆਨ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ, ਇਹ ਸਾਡੀ ਸਮੁੱਚੀ ਲਹਿਰ ਦਾ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੈ।

○ ਧੜਿਆਂ ਤੋਂ ਨਿਰਲੇਪ—ਇਕ ਪਿੰਡ ਦਾ ਸਰਪੰਚ, ਜਿਸਦੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਕਦੀ ਪੁਲਸ ਦਾਖਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਸੀ, ਪਿੰਡ ਦੇ ਕਿਸੇ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਥਾਨੇ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ, ਕਚੇਰੀ ਨਹੀਂ ਚੜ੍ਹਣਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ, ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਦਰਮਿਆਨ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ, ਇਹ ਸਮੁੱਚੇ ਪਿੰਡ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੈ।

○ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਹਰ ਜਬਰ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਲੜਣ ਵਾਲਾ ਇਕ ਨਿਪੱਤਰ ਜੋਧਾ, ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਦਰਮਿਆਨ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ, ਇਹ ਸਮੁੱਚੇ ਇਲਾਕੇ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੈ।

○ ਇਕ ਨਵਜਨਮੀ ਬੱਚੀ ਨੂੰ ਚਿੱਠੀ ਲਿਖਣ ਵਾਲਾ ਉਹ ਬਾਪ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ, ਜਿਸਨੇ ਔਰਤ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਹਰ ਜਮੇਂ ਉਹਦੇ ਕੰਨਾਂ ਵਿਚ ਪਾਉਣੀ ਸੀ, ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਬੱਚੀਆਂ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵੱਡੀਆਂ ਹੋ ਕੇ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਮੁਕਤੀਆਂ ਦੇ ਮਹਾਨ ਸੰਘਰਸ਼ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਨਾ ਹੈ।

○ ਪਿਛਾਧੜ ਰਹੁਰੀਤੀਆਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਵੀਂ ਰੋਸ਼ਨੀ

ਦਾ ਮਸ਼ਾਲਚੀ ਸਾਡੇ ਦਰਮਿਆਨ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ, ਇਹ ਸਮੁੱਚੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੈ।

੦ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਸੋਹਣਾ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਵਿਚ ਜੁਟਿਆ ਇਕ ਸਿਪਾਹੀ ਸਾਡੇ ਦਰਮਿਆਨ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ, ਇਹ ਸਮੁੱਚੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੈ।

ਅਸੀਂ ਵਿਛੜ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸਾਥੀ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਗਮਗੀਨ ਹਾਂ, ਬਹੁਤ ਉਦਾਸ ਹਾਂ, ਸਾਡੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਅੱਥਰੂ ਵੀ ਹਨ ਪਰ ਅਸੀਂ ਇਸ

ਗਮ ਉਤੇ ਕਾਬੂ ਪਾਵਾਂਗੇ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਨੁਕਸਾਨ ਨੂੰ ਜਰਾਂਗੇ ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਪਿੰਡ ਨੂੰ, ਇਲਾਕੇ ਨੂੰ, ਲਹਿਰ ਨੂੰ, ਰੋਸ਼ਨੀ ਨੂੰ ਤੇ ਸਮੁੱਚੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਅਗੇ ਲੋਕੇ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਇਹੀ ਸਾਡੀ ਆਪਣੇ ਉਸ ਸ਼ਹੀਦ ਸਾਥੀ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਡਾ ਉਹਨੂੰ ਅੰਤਮ ਲਾਲ ਸਲਾਮ ਹੈ।

ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ

ਸ਼ਹੀਦ ਪ੍ਰਿਥੀਪਾਲ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ ਦੇ ਸਤਵੇਂ ਯਾਦਗਾਰੀ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਸਮਾਗਮ ਦੀ ਰੀਪੋਰਟ

1 ਅਕਤੂਬਰ 1986 ਦੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਦਸੂਹਾ (ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ) ਵਿਖੇ 'ਪੰਜਾਬ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਮਹਾਨ ਜਰਨੈਲ, ਸ਼ਹੀਦ ਪ੍ਰਿਥੀਪਾਲ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ, ਸਤਵੇਂ ਯਾਦਗਾਰੀ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਸਮਾਗਮ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ। ਸ਼ਹੀਦ ਪ੍ਰਿਥੀਪਾਲ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ ਯਾਦਗਾਰ ਕਮੇਟੀ, ਦਸੂਹਾ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦਾ ਸਮੁੱਚਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਬੜੇ ਵਧੀਆ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਮਹਾਂਵੀਰ ਮੰਦਰ ਗਰਾਉਂਡ ਵਿਚ ਸ਼ਹੀਦ ਰੰਧਾਵਾ ਦੀ ਵੱਡੀ ਤਸਵੀਰ ਅਤੇ 'ਕ੍ਰਿਤੀ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਏਕਾ-ਜ਼ਿੰਦਾਬਾਦ!' "ਹਕੂਮਤੀ ਜਬਰ ਤੇ ਫਿਰਕੂ ਦਹਿਸ਼ਤ-ਮੁਰਦਾਬਾਦ!" "ਨਾ ਹਿੰਦੂ ਰਾਜ ਨਾ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਰਾਜ ਕਰੂ ਮਜ਼ਦੂਰ ਕਿਸਾਨ" ਦੇ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਮੋਟੋਆਂ ਨਾਲ ਸੱਜੀ ਹੋਈ ਸਟੇਜ ਸਮੇਤ ਸਾਰਾ ਪੰਡਾਲ ਰੋਸ਼ਨੀ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਬਾਹਰੋਂ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਾਥੀਆਂ ਲਈ ਰੋਟੀ ਪਾਣੀ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਮ, ਸਮਾਗਮ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਨਾਲੋਂ ਸ਼ਹੀਦ ਰੰਧਾਵਾ ਦੇ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਘਰ ਵਿਚ ਹੀ ਸੀ। ਜਿਥੇ ਜਿਸ ਪਿਓਰ ਤੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਸ਼ਹੀਦ ਸਾਥੀ ਦੇ ਪੂਰੇ ਪਰਿਵਾਰ ਅਤੇ ਮੁਹੱਲੇ ਵਾਲਿਆਂ ਵਲੋਂ ਪਹੁੰਚੇ ਸਾਥੀਆਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਗਈ-ਉਸ ਤੋਂ ਹਰ ਇਕ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਹੋਇਆ-ਪਰ ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਹਰ ਸਾਲ ਹੀ ਸ਼ਹੀਦ ਰੰਧਾਵਾ ਦੇ ਨਿਕਟਵਰਤੀਆਂ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਸਮੇਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਹਿਯੋਗ ਦਿਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਬੋਲਦਿਆਂ, ਮੁੱਖ ਬੁਲਾਰੇ ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਇਨਕਲਾਬੀ ਲਹਿਰ ਦੇ ਅਮੁੱਲ ਰਤਨਾਂ ਸ਼ਹੀਦ ਪ੍ਰਿਥੀਪਾਲ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ ਅਤੇ ਸ਼ਹੀਦ ਕਾ. ਬਲਦੇਵ ਮਾਨ ਨੂੰ ਹੋਰ-ਭਰੀ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਚੋਣਵੇਂ ਨੌਜਵਾਨ ਇਨਕਲਾਬੀ ਆਗੂਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਡੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦੇ, ਹੱਥੋਂ ਇਨਕਲਾਬ ਦੀ ਮਸ਼ਾਲ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ਤਾ ਸੀ-ਦੇ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਣ ਨਾਲ ਲਹਿਰ ਨੂੰ ਅਥਾਹ ਘਾਟਾਂ ਪਿਆ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਮਸ਼ਾਲ ਅਜੇ ਵੀ ਸਾਡੇ ਵਰਗੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਚੁਕਣੀ ਪੈ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿਚ ਇਹਨਾਂ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਏ ਨੌਜਵਾਨ ਇਨਕਲਾਬੀਆਂ ਦੇ ਸੂਹੇ ਝੰਡੇ ਨੂੰ ਹੋਰ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਨਾਲ ਬੁਲੰਦ ਕਰਨ ਲਈ, ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਦਲੇਰੀ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਸਮਾਗਮ ਵਲੋਂ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਮਤੇ ਵਿਚ ਫਿਰਕੂ ਦਹਿਸ਼ਤਪਸੰਦਾਂ ਵਲੋਂ ਕਾ. ਬਲਦੇਵ ਮਾਨ ਤੇ ਕਾ. ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਕਨੇਡੀਅਨ ਨੂੰ ਕਤਨ ਕਰਨ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਨਿਖੇਧੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਅਜ਼ਮਾਏ ਹੋਏ ਖਾੜਕੂ ਲੋਕ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰਕੇ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਦਹਿਸ਼ਤਪਸੰਦ ਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਅਸਿੱਧੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਹੁਕਮਰਾਨ ਪਾਰਟੀ ਤੇ ਲੁਟੇਰੀ ਜ਼ਮਾਤ ਦੀ ਹੀ ਸੇਵਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਸ਼ਹੀਦ ਕਾਮਰੇਡਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਭੇਂਟ ਕਰਦਿਆਂ ਅਜਿਹੇ ਕਤਲਾਂ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ ਲਈ, ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿ ਉਹ, ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਲਾਇਸੈਂਸ ਸਿਸਟਮ ਖਤਮ ਕਰਕੇ, ਹਰ ਇਕ ਨੂੰ ਆਤਮ ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਹਥਿਆਰ ਰਖਣ ਦਾ ਹੱਕ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ।

ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਅਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਕੂਲ ਆਫ ਡਰਾਮਾ, ਸ਼ਿਵਾਲਕ ਕਲਾ ਮੰਚ ਤਲਵਾੜਾ, ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਨਾਟਕ ਮੰਚ ਦਸੂਹਾ ਦੀਆਂ ਟੀਮਾਂ ਨੇ ਭਾਗ ਲਿਆ ਤੇ ਪੰਜ ਨਾਟਕ 'ਕਰਫਿਊ', 'ਸਧਾਰਨ ਲੋਕ', 'ਪੰਘੂੜਾ', 'ਸਿਉਂਕ', ਤੇ 'ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਪੁਆੜੇ ਦੀ ਜੜ੍ਹ' ਖੇਡੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਥਾਨਕ ਮੰਡਲੀ ਵਲੋਂ ਖੇਡਿਆ ਨਾਟਕ 'ਸਿਉਂਕ' ਕਾਫ਼ੀ ਕਮਜ਼ੋਰ ਰਿਹਾ-ਪਰ ਬਾਕੀ ਨਾਟਕਾਂ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਸੀ। ਖਾਸ ਕਰਕੇ 'ਕਰਫਿਊ', 'ਸਧਾਰਨ ਲੋਕ', ਤੇ 'ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਪੁਆੜੇ ਦੀ ਜੜ੍ਹ' ਤਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਬੇਹੱਦ ਪਸੰਦ ਕੀਤੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਕੇਂਦਰ ਦੇ ਐਕਸ਼ਨ ਗੀਤਾਂ, ਸ਼ਿਵਾਲਕ ਮੰਚ ਦੇ ਸਮੂਹ ਗੀਤਾਂ ਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਗਾਏ ਗੀਤਾਂ ਨੇ ਵੀ ਨਿਵੇਕਲਾ ਹੀ ਰੰਗ ਬੰਨ੍ਹਿਆ।

ਸਾਢੇ ਅੱਠ ਵਜੇ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਇਹ ਸਮਾਗਮ ਰਾਤ ਦੇ ਪੌਣੇ ਇਕ ਵਜੇ, "ਦਾ. ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ" ਗਾਉਣ ਪਿਛੋਂ, ਇਨਕਲਾਬੀ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੀ ਗੰਜਾਰ ਨਾਲ ਸਮਾਪਤ ਹੋਇਆ। ਫਿਰਕੂ ਦਹਿਸ਼ਤ ਦੀਆਂ ਤਾਜ਼ਾ ਵਾਰਦਾਤਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੇ ਸਮਾਗਮ ਨੂੰ ਅੰਤ ਤੀਕ ਪੂਰੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਤੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਵੇਖਿਆ। ਸਥਾਨਕ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਡੈਮੋਕਰੇਟਿਕ ਪੀਪਲਜ਼ ਫਰੰਟ, ਤਲਵਾੜਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਤੇ ਹੋਰ ਸਾਥੀ ਦੂਰ-ਦੁਰਾਡੇ ਪਿੰਡਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ ਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵਿਚ-ਵੀ ਸਰਗਰਮ ਹਿੱਸਾ ਪਾਇਆ, ਸਟੇਜ ਸਕੱਤਰ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸਾਥੀ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਬਲੱਗਣ ਨੇ ਨਿਭਾਈ।

ਅਗਲੇ ਦਿਨੀਂ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਜੁਥਾਨ ਤੇ ਨਾਟਕਾਂ ਦੇ ਇਨਕਲਾਬੀ ਡਾਇਲਾਗਾਂ ਤੇ ਬੋਲੀਆਂ ਸਨ। ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਵਿਚ "ਐਲਾਲ ਫਰੰਟ ਤੇਰੀ ਕਸਮ-ਇਸ ਖੂਨ ਕਾ ਬਦਲਾ ਹਮ ਲੋਗੇ" ਦੀ ਚਰਚਾ ਸੀ ਤੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਹਕੂਮਤ ਦੇ ਹਥ-ਕੰਡਿਆਂ, ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਦੇ ਕਿਰਦਾਰ, ਫਿਰਕੂਆਂ ਦੀਆਂ ਚਾਲਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰੇਆਮ ਨੰਗਾ ਕਰਕੇ, ਸੱਚਾਈ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਟਕਾਂ ਦੀ ਤਾਰੀਫ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਹ ਸਭ ਲੋਕਾਂ ਵਲੋਂ ਇਸ ਇਨਕਲਾਬੀ ਸਮਾਗਮ ਤੋਂ ਕਬੂਲੇ ਵੱਡੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਾ ਸੂਚਕ ਹੈ।

ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭੰਡਾਲ (ਦਸੂਹਾ)

ਏਕਤਾ ਦਾ ਮਸਲਾ--ਨਾਗੀ ਰੈਡੀ ਗਰੁੱਪ ਦਾ ਮੱਤ

ਹਿੰਦੂ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਇਨਕਲਾਬੀ ਏਕਤਾ ਕੇਂਦਰ (ਮ.ਲ.) ਨਾਗੀ ਰੈਡੀ ਗਰੁੱਪ ਵਲੋਂ ਸਾਡੀ ਖੁੱਲੀ ਚਿੱਠੀ ਰਾਹੀਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਇਨਕਲਾਬੀ ਲਹਿਰ ਦੀ ਏਕਤਾ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਬਾਰੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਆਪਣੀ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦਾ ਮੱਤ ਇਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਵਿਚ ਸਾਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਇਸਨੂੰ ਪੈਂਫਲਿਟ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵੀ ਛਾਪ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਸਾਨੂੰ ਖਰੜੇ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਵਿਚ 'ਅਗਾਊ' ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਅਸੀਂ ਇਸ 'ਸਮਤਾ' ਵਿਚ ਇਸ ਬਾਰੇ ਆਪਣੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਵੀ ਦੇ ਸਕੀਏ।

ਇਹ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਿਸਦਾ ਸਿਰਲੇਖ ਹੈ "ਸਾਥੀ ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਸੁਆਲ" ਤਿੰਨ ਭਾਗਾਂ ਵਿਚ ਹੈ। ਪਹਿਲਾ ਭਾਗ ਭੂਮਿਕਾ ਦਾ ਹੈ, ਦੂਜਾ ਭਾਗ ਲੋਕ ਪੱਖੀ ਸਿਆਸੀ ਧਿਰਾਂ ਦਾ ਇਕੋ ਵਿਸ਼ਾਲ ਸਾਂਝਾ ਬੜਾ ਉਸਾਰੂ ਤੇ ਤੀਜਾ ਭਾਗ ਹੈ--ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਇਨਕਲਾਬੀਆਂ ਦੀ ਏਕਤਾ ਦਾ ਮਸਲਾ। ਬਾਨੂੰ ਖੁਸ਼ੀ ਹੈ ਕਿ ਏਕਤਾ ਦਾ ਮਸਲਾ ਨਾਗੀ ਰੈਡੀ ਗਰੁੱਪ ਵਲੋਂ ਇਕ ਗੰਭੀਰ ਸ਼ਕਲ ਵਿਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੰਝਾ ਤੇ ਇਸ ਅੰਕ ਦੇ ਛਪਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪੈਂਫਲਿਟ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਤੱਕ ਪੁੱਜ ਜਾਏਗਾ। ਮੈਂ ਇਨਕਲਾਬੀ ਕੈਂਡਰ ਨੂੰ ਇਹ ਖੜਨ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਤਾਂ ਜੋ ਨਾਗੀ ਰੈਡੀ ਗਰੁੱਪ ਦੀ ਏਕਤਾ ਵੱਲ ਪਹੁੰਚ ਬਾਰੇ ਸਾਡੇ ਕੈਂਡਰ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵਿਚ ਕੁਝ ਨਿਚੋੜ ਕੱਢਦੇ ਹੋਏ ਮੈਂ ਕੈਲੋਂ ਕੁਝ ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ ਪੁਛੇ ਗਏ ਹਨ :

ਨਿਚੋੜ (ਵਿਆਖਿਆ: ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼

ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਹੈ)

(1) ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਾਰੇ ਨਕਸਲਬਾਜ਼ੀ ਅਤੇ ਸਾਬਕਾ ਨਕਸਲਬਾਜ਼ੀ (ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਕਸਲਬਾਜ਼ੀ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਨਾਲ ਹੁਣ ਕੋਈ ਲਾਗਾ-ਦੇਗ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ) ਗਰੁੱਪਾਂ ਨੂੰ ਅੱਜ ਇਕ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਇਨਕਲਾਬੀ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਇਕ-ਮੁੱਠ ਕਰਨੇ ਦੀ ਤਾਂ ਵੇਰੋਕਾਂ ਹੀ ਪਾੜ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

(2) ਇਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਇਨਕਲਾਬੀ ਸਮਝਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਗਰੁੱਪਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਇਕ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਇਨਕਲਾਬੀ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਇਕੋ-ਮੁੱਠ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਲੇ ਮੱਥੇ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਕਾਰਨ ਅਜਿਹੇ ਕੇਂਦਰ ਬਣਨ ਦੀ ਅਜੇ ਆਧਾਰ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ। ਅਜਿਹੇ ਆਧਾਰ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਇਨਕਲਾਬੀ ਗਰੁੱਪਾਂ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਏਕਤਾ ਨੂੰ ਸਾਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ, ਇਸਦੀ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਲਾਗੂ ਲੈਣ ਲਈ ਅਤੇ ਸਹਿਮਤੀ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿਚ ਆਉਂਦੀ ਸਿਆਸਤ ਤੋਂ ਵਿਚਾਰਥਾਰਾ ਦੇ ਪਰਿਚਾਰ ਅਤੇ ਰੱਖੀ ਲਈ ਸਭ ਉਦਮ ਜੁਟਾਉਣ ਦਾ ਹਰ ਸੰਭਵ ਜਤਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

(3) ਇਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਇਨਕਲਾਬੀ (ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਇਨਕਲਾਬੀਆਂ ਜਾਂ ਸਮੇਂਗ੍ਰੀ ਇਨਕਲਾਬੀ) ਸਮਝਣ ਵਾਲੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਦੀ ਏਕਤਾ ਲਈ ਇਕੋ ਇਨਕਲਾਬੀ ਕੇਂਦਰ ਬਣਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਸਾਰੀਆਂ ਇਨਕਲਾਬੀ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਉਦਮ ਜੁਟਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਅਜਿਹੇ ਕੇਂਦਰ ਹੀ ਇਨਕਲਾਬੀ ਲਹਿਰ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਏਕਤਾ-ਲੜੀ 'ਚ ਪਰੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(4) ਇਹ ਕੇਂਦਰ ਨਵ-ਜਮਹੂਰੀ ਇਨਕਲਾਬੀ ਸਿਆਸਤ ਦੇ ਅਧਾਰ ਉੱਤੇ ਬਣਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਅਜੇਹੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਜੋ ਹੜਤੀ (ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਵਾਦੀਆਂ ਵਾਂਗ) ਹਾਕਮ ਜਮਾਤਾਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹਿੱਸੇ ਨਾਲ ਬਹਾਲਗੀਰ ਹੋਈ ਬੈਠੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਸੁਧਾਰਵਾਦੀ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਨਿੱਘਰ ਚੁੱਕੀ ਹੋਵੇ।

(5) ਅਜੇਹੇ ਇਨਕਲਾਬੀ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਲਈ ਇਨਕਲਾਬੀ ਧਿਰਾਂ ਦੀ ਹਕੀਕੀ ਸਿਆਸੀ ਏਕਤਾ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਪੱਧਰ ਤੋਂ ਕੁਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਕੇਂਦਰ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਰੌਣੇ ਵਾਲੀ ਕੋਈ ਮੱਦ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਸ਼ਾਮਲ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਲੇ ਸਿਆਸੀ ਰੌਣੇ ਸੁਲਝਦੇ ਜਾਣ ਅਤੇ ਇਕੱਠੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿਚ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਅੜਿਚਟਾਂ ਦੇ ਦੂਰ ਹੁੰਦੇ ਜਾਣ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਹੀ ਕੇਂਦਰ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜੇਹੇ ਇਕ ਅਮਲ ਤੋਂ ਮਗਰੋਂ ਹੀ ਇਕ ਪੂਰੇ ਇਨਕਲਾਬੀ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਬਦਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

(6) ਬਣਨ ਵਾਲੇ ਕੇਂਦਰ ਨੂੰ ਫੁੱਟ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਅਜਿਹੇ ਨਵੇਂ ਨੀਤੀ-ਨਿਰਨੇ ਜਾਂ ਪੈਂਤੜੇ ਅਖ-ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਜਿਹਨਾਂ ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਵੱਖ ਵੱਖ ਧਿਰਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਚਲਦੇ ਸਿਆਸੀ ਰੌਣਿਆਂ ਨਾਲ ਜੁੜਦਾ ਹੋਵੇ, ਆਗੂ ਅਦਾਰੇ ਅੰਦਰ ਹਾਸਲ ਬਹੁਮਤੀ ਦੇ ਨਿਰੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਮੜ੍ਹੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ। ਅਜਿਹੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਲਈ, ਸਾਰੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਨਾਲ ਬਹਿਸ-ਵਿਚਾਰ ਚਲਾਕੇ ਸਮੂਹਕ ਰਜ਼ਾ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

(7) ਇਸ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਨ: ਜਮਹੂਰੀ ਇਨਕਲਾਬੀ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਹਰ ਜਨਤਕ ਫਰੰਟ ਉੱਤੇ ਆਪਣੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠਲੀਆਂ ਜਨਤਕ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੀ ਏਕਤਾ ਕਰਨ ਦੇ ਸਿਰਤੋੜ ਯਤਨ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

ਮੇਰੇ ਕੋਲੋਂ ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਣ ਪੁਛਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ

ਇਨਕਲਾਬੀ ਏਕਤਾ ਕੇਂਦਰ

(ਕੁਝ ਚਿੰਨੀਆਂ ਤੇ ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ)

9 ਨਵੰਬਰ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਹਾਲ ਜਲੰਧਰ ਵਿਚ ਹੋ ਰਹੇ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਇਕੋ ਹੀ ਏਜੰਡਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨਕਲਾਬੀ ਏਕਤਾ ਵਿਚ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਏ।

ਇਸ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਇਸ ਗਲ ਦੇ ਹਾਮੀ

ਮੇਰਾ ਸੰਕਲਪ ਕਿਸ ਕਿਸਮ ਦਾ ਏਕਤਾ ਕੇਂਦਰ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਹੈ?

ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਸੰਕਲਪ ਬਾਰੇ ਪੂਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਪਿਛਲੇ ਤਿੰਨ ਸਮੇਤਾਂ ਦੇ ਅੰਕਾਂ ਵਿਚ ਲਿਖ ਚੁੱਕਿਆ ਹਾਂ। ਇਸ ਨੂੰ ਮੈਂ ਫੇਰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਦੁਹਰਾਂਦਾ ਹਾਂ।

—ਇਸ ਕੇਂਦਰ ਦਾ ਮੁੱਖ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਐਸਾ ਨਿਜ਼ਾਮ ਬਨਾਉਣ ਲਈ ਰਾਜਸੀ ਚੇਤਨਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਸਮਾਜਕ ਸਮਾਨਤਾ ਹੋਵੇ ਤੇ ਕੋਈ ਕਿਸੇ ਦੀ ਮੋਹਨਤ ਨੂੰ ਨਾ ਲੁੱਟ ਸਕੇ। ਇਸ ਨਿਜ਼ਾਮ ਨੂੰ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਚਾਰ ਅਤੇ ਤਾਲੀਮ ਰਾਹੀਂ ਕੈਡਰ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ, ਏਕਤਾ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਆਧਾਰ ਬਣਾਕੇ ਬਹਿਸ ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰਾ ਕਰਕੇ ਇਨਕਲਾਬੀ ਕੈਡਰ ਨੂੰ ਇਕ ਵਿਸ਼ਾਲ ਥੜ੍ਹੇ ਤੇ ਲਿਆਉਣਾ ਤੇ ਇਸ ਨਿਜ਼ਾਮ ਦੀ ਲੁੱਟ-ਖਸੂਟ ਵਿਰੁੱਧ ਸੰਘਰਸ਼ ਲਈ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਲਾਮਬੰਦ ਕਰਨਾ ਇਸ ਕੇਂਦਰ ਦਾ ਲਕਸ਼ ਹੋਵੇਗਾ।

ਮੈਂ ਜਾਣ ਬੁਝਕੇ ਇਹ ਸੰਕਲਪ ਦਸਣ ਵੇਲੇ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਬਹਿਸ ਵਿਚ ਵਰਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਜੋ ਇਸ ਏਕਤਾ ਕੇਂਦਰ ਉਸਾਰਨ ਦੇ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਿਸ਼ਾਲਤਾ ਮਿਲੇ। ਇਸ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਰੂਪਰੇਖਾ ਅਤੇ ਇਹਦੇ ਲਈ ਐਲਾਨ-ਨਾਮਾ ਉਥੇ ਚੁਣੀ ਹੋਈ ਕਮੇਟੀ ਹੀ ਆਪਣੇ ਜ਼ਿੰਮੇ ਲਵੇਗੀ। ਉਸ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ ਮੈਂ ਹੋ ਵੀ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਮੈਂ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ ਤੇ ਇਸ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦਾ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਹੋਰ ਕੋਈ ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਣ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹਾਂ।

ਮੈਂ ਜਾਣੀ ਤੌਰ ਤੇ ਨਾਗੀ ਰੈਡੀ ਗਰੁੱਪ ਵਲੋਂ ਇਸ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵਿਚ ਦਿੱਤੀ ਧਾਰਨਾ 'ਖਰੀ ਜਮਹੂਰੀ-ਅਤ ਅਤੇ ਕੌਮੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਜੂਝਦੀਆਂ ਲੋਕ-ਪੱਖੀ ਸਿਆਸੀ ਧਿਰਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾਲ ਥੜ੍ਹਾ ਉਸਾਰੋ' ਨੂੰ ਜੀ ਆਇਆਂ ਆਖਦਾ ਹਾਂ।

ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ

ਹਨ ਕਿ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਇਕ ਏਕਤਾ ਕੇਂਦਰ ਬਣਨਾ ਇਕ ਹਾਂ ਪੱਖੀ ਕਦਮ ਹੈ।

ਮੌਜੂਦਾ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਇਹਦੀ ਕੀ ਰੂਪ ਰੇਖਾ ਜਾਂ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਦੇ ਬਾਰੇ ਸੁਝਾਅ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

ਮੈਂ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ ਤੇ ਇਸ ਕੇਂਦਰ ਬਨਾਉਣ ਬਾਰੇ ਜਾਂ ਇਹ ਦੀ ਰੂਪ ਰੇਖਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ

ਕਿਸੇ ਗਰੁੱਪਾਂ ਦੇ ਆਗੂ ਨਾਲ ਸਲਾਹ ਮਸ਼ਵਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਮੈਂ ਇਸ ਦੇ ਬਾਰੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਸਿਰਫ ਇਕੱਠੇ ਹੋਣ ਲਈ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਰਾਜਰ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚੋਂ ਜੋ ਉਹ ਇਕ ਕਮੇਟੀ ਬਣੇਗੀ, ਉਹੀ ਇਕ ਸੱਚ ਬਣਾਕੇ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ ਤੇ ਜਾਂ ਵੱਖ ਵੱਖ ਗਰੁੱਪਾਂ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਨਾਲ ਗੱਲ ਬਾਤ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਵੇਗੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਚੁਣੀ ਹੋਈ ਕਮੇਟੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਮੈਂ ਇਕੱਲਾ ਇਹ ਗੱਲ ਬਾਤ ਆਪਣੇ ਜ਼ਿਮੇਂ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦਾ ਸੀ। 9 ਨਵੰਬਰ ਏਕਤਾ ਦੇ ਅਮਲ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਜਾਏਗਾ, ਇਹ ਕੋਈ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਹ ਅਮਲ ਉਸੇ ਦਿਨ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋ ਜਾਏਗਾ।

ਅੱਜ ਦੀ ਸਟੇਟ ਦਾ ਕੀ ਖਾਸਾ ਹੈ? ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੇਂਦਰ ਦੇ ਥੱਡੇ ਤੇ ਹੀ ਇਕ ਗੰਭੀਰ ਬਹਿਸ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਕ ਸਾਂਝੀ ਸੱਚ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਜਾਏਗਾ ਜਿਸ ਦੇ ਨਾਲ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਹਿਮਤੀ ਹੋਵੇ। ਮੈਂ ਮੁਹਾਲੀ ਤੋਂ ਲਿਖੀ ਗੁਰਮੁੱਖ ਸਿੰਘ ਦੀ ਚਿੱਠੀ ਵਿਚ ਦਰਜ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ ਕਿ ਏਕਤਾ ਦਾ ਆਧਾਰ ਤਾਂ ਹੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇਕਰ ਸਿਧਾਂਤਕ ਰੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕੀਤਾ ਜਾਏ ਪਰ ਇਹ ਰੱਦ ਦੂਰ ਬੈਠੇ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਦੂਰ ਹੋ ਸਕਦੇ। ਕਿਸੇ ਫੌਰਮ ਵਿਚ ਬੈਠਕੇ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਤੇ ਇਹ ਫੌਰਮ ਇਨਕਲਾਬੀ ਕੇਂਦਰ ਮੁਹਈਯਾ ਕਰੇਗਾ।

ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਚਿੱਠੀਆਂ ਵਿਚ ਗਰੁੱਪ ਆਗੂਆਂ ਦੀ ਸੁਹਿਰਦਤਾ ਤੋਂ ਕਿੰਤੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੈਂ ਜ਼ਾਤੀ ਤੌਰ ਤੇ ਇਸਦੇ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ। ਜੋ ਕੁਝ ਪਿਛੇ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਇਨਕਲਾਬੀ ਕੇਂਦਰ ਉਹਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੋਂ ਬਚੀ ਨਹੀਂ। ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਨਵੇਂ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਗੱਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਗੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਚਾਹਵਾਂਗਾ ਕਿ ਇਹ ਇਕ ਦੂਜੇ ਉਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਜਾਏ।

ਫੁੱਟ ਨੂੰ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਨਾਂ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਦਲੀਲ ਨਾਲ ਮੈਂ ਬਿਲਕੁਲ ਹੀ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਪਰ ਮੈਂ ਇਹ ਬਿਉਂਰੀ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਜਾਂ ਸੁਹਿਰਦਤਾ ਉਤੇ ਆਪਣੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਲਿਖਤ ਵਿਚ ਕਿੰਤੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਫੁੱਟ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਵਿਰੁੱਧ ਏਕਤਾ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਹਮੀ ਮੈਂ ਸਿਰਫ ਜਜ਼ਬਾਤੀ ਤੌਰ ਤੇ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਇਤਿਹਾਸਕ ਦਲੀਲਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸਿਧ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਨੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਉਸ ਵੇਲੇ ਹੀ ਜਿੱਤਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਵਖਰੇਵਿਆਂ ਬਾਰੇ

ਦਲੀਲਬਾਜ਼ੀ (Polemics) ਵਿਚ ਏਕਤਾ ਨੂੰ ਸਿਧਾਂਤ ਅਪਣਾਇਆ ਹੈ। ਦਲੀਲ ਨਾਲ ਏਕਤਾ ਕਾਇਮ ਕੀਤੀ ਹੈ ਨਾਂਕਿ ਫੁੱਟ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿਤਾ ਹੈ। ਸਾਡੀ ਲਹਿਰ ਕੋਈ ਠੋਸ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੀ ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਦਲੀਲਬਾਜ਼ੀ ਵਿਚ ਏਕਤਾ ਦੀ ਪਹਿਰੇਦਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜੋ ਕਿ ਸਹੀ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਹਰ ਦਲੀਲਬਾਜ਼ੀ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਨਕਲਾਬੀ ਏਕਤਾ ਕੇਂਦਰ ਵਲੋਂ ਇਨਕਲਾਬੀ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਫੁੱਟ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਵਿਰੁੱਧ ਲਗਾਤਾਰ ਸੰਘਰਸ਼ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਇਨਕਲਾਬੀ ਏਕਤਾ ਕੇਂਦਰ ਦਾ ਇਹ ਇਕ ਵੱਡਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਮਸਲਾ ਡੂੰਘੀ ਸੋਚ ਵਿਚਾਰ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਇਸ ਮਸਲੇ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਸਮਝਦੇ ਹੋਏ ਇਸ ਬਾਰੇ ਗੰਭੀਰ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰਾ ਇਨਕਲਾਬੀ ਏਕਤਾ ਕੇਂਦਰ ਦੇ ਫੌਰਮ ਤੇ ਹੋਵੇਗਾ ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮਸਲੇ ਬਾਰੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕੋਈ ਸਾਂਝੀ ਸੱਚ ਬਣਾਉਣੀ ਇਨਕਲਾਬੀ ਏਕਤਾ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਸਥਾਪਤੀ ਲਈ ਮੁੱਢਲੀ ਸ਼ਰਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮਸਲੇ ਬਾਰੇ ਮੈਂ ਜ਼ਾਤੀ ਤੌਰ ਤੇ ਪੈਗਾਮ ਗਰੁੱਪ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਬਾਰੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਵਖਰੇਵਾਂ ਅਤੇ I P F ਜਾਂ ਸਰਾਫ ਗਰੁੱਪ ਨਾਲ ਇਸ ਮਸਲੇ ਬਾਰੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਅਮਲੀ ਪਹੁੰਚ ਬਾਰੇ ਵਖਰੇਵਾਂ ਰਖਦਾ ਹਾਂ ਪਰ ਮੈਂ ਫੇਰ ਵੀ ਚਾਹਵਾਂਗਾ ਕਿ ਉਹ ਇਨਕਲਾਬੀ ਏਕਤਾ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਆਉਣ ਕਿਉਂਕਿ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਬੁਨਿਆਦੀ ਇਨਕਲਾਬੀ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਲਿਆਉਣ ਬਾਰੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸੁਹਿਰਦਤਾ ਉਤੇ ਮੈਂ ਕਿੰਤੂ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਏਕਤਾ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਇਹ ਪਹਿਲਾ ਅਸੂਲ ਹੈ ਕਿ ਸਿਧਾਂਤਕ ਬਹਿਸ ਵਿਚ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੀ ਸੁਹਿਰਦਤਾ ਉਤੇ ਕਿੰਤੂ ਨਾਂ ਕੀਤਾ ਜਾਏ।

ਮੈਂ ਪਹਿਲੇ ਹੀ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰ ਚੁੱਕਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਨਕਲਾਬੀ ਏਕਤਾ ਕੇਂਦਰ ਦਾ ਏਲਾਨਾਮਾ ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਮੁਹਈਯਾ ਕਰਨਾ। ਮੇਰੀ ਆਪਣੀ ਇਕ ਵਿਯਕਤੀ-ਗਤ ਰਾਏ ਹੈ, ਉਹ ਮੈਂ ਜ਼ਰੂਰ ਦਸਨਾ ਹਾਂ। ਇਹ ਇਕ ਸਾਂਝੀ ਸੱਚ ਬਣਾਉਣ ਵਿਚ ਸਹਾਈ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਪਰ ਜਦੋਂ ਏਕਤਾ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਇਕ ਸਾਂਝੀ ਸੱਚ ਪਰਵਾਨ ਹੋ ਗਈ ਤਾਂ ਮੈਂ ਵੀ ਤੇ ਹੋਰ ਵੀ ਇਸ ਦੇ ਪਾਬੰਦ ਹੋਵਾਂਗੇ। ਸਾਂਝੀ ਸੱਚ ਅਗੇ ਵਿਯਕਤੀਗਤ ਸੱਚ ਨੂੰ ਝੁਕਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ ਤੇ ਪਰਵਾਨਤ ਸੱਚ ਹੀ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਸੱਚ ਹੋਵੇਗੀ। ਕੇਂਦਰ ਦੇ ਫੌਰਮ ਤੋਂ ਸਾਂਝੀ ਸੱਚ ਦਾ ਹੀ ਪਰਗਟਾਵਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਸਾਥੀ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਹੋਰਾਂ ਦੀ ਪੰਜਾਬ ਮਸਲੇ ਬਾਰੇ

ਇਕ ਵਿਸਥਾਰ ਪੂਰਬ ਚਿੰਨੀ ਇਸ ਅੰਕ ਵਿਚ ਛਾਪੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਾਡੀਆਂ ਕੁਝ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਵਡਾ ਮਤਭੇਦ ਹੈ। ਸਮਤਾ ਦੇ 75 ਨੰਬਰ ਅੰਕ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਇਨਕਲਾਬੀ ਵੀਰਾਂ ਨੂੰ ਮੁੱਢਲੀ ਚਿੰਨੀ ਲਿਖੀ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਵਿਚ ਸਲਾਬਤਪੁਰ ਦੇ ਇਕ ਪਿੰਡ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਦਿਤੀ ਸੀ ਤਾਂ ਮੇਰੀ ਦਲੀਲ ਸੀ ਕਿ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਇਨਕਲਾਬੀਆਂ ਦੀ ਸਾਥ ਦੇ ਡਿੱਗੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਧਾਰ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਇਸਦੇ ਉਲਟ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਸਾਖ-ਭਾਂਡਾ ਡਿੱਗੀ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਅਕਾਲੀ ਮੋਰਚਿਆਂ ਵਲੋਂ ਉਨਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਪੰਜਾਬ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਜਮਹੂਰੀ ਮੰਗਾਂ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। ਸਾਥੀ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਇਸ ਚਿੰਨੀ ਵਿਚ ਵੀ ਅਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਪਹਿਲੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਧਾਰਮਕ ਮੂਲਵਾਦੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਗਲਬੇ ਕਾਰਨ ਉਪਜੇ ਖਤਰੇ ਬਾਰੇ ਬਿਲਕੁਲ ਚੁੱਪ ਰਹੇ ਜੋ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਪੂਰੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਪੱਠਾ ਗੇੜ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਬਹੁਤੇ ਵਾਰੀ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਸਿੱਖ ਸਟੂਡੈਂਟ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸੈਂਟਰ-ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਬਦਨਾਮ ਕਰਨ ਦੀ ਇਕ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮੇਰੀ ਇਸ ਧਾਰਨਾ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਸਹਿਮਤੀ ਹੈ। ਪਰ ਇਸ ਬੁਦਨਾਮੀ ਵਾਸਤੇ ਧਾਰਮਕ ਮੂਲਵਾਦੀ ਜਿਹੜੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਹ ਵੀ ਅੱਖੋਂ ਪੂਰ੍ਹੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਜਨਰਲ ਵੇਦਿਯਾ ਦੇ ਕਤਲ ਨਾਲ ਸਿੱਖਾਂ ਬਾਰੇ ਮਰਹੂਮਾਂ ਵਿਚ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਭੜੀ ਰਾਏ ਬਣੀ ਹੈ, ਉਹਦੀ ਸਾਰੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਹਜ਼ੂਰਤ ਉਤੇ ਨਹੀਂ ਸੁੱਟੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਸਟੇਟ ਜੁਥਰ ਵਿਰੁੱਧ ਭਾਰਤ ਭਰ ਵਿਚ ਜਮਹੂਰੀ ਸੋਚ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਇਕ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਵੀ ਉਹਦਾ ਭਾਗ ਹਾਂ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਲੜਾਈ ਨੂੰ ਕਦੇ ਢਿੱਲਿਆਂ ਕੀਤਾ ਹੈ? ਪਰ ਇਸ ਲੜਾਈ ਦਾ ਇਹ ਵੀ ਮੁਤਲਬ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਧਾਰਮਿਕ ਮੂਲਵਾਦੀਆਂ ਦੀ ਪੁੱਠੇ ਗੇੜੇ ਵਾਲੀ ਸੋਚ ਨੂੰ ਅੱਖੋਂ ਉਤ੍ਰਲੇ ਕਰ ਦੇਈਏ। ਅਸੀਂ ਧਾਰਮਿਕ ਮੂਲਵਾਦੀਆਂ ਦੇ ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੇ ਫਲਸਫੇ ਦੇ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਵਿਰੋਧੀ ਹਾਂ। ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਜਮਹੂਰੀ ਮੰਗਾਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਵੀ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ। ਅਮਲ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਫਲਸਫਾ ਫਾਸ਼ੀ ਫਲਸਫਾ ਹੋ ਨਿਬੜਿਆ ਹੈ। ਹਰ ਉਸ ਆਵਾਜ਼ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰ ਦੇਵੇ ਜਿਹੜੀ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਉਠਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਸਟੇਟ ਵੀ ਕਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਇਕ ਫਾਸ਼ੀ ਸਟੇਟ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਉਭਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ

ਦੇਵੇਂ ਕਿਸਮ ਦੇ ਫਾਸ਼ੀਵਾਦ ਦੇ ਉਲਟ ਹਾਂ। ਅਸੀਂ ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਇਸ ਸਟੇਡ ਤੇ ਡੱਟੇ ਹੋਏ ਹਾਂ। ਸਾਡਾ ਇਹ ਸਟੇਡ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਿਉਂ ਹੈ? ਕੀ ਇਹ ਸਟੇਡ ਲੈ ਕੇ ਅਸੀਂ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਬੋਲੀ ਬੋਲ ਰਹੇ ਹਾਂ? ਸਾਡੀ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਹ ਨਤੀਜਾ ਕਿਉਂ ਕੱਢਿਆ ਹੈ? ਇਹ ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਹੁਣ ਸਾਥੋਂ ਇਹ ਤਾਂ ਉਮੀਦ ਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਏ ਕਿ ਅਸੀਂ ਬਾਬਾ ਜੁਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜਾਂ ਭਾਈ ਮੋਹਕਮ ਸਿੰਘ ਹੋਰਾਂ ਦੇ ਮਗਰ ਲੱਗ ਜਾਈਏ।

੦ ਮੈਂ ਕਦੇ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮਸਲੇ ਤੋਂ ਪਾਸਾ ਵੱਟੀਏ ਪਰ ਮੇਰੀ ਦਲੀਲ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਕੁਝ ਕਹੀਏ ਜਾਂ ਕਰੀਏ ਆਪਣੇ ਧੜੇ ਤੋਂ ਕਰੀਏ। ਸਾਨੂੰ ਮੰਨ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮਸਲੇ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਸਰਗਰਮ ਫਿਰ ਨਹੀਂ, ਇਸ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਉਡੀਕ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਜੇ ਸਾਡੀ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਜਾਂ ਹੋਰ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਉਡੀਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਤਾਂ ਵੇਰ ਰਾਹ ਲੱਭਿਆ ਜਾਏ ਕਿ ਇਸ ਮੱਸਲੇ ਵਿਚ ਸਰਗਰਮ ਦਖਲ ਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀ ਜਾਏ। ਪਰ ਜੇ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਵੇ ਅਪਣੇ ਥੜੇ ਤੋਂ ਕੀਤਾ ਜਾਏ। ਪੰਜਾਬ ਮਸਲੇ ਬਾਰੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਸਟੇਡ ਅਸੀਂ ਗ਼ਲਤ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ ਪਰ ਸਿੱਖ ਅੰਦੋਲਨਦਾਰੀਆਂ ਵੀ ਕਦੀ ਕੋਈ ਸਹੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ, ਇਸ ਲਈ ਇਹਨਾਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਵਿਚ ਅਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਉਲਝਣਾ ਸਾਡੇ ਲਈ ਆਤਮਘਾਤੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਮੇਰੀ ਨਿੱਜੀ ਸੋਚ ਹੈ।

੦ ਸਲਾਬਤਪੁਰ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਨਾ ਸਮਝਿਆ ਜਾਏ ਕਿ ਅਸੀਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸਿਫਰ ਹੋ ਗਏ ਹਾਂ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਡੀ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਹੋਰਾਂ ਨੇ ਨਤੀਜੇ ਕੱਢ ਲਏ ਹਨ। ਜਿਥੇ ਵੀ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਸਿਆਸਤ ਤੇ ਖਲੋਕੇ ਸਰਗਰਮ ਹੋਕੇ ਕੰਮ ਭੀਤਾ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਨਤੀਜੇ ਕੱਢੇ ਹਨ। ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਫਰੰਟ ਇਸ ਦੀ ਇਕ ਮਿਸਾਲ ਹੈ। ਸ਼ਹੀਦ ਸਾਥੀ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਦੇ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਸਮਾਗਮ ਤੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦਾ ਇਕੱਠ ਸਿਰਫ ਰਵਾਜਨ ਇਕੱਠ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਅਪਣੀ ਸਿਆਸਤ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਇਹ ਸਿਆਸਤ ਅਪਣੇ ਥੜੇ ਤੇ ਖਲੋਕੇ ਲੋਕਾਂ ਤਕ ਲਿਜਾਣੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹਦੇ ਲਈ ਲਾਮਬੰਦੀ ਵੀ ਕਰਨੀ ਹੈ।

੦ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮਸਲੇ ਬਾਰੇ ਸਾਨੂੰ ਸਭ ਨੂੰ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੀ ਰਾਏ ਦਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਤਾ ਹੈ। ਰਾਵਾਂ ਦਾ ਵਖਰੇਵਾਂ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਵੀ ਅਸੀਂ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਮੱਦਾਂ ਤੇ ਆਮ ਸਹਿਮਤੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।

੦ ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੇ ਬੇਦੋਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਕਤਲ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸ਼ਰਤ ਦੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਖੇਧੀ ਕਰੀਏ ਭਾਵੇਂ ਇਹ

ਕਤਲ ਪੁਲਸ ਮੁਕਾਬਲੇ ਹਨ ਜਾਂ ਬਸਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢਕੇ ਸਾਧਾਰਨ ਮੁਸਾਫਰਾਂ ਦਾ ਕਤਲ ਹੈ। ਸਿਆਸੀ ਕਤਲਾਂ ਦੀ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਨਿੰਦਾ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

੦ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਹਿੰਦੂਸ਼ਾਵਨਵਾਦ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਨਾਲ ਉਸਰ ਰਹੀ ਇਕ ਫਾਸੀ ਸਟੇਟ ਦਾ ਡੱਟਵਾਂ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਜਾਏ। ਸੂਬਿਆਂ ਲਈ ਵੱਧ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸੂਬਿਆਂ ਦੀ ਜਮਹੂਰੀ ਮੰਗ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਉਭਾਰਿਆ ਜਾਏ। ਇਸ ਸਚਾਈ ਨੂੰ ਅੱਖੋਂ ਉਹਲੇ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਏ ਕਿ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਰੈਜ਼ੂਲੇਸ਼ਨ ਡਰਾਫਟ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਮਾਨਸਕਤਾ ਜਮਹੂਰੀ ਹੋਣ ਨਾਲੋਂ ਧਾਰਮਕ ਬਹੁਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਰੈਜ਼ੂਲੇਸ਼ਨ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਠੀਕ ਹਨ ਪਰ ਉਸਦੀ ਸਾਰੀ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਵਿਚ ਜਮਹੂਰੀ ਅਰਥਾਂ ਨਾਲੋਂ ਧਾਰਮਕ ਅਰਥ ਬਹੁਤੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਸੂਬਿਆਂ ਦੀ ਖੁਦ ਮੁਖਤਿਆਰੀ ਲਈ ਇਕ ਨਵਾਂ ਰੈਜ਼ੂਲੇਸ਼ਨ ਡਰਾਫਟ ਕੀਤਾ ਜਾਏ।

੦ ਕੇਂਦਰ ਦੀਆਂ ਹਿੰਦੂ ਸ਼ਾਵਨਵਾਦੀ ਨੀਤੀਆਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸੰਘਰਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਏ। ਇਹਦੇ ਲਈ ਹੋਰ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਹਿੰਦੂ ਜਮਹੂਰੀ ਹਲਕਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਨਾਲ ਲਿਆ ਜਾਵੇ।

੦ ਹਿੰਦੂ ਸ਼ਾਵਨਵਾਦ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁੱਖ ਰੂਪ ਵਿਚ ਲੜਾਈ ਲੜੀ ਜਾਏ ਪਰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਖਿਆਲ ਰੱਖਿਆ ਜਾਏ ਕਿ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਦੇ ਧਾਰਮਕ ਅਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਤਾਂ ਕਰੀਏ ਪਰ ਇਹ ਧਾਰਮਕ ਮੂਲਵਾਦ ਦੇ ਪਿਛਾਧੜ ਫਲਸਫੇ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਨਾ ਹੋ ਨਿਬੜੇ। ਇਹ ਵਖਰੇਵਾਂ ਰਖਣਾ ਬੜਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

੦ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਟੇਂਡ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੋਵੇ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸੁਰਖਿਆ ਨਾਲ ਜੀਣਾ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦਾ ਜਮਹੂਰੀ ਹੱਕ ਹੈ, ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਾਕੀ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਅਣਖ ਨਾਲ ਰਹਿਣਾ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਜਮਹੂਰੀ ਹੱਕ ਹੈ।

੦ ਕੁਝ ਚਿੰਨੀਆਂ ਵਿਚ ਇਹ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੱਦਾ ਦੇਣ ਵੇਲੇ ਸੀ. ਪੀ. ਆਈ ਅਤੇ ਸੀ. ਪੀ. ਐਮ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਇਹ ਸੱਦਾ ਪਹਿਲੇ ਪੜਾਅ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਦਿਤਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਸਿਆਸੀ ਤੌਰ ਤੇ ਮੈਂ ਪਿਛਲੇ 15-16 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਵਿਚਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਉਹਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਇਕ ਹੋਣ ਦੀ ਹੈਸੀਅਤ ਵਿਚ ਦਿਤਾ ਹੈ ਤੇ ਇਸੇ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਉਤੇ ਕੁਝ ਦਾਅਵੇ ਵੀ ਰਖਦਾ ਹਾਂ। ਅਗੇ ਜਾ ਕੇ ਸਮਝ ਸੋਚ ਬਣਾ ਕੇ ਇਸ ਸੱਦੇ ਨੂੰ ਹੋਰ

ਵਿਸ਼ਾਲ ਰੂਪ ਵੀ ਦਿਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

੦ ਕੁਝ ਚਿੰਨੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਨੂੰ ਆਪ ਵੀ ਸਮਾਜਕ ਕੁਰੀਤੀਆਂ ਤੋਂ ਬਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਮਾਜਕ ਕੁਰੀਤੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਸਰਗਰਮ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਇਸ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ। ਇਸੇ ਲਈ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਸੁਧਾਰਵਾਦੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਨੂੰ ਮੈਂ ਕੇਂਦਰ ਦੀਆਂ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਰਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ, ਇਹਦੇ ਬਾਰੇ ਪਿਛਲੇ ਸਮਤਾ ਵਿਚ ਮੈਂ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਸਾਥ ਬਨਾਉਣ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਸਭ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਅਪਨਾਉਣੇ ਪੈਣਗੇ।

੦ ਇਨਕਲਾਬੀ ਏਕਤਾ ਕੇਂਦਰ ਸਾਰੇ ਜਮਹੂਰੀ ਅੰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਅਪਣੇ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੇਗਾ। ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਤੇ ਗ਼ੈਰ ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਨੂੰ ਵੀ। ਵਿਸ਼ਾਲ ਏਕਤਾ ਅਸੀਂ ਬਨਾਉਣਾ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਕਦੀ ਨਹੀਂ ਭੁਲਣਾ ਕਿ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਵਾਲ ਇਹ ਸਿਸਟਮ ਬਦਲਨ ਨਾਲ ਹੀ ਹੱਲ ਹੋਣਗੇ। ਇਸ ਲਈ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਇਨਕਲਾਬੀ ਤਬਦੀਲੀ ਕੇਂਦਰ ਦਾ ਲਕਸ਼ ਹੋਵੇਗਾ। ਕੇਂਦਰ ਦਾ ਨਾਂ ਵੀ ਇਨਕਲਾਬੀ ਏਕਤਾ ਕੇਂਦਰ ਇਸੇ ਸੋਚ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰਖਕੇ ਤਜਵੀਜ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

9 ਨਵੰਬਰ ਸਵੇਰੇ 10 ਵਜੇ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋਵਾਂਗੇ। ਹਾਜ਼ਰ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਪ੍ਰੀਜ਼ੀਡੀਅਮ ਬਣਾਇਆ ਜਾਏਗਾ ਜੋ ਸਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੋਵੇਗਾ, ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਇਕੱਠ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਇਨਕਲਾਬੀਆਂ ਵਿਚ ਫੁੱਟ ਇਨਕਲਾਬ ਲਈ ਰਾਨੀ-ਕਾਰਕ ਹੈ। ਵਖਰੇਵੇਂ ਹੁੰਦਿਆਂ ਵੀ ਇਕ ਵਿਸ਼ਾਲ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਨਾਲ ਇਨਕਲਾਬ ਦੀ ਸੇਵਾ ਲਈ ਅੱਗੇ ਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਉਮੀਦ ਰਖਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਜਿਹੜੇ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਅਸਹਿਮਤ ਹਨ, ਉਹ ਕਲ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਤੁਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਸਹੀ ਅਤੇ ਗ਼ਲਤ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਅਮਲ ਨੇ ਹੀ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਅਮਲ ਵਿਚ ਪਏ ਬਖ਼ੈਰ ਦਾਅਵੇ ਕਰਨੇ ਗ਼ਲਤ ਹਨ। ਇਨਕਲਾਬੀ ਲਹਿਰ ਲਈ ਅਗੇ ਵਧਣ ਦੀਆਂ ਬੜੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਮਿਲਕੇ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਵੀ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। ਜਿਹੜੇ ਅਸੀਂ ਇਨਕਲਾਬੀ ਏਕਤਾ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਆ ਜਾਵਾਂਗੇ, ਉਹ ਅਗੇ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨਗੇ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਨਹੀਂ ਆਏ, ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰਵਟਾਂਦਰਾ ਕਰਕੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਏ। ਇਹ ਅਮਲ ਮੈਂ ਇਕੱਲੇ ਨੇ ਜਾਣ

ਬੁਝ ਕੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਕਿਉਂ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਮੈਂ ਏਕਤਾ ਦਾ ਚਾਹਵਾਨ ਹਾਂ ਪਰਮੈਂ ਕਿਸੇ ਸਮੁੰਹ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ ਹਾਂ । ਇਨਕਲਾਬੀ ਏਕਤਾ ਕੇਂਦਰ ਬਨਾਉਣ ਦਾ ਸੱਦਾ ਕੈਡਰ ਦੀ ਆਮ ਖਾਹਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਕੇ ਦਿੰਦਾ ਹੈ । ਮੈਂ ਵਾਰ, ਵਾਰ ਦੁਹਰਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੁਰ੍ਹਾਨ ਲਈ ਕੋਰਾ ਹੁੰਦਾ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ ਹਾਂ ।

9. ਨਵੰਬਰ, ਸੁਮਾਰਾਮ, ਤੇ ਸੁਮਾਰਾਮ ਨੂੰ ਸੁਮਾਰਪਿਤ ਅਮਿਤਾਬ ਨਰਾਇਣ ਲੁਲਾ ਕੇਂਦਰ ਵਲੋਂ ਲੋਕ ਪ੍ਰਤੀ ਗੀਤਾਂ ਦੀ ਇਕ ਕੈਸਟ ਰੀਲੀਜ਼ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ । ਜਿਸਦਾ ਸ਼ਿਰਲੇਖ ਹੈ 'ਕਾਫ਼ਲ' । ਉਹਦਾ ਪਹਿਲਾ ਗੀਤ ਸੁਰਜੀਤ ਬਰਾੜ ਘੋਲੀਆਂ ਦਾ ਹੈ ।

ਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ ਸੜਕਾਂ ਉੱਤੇ ਆਵਾਂਗੇ
ਖੁਲਕੇਤ ਸੁਤੀ ਘੁੱਕ ਪੈਣੀ ਜੰਗਾਵਾਂਗੇ ।

ਜੈਦੇਵ ਦਿਲਬਰ ਦਾ ਗੀਤ :

ਅੱਓ ਫੇਰ ਦੁਹਰਾਈਏ, ਮੇਰੇ ਜੁਝਣੇ ਕਾ ਚਾਓ ਹੈ
ਮਹਿੰਦਰ ਸਾਬੀ ਦਾ ਗੀਤ :

ਮਸ਼ੀਨਾਂ ਬੀਲੋਂ ਚਲਣਾ,

ਜਦੋਂ ਤਕ ਰਾਤ ਬਾਕੀ ਹੈ

ਸੰਭਲ ਕੇ ਫ਼ਰ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣਾ,

ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਰਾਤ ਬਾਕੀ ਹੈ

ਜੈਦੇਵ ਦਿਲਬਰ ਦਾ ਗੀਤ :

ਰੁੱਤ ਆਖੇ ਕਲਮਾਂ ਨੂੰ ਤਲਵਾਰ ਬਣਾਓ

ਨੰਬ ਲਗੇ ਅੱਖਰਾਂ ਨੂੰ ਅੰਗਰਾਜ਼ ਕੁਟਾਓ

ਪਹਿਲਾਂ ਜੋੜੋ ਸ਼ਕਰੀ ਫ਼ਿਰ ਹਥਿਆਰ ਉਠਾਓ

ਤੇ ਸੱਖਣਾ ਕੁਹਾੜ ਦਾ ਇਹ ਸ਼ਿਅਰ ਇਸ ਗੀਤ ਦੀ ਲੜੀ ਦਾ ਮਾਰਗ ਦਰਸ਼ਕ ਹੈ :

ਇੱਕਲੇ ਦੀ ਹੈ ਗੋਲ ਵੱਖਰੀ

ਜੇ ਤੂੰ ਰਿਆ-ਕਾਫ਼ਲਾ ਹੋਵੇ

ਇਹ ਹਰਗਿਜ਼ ਹੋ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ

ਨਾ ਘਟਿਆਂ ਫਾਂਸਲਾ ਹੋਵੇ

9 ਨਵੰਬਰ ਸਵੇਰੇ ਦਸ ਵਜੇ ਦੇਸ਼ ਭਰਾਤ ਹਾਲ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ 'ਕਾਫ਼ਲ' ਦੀ ਇਹ ਰੂਹ ਲੈ ਕੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋਵਾਂਗੇ ।

ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ

ਪ੍ਰਦੇਸਾਂ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਪੰਜਾਬੀ ਵੀਰਾਂ ਦਾ ਫਿਰਕੂ ਦਹਿਸ਼ਤਗਾਰਦੀ ਵਿਰੁਧ

ਹੋਰ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ

ਪੰਜਾਬੀ, ਸਫ਼ਿਤ, ਅਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰ, ਸਭਾ ਵਿਨੋਈਯ (ਕੈਨੇਡਾ) ਵਲੋਂ ਦੋ ਰੈਜ਼ੋਲੂਸ਼ਨ ਹਲਕੇ ਜੰਨੂੰਨੀ ਆਪਣੇ ਹੀ ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵੱਧ ਤੋਰੇ

ਕਲਮ ਤੇ ਮਾਂ ਦੀ ਕੁੱਖੋਂ ਜਨਮੇ ਸੰਗਰਾਮੀ ਘੁਲਾਟੀਏ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਹੀ ਲੋਕਾਈ ਲਈ- ਸਿਹਤਮੰਦ ਸਮਾਜ ਸਿਰਜਣ ਵਾਸਤੇ ਵਚਨਸ਼ੱਧ ਹੁੰਦੇ ਹਨ । ਜਿੱਥਰ ਤੀਕ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਰਾਜ ਆ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ ਉਹ ਆਪਣੇ ਸਿਰਫ਼ ਤੇ ਸਿੱਦਕ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਜਾਨਾਂ ਤੇ ਵੀ ਪਿਆਰ ਸਮਝਦੇ ਹਨ । ਉਹ ਘੁਲਾਟੀਏ ਸਨ, ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ, ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਅਤੇ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ, ਮਾਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜੰਨੂੰਨ ਵਿਚ ਹੋਏ ਅੰਨ੍ਹੇ ਦਹਿਸ਼ਤਪ੍ਰਸੰਦ ਨੇ ਪਿੱਠ ਪੁੱਥੇ ਗੋਲੀਆਂ ਮਾਰ ਕੇ ਫ਼ਿਕ ਹੋਰ ਬੁਜ਼ਦਿਲੀ ਦਾ ਸਬੂਤ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ।

ਪਰ ਕੁੱਖਾਂ ਦੇਸ਼-ਭਰਾਤਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਜੰਨਮ ਇੰਦੀਆਂ ਆਈਆਂ ਹਨ ਤੇ ਉਹ ਸੰਗਰਾਮੀਏ ਆਪਣੇ ਘੋਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੀਕਰ ਨਿਰਵਿਘਨ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣਗੇ ਤੇ 'ਸਰਾਬਤਾਂ' ਦੀ ਕਤਾਰ ਦਿਨੋਂ ਦਿਨ ਲੰਮੀ ਹੀ ਹੋਵੇ, ਜਾਣੀ ਏ, ਜਿੰਨੀ ਦੇਰ ਉਹ ਆਪਣੀ ਸੰਕਲਪੀ ਮੰਜ਼ਲ ਨੂੰ ਸਰਾਨੀ ਹੀ ਫ਼ਿਰ ਲੈਂਦੇ । ਉਹ ਮੰਜ਼ਲ ਹੈ ਅਸਲੀ, ਲੋਕ-ਰਾਜ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸਭ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਦੇ ਹੱਕ ਮਿਲਣਗੇ ਤੇ ਭਰਾ ਦੇ ਹੱਥ

ਭਰਾ ਦੇ ਕਤਲ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ । ਮਜ਼ਬੂ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ਵੰਡੀਆਂ ਨਹੀਂ ਪੈਣਗੀਆਂ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਭੱਖ-ਭੱਖ ਜਾਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਦੁਆ-ਦਾਰੂ ਤੋਂ ਮਰੇਗਾ । ਇਸ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਦੋਵੇਂ ਘੁਲਾਟੀਏ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਆਪਣੀ ਸਮਰਥਾ ਅਨੁਸਾਰ ਜੁੜੇਗੇ ਦਿੰਦੇ ਆਏ ਸਨ । ਲੋਕਾਈ ਨੂੰ ਖਬਰਦਾਰ ਵੀ ਕਰਦੇ ਸਨ ਤੇ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੁਕਾਮੀ ਜੋ ਪਰਮ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ਵੰਡੀਆਂ ਪਾ ਕੇ ਦਿਨ-ਦਿਹਾੜੇ ਮਾਸੂਮਾਂ ਦੇ ਕਤਲ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਿੱਛੇ ਕਿਸ ਦਾ ਹੱਥ ਹੈ ? ਸਾਮਰਾਜ਼ੀਆਂ ਦੀਆਂ ਕੋਝੀਆਂ ਕਰਤੂਤਾਂ ਨੂੰ ਨੰਗਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸਹੀ ਦੋਸਤ ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ ਕਰਾਉਣਾ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਟੀਚਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਟੀਚਾ ਸੀ ।

ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਕਾਫ਼ੀ ਅਰਸਾ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਰਹਿ ਕੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੰਨੂੰਨੀ ਨਾਲ W.A. ਦੇ ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੱਕਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਉਂਦੇ ਰਹੇ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਰੂਹ ਫੁੱਕੀ ਕਿ ਹੱਕ ਮਿਲਦੇ ਨਹੀਂ ਹੱਕ ਲੈਣੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ ।

ਵਾਪਸ ਪੰਜਾਬ : ਪਰਤ ਕੇ ਵੀ ਉਸੇ ਅਸੇ, ਨਾਲ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਖੂਨ ਚੁਸਣੀਆਂ ਜੋਕਾਂ ਤੋਂ ਨਿਜਾਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਘੋਲ ਆਰੰਭ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਮਰੀ ਦਮਾਤੀਕਰ ਇਸ ਤੇ ਪਹਿਰਾ ਦਿੰਦੇ ਰਹੇ ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਜੋ ਕਿ "ਹਿਰਾਵਲ ਦਸਤ" ਦੇ ਸੰਪਾਦਕ ਵੀ ਸਨ, ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਵਿੰਗ ਵਿਚੋਂ ਉਭਰ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੱਡੇ-ਖਾਣੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਕਰਤੂਤਾਂ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਮਾਤੀ ਖਾਸੇ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਨੰਗਾ ਕੀਤਾ। ਧਾਰਮਕ ਜਾਨੂੰਨ ਕੀ ਹੈ, ਤੇ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਕੌਣ ਮੰਗਦੇ ਹਨ, ਇਸਦੇ ਪਿੱਛੇ ਕਿਸ ਦਾ ਹੱਥ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਕਲਮ ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਲਿਜਾਏ ਰਹੇ। ਪੂਰੀ ਮਿਹਨਤ ਤੇ ਸਿਰਫ ਨਾਲ ਅਣਥੱਕ ਮਿਹਨਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮਰਾਜੀ ਲੁੱਬੜ ਚਾਲਾਂ ਤੋਂ ਸੁਚੇਤ ਕਰਾਉਂਦੇ ਰਹੇ।

ਜੋ ਬੁਢਾ ਦਿਲੀ ਤੇ ਕਾਇਰਤਾਂ ਦੀ ਸਬੂਤ ਜਾਨੂੰਨੀ ਸਿਰ-ਫਿਰਾ ਨੂੰ ਦਿਤਾ ਹੈ, ਸਮੇਂ ਦੇ ਸੱਚ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁਆਫ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ।

ਇਸ ਤੋਂ ਉਪਰੰਤ ਆਸਾਡੀ ਸਭਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਤੇ ਮਾਸੂਮ ਕਤਲਾਂ ਦੀ ਵੀ ਨਖੋਖੀ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਖਾਲਿ-ਸਤਾਨੀ ਦੰਗੇਸ਼ਤਪੰਸੇਦਾਂ ਨੇ ਜੰਨੂੰਨ ਵਿਚ ਅੰਨ੍ਹੇ ਹੋ ਕੇ ਕੀਤੇ। ਅਸੀਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸਿੱਧਾਂ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਤਲਾਂ ਦੀ ਜ਼ੁਮੇਵਾਰ ਠਹਿਰਾਉਂਦੇ ਹਾਂ, ਜਿਹੜੀ ਅਸਲ ਹੀ ਅਮਲ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਵਿਚ ਨਾ-ਕਾਮਯਾਬ ਰਹੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਨਿਪੁੰਸਕ ਨੀਤੀ ਤੇ ਲਾਹੌਰਤਾਂ ਪਾਉਂਦੇ ਹਾਂ, ਜੋ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਜਾਨ ਮਾਲ ਦੀ ਰਾਖੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੀ। ਇਹ ਲੋਕ-ਸੇਵਕ ਨਹੀਂ ਸਾਬਤ ਹੋਏ ਇਹ ਤਾਂ ਕੁਰਸੀ-ਸੇਵਕ ਹੀ ਹਨ।

ਅਸੀਂ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਭਾਰਤੀ-ਪੰਜਾਬੀ ਇਹੋ ਪੁਣ ਕਰਦੇ ਕਿ ਜੋ ਭਰਾ-ਮਾਰਾਂ ਦੀ ਪਲੋਗ ਸਾਰੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਫੈਲ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਤੇ ਦੋਵੇਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਇਸੇ ਬੀਮਾਰੀ ਨੂੰ ਫੈਲਾਉਣ ਦੀਆਂ ਜੁਮੇਵਾਰ ਹਨ। ਮਤੇ ਇਥੇ ਵੀ ਇਹ ਬੀਮਾਰੀ ਨਾ ਫੈਲ ਜਾਵੇ। ਆਸਾਡਾ ਇਹੋ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਕ ਦੂਸਰੇ ਦੇ ਜਜ਼ਬਾਤਾਂ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰੀਏ। ਧਰਮ, ਬੋਲੀ ਤੇ ਜਾਤਪਾਤ ਤੋਂ ਉੱਚਾ ਉੱਠਕੇ ਇਨਸਾਨ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਇਨਸਾਨ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰੀਏ। ਜੇ ਇਸੇ ਦਿਸ਼ਾ ਵੱਲ ਤੁਰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਦੁਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਤੇ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਨੂੰ ਸੱਚ ਦਿਲੋਂ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਾਂ—

2. ਦਿਲੀ ਦੇ ਬੰਗਿਆਂ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਸੰਬੰਧੀ ਰੋਸ ਜੋ ਕਮਿਸ਼ਨ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਦਿਲੀ ਦੇ ਬੰਗਿਆਂ ਸੰਬੰਧੀ ਬਿਠਾਇਆ ਸੀ, ਉਸ ਦੀ ਹਾਲੇ ਤੀਕ ਰਿਪੋਰਟ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਆਈ। ਰਿਪੋਰਟ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਨਾ ਛਾਂਪਣ ਦੀ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਮੱਠ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਉਸ ਦੀ ਸੱਚੀ ਸਮਝੀ ਚਾਲ ਹੈ—ਕਮਿਸ਼ਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ P.U.D.R. ਤੇ P.U.C.L. ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ

ਉਪਰੰਤ ਹੋਰ ਅਮਨ ਪਸੰਦ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੇ ਵੀ ਪੂਰੀ ਮਿਹਨਤ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਘਰ ਘਰ ਜਾ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛਿਆ। ਉਸ ਮਗਰੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਸੂਚੀਆਂ ਪਰੋਸਾਂ ਵਿਚ ਤੇ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਵਿਚ ਛਪਕੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਆਈਆਂ। ਉਸੇ ਵਿਚ ਗੁਨਾਹਗਾਰਾਂ ਸਨ ਜਿਹੜੇ ਹੁਣੇ ਰਜੀਵ ਦੇ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਵਿਚ ਭਗਤ ਵਰਗੇ ਲੋਕ-ਕਾਂਤਲ ਸ਼ਰੀਫ ਮੰਤਰੀ ਬਣੇ ਬੈਠੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਉਪਰੰਤ ਜਿਹੜੇ ਹੋਰ ਕਾਂਗਰਸੀ ਗੁੰਡੇ-ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਂ P.U.D.R. ਤੇ P.U.C.L. ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦਿਤੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਪਰ ਕਾਤਲਾਂ ਤੇ ਅਣ-ਸੰਨ੍ਹ ਘੇਟਨਾਂ ਵਿਖੋਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਰਜ ਕਰਕੇ ਸਖਤ ਤੇ ਸਖਤ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦਿਤੀਆਂ ਜਾਣ।

ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੇ P.U.D.R.-P.U.C.L. ਦੇਸ਼ੀਆਂ ਉਪਰ ਉਗਲ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿਚ ਧਰੀ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਮਿਸ਼ਨ ਅੱਗੇ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੇਣੀ ਇਹ ਦਿਲੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਮੰਗਾਰੀ ਹੈ ਜੋ ਅਖੌਤੀ ਲੋਕ-ਤੰਤਰ ਰਾਜ ਦੇ ਪਰ੍ਹੇ ਪਿੱਛੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਗੁੰਡਿਆਂ ਨੂੰ ਪਾਨਾਹ ਦੇਈ ਬੈਠੀ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਾਲ ਪੋਸ਼ ਕੇ ਗਿਣਿਆ ਮਿਥਿਆ ਅਣ-ਮਨੁੱਖੀ ਕਾਰਾ ਕਰਵਾਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿਚ ਸਿੱਧਾਂ ਹੀ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਹੱਥ ਸੀ। ਜੋ ਨੀਤੀ ਹਾਲੇ ਤੀਕ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਹੀ ਆਈ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਬਗਲੇ-ਭਗਤ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਹੀ ਉਸਦੇ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਹਟਾਇਆ ਹੈ—ਬਾਕੀ ਦੇ ਗੁੰਡਿਆਂ ਨੂੰ ਭਲਾ ਕੌਣ ਪੁੱਛਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਰਾਜੀਵ-ਭਗਤ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਤਖਤ ਤੇ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਬਰਨਾਲਾ ਸਰਕਾਰ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਦੰਗੇਸ਼ਤ-ਪੰਸੇਦਾਂ ਦੇ ਨੱਥ ਪਾਉਣ ਵਿਚ ਅਸਲੋਂ ਹੀ ਨਾ-ਕਾਮਯਾਬ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ (ਰਜੀਵ-ਜੁੰਡੀ) ਆਪਣੇ ਪਾਲਤੂ ਗੁੰਡਿਆਂ ਨੂੰ ਘਰੀਨਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢਣ ਦਾ ਨਾਂ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦੀ, ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਖੂਨ ਦੀ ਹੌਲੀ ਖੜੀ।

ਅਸੀਂ ਸਖਤ ਸਬਦਾਂ ਵਿਚ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਨਿਖੇਥੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਜੋ ਜਾਣ ਬੁੱਝ ਕੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਰਹੀ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਰਿਪੋਰਟ ਆਉਣ ਨਾਲ ਸਫਾਫ ਗੱਪੀਵਾਦ ਦੀ ਖਾਸਾ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਉਭਰਕੇ ਆਵੇਗਾ ਤੇ ਦੱਸੇਗਾ ਇਹੋ ਹਨ ਬਹੁ-ਰੂਪੀਏ ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਾਸੂਮ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਪੱਤਾਂ ਲੁੱਟੀਆਂ ਘਰਾਂ ਬੰਘਰ ਕੀਤੇ ਤੇ ਬਾਜ਼ਾਰਾਂ ਵਿਚ ਇਨਸਾਨੀ ਖੂਨ ਦੇ ਹੜ੍ਹ ਲਿਆਏ।

ਲੋਕ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਮੰਚ ਕੋਲਗਰੀ (ਕਨੇਡਾ) ਵਲੋਂ ਪ੍ਰੈੱਸ ਦੇ ਨਾਉਂ ਬਿਆਨ— ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤੀ ਵਿਰੁਧ ਇਕ ਸਾਂਝੇ ਫਰੰਟ ਵਿਚ ਇਕੱਠੇ ਹੋਵੋ

70 ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਨੂੰ ਪਿਛੋਂ ਗੋਲੀ ਮਾਰ ਕੇ ਸ਼ਹੀਦ ਕਰਕੇ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਕਮਾਂਡੋਆਂ ਨੇ ਜਿਹੜਾ 'ਬਹਾਦਰੀ' ਦਾ ਟਿੱਕਾ ਮਥੇ ਲਵਾਇਆ ਹੈ ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗੰਦੇ ਮੰਦੇ ਖੂਨੀ ਤੇ ਵਹਿਸ਼ੀ ਚਿਹਰਿਆਂ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਹੋਰ ਵੀ ਤੇ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਹੀ ਉਜਾਗਰ ਕਰਦਾ ਰਹੇਗਾ ਤੇ ਲੋਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਜੰਨੂੰਨੀ ਕੁੱਤਿਆਂ ਨੂੰ ਦੁਰਕਾਰਦੇ ਤੇ ਫਿਟਕਾਰਾਂ ਪਾਉਂਦੇ ਰਹਿਣਗੇ। ਹਰ ਕੋਈ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਥੀ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਵਲੋਂ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਮਜ਼ਦੂਰ ਲਹਿਰ ਵਿਚ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਵੱਡਮੁਲਾ ਯੋਗਦਾਨ ਇਥੇ ਅਜੇ ਵੀ (ਮਾਣ ਨਾਲ) ਯਾਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਤੋਂ ਸਾਥੀ ਬਲਦੇਵ ਮਾਨ (ਸੰਪਾਦਕ-ਹਿਰਾਵਲ ਦਸਤਾ) ਸੁਬਾਈ ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰ-ਭਾਰਤੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ, (ਮ. ਲ.) ਨੂੰ ਘੇਰ ਕੇ ਕਤਲ ਕਰਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਲੋਕ-ਵਿਰੋਧੀ ਫ਼ਾਸ਼ਿਸਟ ਕਿਰਦਾਰ ਹੀ ਨੰਗਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਹਿਸ਼ੀ ਕਤਲਾਂ ਦੀ ਪੁਰਜ਼ੋਰ ਸ਼ਬਦਾਂ 'ਚ ਨਿਖੇਧੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਤੇ ਸਮੂਹ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਪਸੰਦ ਲੋਕਾਂ, ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਇਹਨਾਂ ਕਤਲਾਂ ਵਿਰੁਧ ਆਵਾਜ਼ ਉਠੇਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂਕਿ ਅਗਾਂਹ ਤੋਂ ਅਜਿਹੇ ਕੁਕਰਮ ਰੋਕਣ ਲਈ ਲੋਕ-ਉਭਾਰ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ।

ਸੁਮੀਤ ਪ੍ਰੀਤਲੜੀ, ਸੁਖਰਾਜ ਖੱਧਰ, ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਪਟਵਾਰੀ, ਅਰਜਨ ਸਿੰਘ ਮਸਤਾਨਾ, ਅਜੀਤ ਰਾਮ (ਤੇ ਬਬਲੂ), ਬਲਦੇਵ ਮਾਨ ਤੇ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਵਰਗੇ ਖੱਬੀ ਲਹਿਰ ਦੇ ਉੱਘੇ ਕਾਰਕੁੰਨ ਇਸ ਜੰਨੂੰਨੀ ਦੀ ਬਲੀ ਚੜ੍ਹ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਸਾਫ਼ ਜਾਹਿਰ ਹੈ ਕਿ ਲੁਟੇਰੀਆਂ ਹਾਕਮ ਜਮਾਤਾਂ ਅਤੇ ਸਾਮਰਾਜੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਵਲੋਂ ਖੱਬੀ ਲਹਿਰ ਤੇ ਖਾਸ ਕਰ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਇਨਕੁਲਾਬੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸਿਰੇ ਦੇ ਸਜ-ਪਿਛਾਖੜ ਮੂਲਵਾਦੀ ਨਾਲ ਭਿੜਾ

ਮਾਰਨ ਦੀ ਕੋਝੀ ਸਾਜ਼ਸ਼ ਰਚੀ ਗਈ ਹੈ। (ਭਿੰਡਰਾਂ ਵਾਲੇ ਨੇ ਐਵੇਂ ਸੁਤੇਸਿਧ ਹੀ 'ਹਿੰਦੂ ਸਾਮਰਾਜ' ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਨੂੰ ਦੁਸ਼ਮਣ ਨੰਬਰ 1, ਨਹੀਂ ਸੀ ਗਰਦਾਨਿਆ) ਅੱਜ ਜਦੋਂ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਾਮਰਾਜੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਵਲੋਂ ਰੂਸੀ ਸਮਾਜਕ ਸਾਮਰਾਜੀਆਂ ਦਾ ਵਧੇਰੇ ਪੱਖ ਪੂਰਨ ਵਾਲੀ ਕਾਂਗਰਸ ਹਕੂਮਤ ਨੂੰ ਸਬਕ ਸਿਖਾਉਣ ਲਈ ਭਾਰਤ ਦੀ ਹਿੱਕ ਵਿਚ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਨਾਸੂਰ ਖੜਾ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ, ਆਪਣਾ ਹੱਥ ਠੱਕਾ ਵੱਜੀ ਅੱਡਾ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਅਸਲ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਲੋਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ (ਨਵੀਨਤਮ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨਾਲ ਲੈਸ ਤੇ ਟਰੇਨਡ) ਸਜ-ਪਿਛਾਖੜ ਜੰਨੂੰਨੀਆਂ ਹਥੋਂ ਤਬਾਹ ਕਰਨ ਦੀ ਸਾਜ਼ਸ਼ ਨੂੰ ਅਮਲੀ ਰੂਪ ਦੇਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਕਮਿ. ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਫੌਰੀ ਤੌਰ ਤੇ ਇਸ ਤਬਾਹਕੁੰਨ ਸਾਜ਼ਸ਼ ਵਿਰੁਧ (ਅਤੇ ਜਨ ਸਾਧਾਣਤ ਦੀ ਰਖਿਆ ਕਰਨ ਹਿੱਤ) ਇਕੱਠੇ ਹੋਕੇ ਲੜਾਈ ਦੇਣ ਬਾਰੇ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਲਾਤੋਂ ਕੇ ਭੂਤ ਬਾਤੋਂ ਸੋ. ਨਹੀਂ ਮਾਨੋਂਗੇ—ਫਿਰਕੂ ਬਦਮਾਸ਼ ਕਾਤਲੀ ਢਾਣਾ, ਜਿਸਨੂੰ ਲੋਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਵਿਰੁਧ ਅਜਿਹੇ ਮਾਰੂ ਐਕਸ਼ਨ ਕਰਨ ਲਈ ਸਰਕਾਰੀ ਸ਼ਹਿ ਵੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ, ਨੂੰ ਮੋੜਵੇਂ ਜੁਆਬ ਦੇਣੇ ਹੀ ਪੈਣੇ ਹਨ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ।

ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਸਮੂਹ ਖੱਬੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤੀ ਵਿਰੁਧ ਇਕ ਸਾਂਝੇ ਫਰੰਟ ਵਿਚ ਇਕੱਠੇ ਹੋਣ ਲਈ ਗੰਭੀਰਤਾ ਅਤੇ ਸੁਹਿਰਦਤਾ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਅਤੇ ਅਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਪੁਰਜ਼ੋਰ ਅਪੀਲ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਤੇ ਫਿਰਕੂ-ਬੁਜ਼ਦਿਲ ਕਾਤਲਾਂ ਨੂੰ ਮੁਰਦਾਬਾਦ ਕਰਿੰਦੇ ਹਾਂ।

ਇਨਕਲਾਬੀ ਸੁਭ ਇਛਾਵਾਂ ਨਾਲ,

ਲੋਕ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਮੰਚ
ਕੋਲਗਰੀ (ਅਲਬਰਟਾ) ਕੈਨੇਡਾ

ਅਨੇਕਤਾ ਨੂੰ ਖਤਰਾ-ਉਠ ਚਹੀਂ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤੀ

ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਵੱਖ ਵੱਖ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਅਖੰਡਤਾ, ਏਕਤਾ ਅਤੇ ਧਰਮ ਨਿਰਪੇਖਤਾ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੌਰ ਤੇ ਇਕ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤੀ ਹੈ, ਜਿਸਦੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਵੱਖ ਗਿਣਤੀ ਵਾਲਾ ਫਿਰਕਾ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਵਾਲੇ ਫਿਰਕਿਆਂ ਤੇ ਹਾਵੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਫ਼ਾਸ਼ੀਵਾਦ ਨੂੰ ਵੀ ਇਹ ਸੋਚ ਆਧਾਰ ਬਖਸ਼ਦੀ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸ਼ਹਿ ਤੇ ਇਹ ਰੁਝਾਣ ਉਠ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਲੋਕ ਰਾਏ ਲਾਮਬੰਦ ਕਰਨ ਲਈ ਤੇ ਇਕ ਸਾਂਝੀ ਲੜਾਈ ਲੜਨ ਲਈ ਕੋਲਕਤਾ ਵਿਚ 7 ਨਵੰਬਰ ਤੋਂ 10 ਨਵੰਬਰ ਇਕ ਭਾਰੀ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਨਾਮਵਰ ਜਮਹੂਰੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਅਤੇ ਬੁੱਧੀਜੀਵ ਭਾਗ ਲੈ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਭਾਸਕਰ ਨੰਦਾ ਹੋਰਾਂ ਨੇ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਜਮਹੂਰੀ ਸੋਚ ਨੂੰ ਲਾਮਬੰਦ ਕਰਨ ਵਿਚ ਇਹ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਇਕ ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਏਗੀ। ਅਸੀਂ ਇਹਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।

ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ

9 ਨਵੰਬਰ ਦਾ ਦਿਨ : 'ਮੀਲ ਪੱਥਰ' ਕਿ ਰਾਹ ਦਾ 'ਪੱਥਰ' ?

ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਭਾਅ ਜੀ,

ਇਸ ਮੌਕੇ ਜਦ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਲਹਿਰ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਾਟੋ-ਧਾੜ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਟੁਕੜੀਆਂ ਤੰਗਨਜ਼ਰੀ ਤੇ ਤੁਅੱਸਬ ਨਾਲ ਅੰਨ੍ਹੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਫਿਰਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਵੱਲੋਂ ਇਹਨਾਂ ਸਮੁੱਚੀਆਂ ਤਾਕਤਾਂ ਨੂੰ ਇਕੋ ਝੰਡੇ ਹੇਠ ਇਕਠਾ ਕਰਨ ਲਈ ਮਾਰਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੰਡਲਾ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲਹਿਰ ਅੰਦਰ ਸੁਹਿਰਦਤਾ ਦਾ ਮਾਦਾ ਅਜੇ ਵੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੈ। ਤੁਹਾਡੇ ਵੱਲੋਂ ਪਰਗਟਾਈ ਇਹ ਸੁਹਿਰਦਤਾ ਤੇ ਜੁਅਰਤ ਵਾਕਿਆ ਹੀ ਸਲਾਘਾ ਦੀ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਪਰ ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਸਾਡੇ ਕਾਜ਼ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਮਹਿਜ਼ ਸੁਹਿਰਦਪੁਣੇ ਤੇ ਜੁਅਰਤ ਨਾਲ ਹੀ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਇਹ ਦੋਨੋਂ ਗੱਲਾਂ ਸਾਡੇ ਉਦੇਸ਼ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਸਹਾਈ ਸ਼ਰਤਾਂ ਤਾਂ ਬਣਦੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਨਿਰਣਾਇਕ ਗੱਲ ਸਿਆਸਤ ਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਪੱਖੋਂ ਜਿੱਥੇ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਨੇਕ-ਇਰਾਦੇ, ਈਮਾਨਦਾਰੀ ਤੇ ਸੁਹਿਰਦਤਾ ਦਾ ਕਾਇਲ ਹਾਂ ਉਥੇ ਨਾਲ ਹੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਹ ਸੁਝਾਵ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜੇਕਰ ਤੁਹਾਡੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਅੰਦਰ ਵਿਦਮਾਨ ਇਹਨਾਂ ਪੱਖਾਂ ਨੂੰ ਦਰੁਸਤ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਸਿਆਸੀ ਲੀਹ ਦੀ ਪੁੱਠ ਚੜ੍ਹ ਸਕੇ ਤਾਂ ਇਹ 'ਸੋਨੇ ਤੇ ਸੁਹਾਗਾ' ਵਰਗੀ ਗੱਲ ਹੋਵੇਗੀ। ਦਰੁਸਤ ਸਿਆਸੀ ਸੇਧ ਤੋਂ ਬਗ਼ੈਰ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਨੂੰ, ਇਹ ਕਿੰਨੀਆਂ ਵੀ ਸੁਹਿਰਦ ਕਿਉਂ ਨਾਂ ਹੋਣ, ਉਹ ਫਲ ਨਹੀਂ ਲੱਗਾ, ਜਿਸਦੇ ਲਈ ਤੁਸੀਂ ਇੰਨੇ ਯਤਨਸ਼ੀਲ ਹੋ।

ਤੁਹਾਡੇ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਸਤਾਵਤ ਇਨਕਲਾਬੀ ਏਕਤਾ ਕੇਂਦਰ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡਾ ਧਿਆਨ ਇਕ ਕੇਂਦਰੀ ਮਹੱਤਤਾ ਵਾਲੇ ਨੁਕਤੇ ਵੱਲ ਦਿਵਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਲਮਬੰਦ ਕਰਦਾ ਹਾਂ : ਤੁਹਾਡਾ ਏਕਤਾ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਨੇਕ ਹੈ ਅਤੇ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਵੀ ਈਮਾਨਦਾਰਾਨਾ ਹਨ, ਪਰ ਇਸ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਏਕਤਾ ਦੇ ਅਧਾਰ ਸੰਬੰਧੀ ਤੁਹਾਡੇ ਸੰਕਲਪ ਵਿਚ ਵੱਡੀ ਗੜਬੜ ਹੈ—ਜ਼ਿਹੜੀ, ਮੰਦੇ ਭਾਸ਼ਾਂ ਨੂੰ, ਤੁਹਾਡੇ ਸਮੁੱਚੇ ਯਤਨਾਂ ਉਤੇ ਕਾਲਮ ਫੇਰਨ ਦਾ ਸਾਧਨ ਵੀ ਬਣ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਇਥੇ ਇਸ ਆਮ ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ ਸੱਚਾਈ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਉਣ ਦੀ ਬਹੁਤੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਕਿ ਸਿਰਫ ਦਰੁਸਤ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਤੇ ਸਿਆਸੀ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਏਕਤਾ ਹੀ ਪਰਭਾਵਕਾਰੀ ਤੇ ਹੰਡਣਸਾਰ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਇਥੇ ਵਿਚਾਰਨ ਵਾਲਾ ਅਹਿਮ ਮਸਲਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਏਕਤਾ ਲਈ ਇਹ ਦਰੁਸਤ ਸਿਧਾਂਤਕ-ਸਿਆਸੀ ਅਧਾਰ ਕਿਵੇਂ ਤੇ ਕਿਥੋਂ ਮਿਥਿਆ ਜਾਵੇ ? ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ ਵਿਗਿਆਨ ਇਸ ਸੁਆਲ ਦਾ ਨੁਆਬ ਬਹੁਤ ਸਪਸ਼ਟ ਤੇ ਦੋ-ਟੁਕ ਸ਼ਬਦਾਂ 'ਚ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਸਾਡਾ ਇਨਕਲਾਬੀ ਏਕਤਾ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਮੌਜੂਦਾ ਲੋਕ-ਦੁਸ਼ਮਣ ਸਟੇਟ ਨੂੰ ਉਲਟਾਉਣਾ ਹੈ—ਅਤੇ ਇਸ ਸਟੇਟ ਨੂੰ ਉਲਟਾਉਣ ਲਈ ਇਸ ਦੇ ਖਾਸੇ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਬੇਹੱਦ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਗੱਲ ਨੇ ਸਾਡੀ ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਪੂਰਾ, ਇਸ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦ ਬਣਨਾ ਹੈ।

ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ 'ਚੋਂ ਇਸ ਪੱਖ ਨੂੰ ਛੁਟਿਆਕੇ ਦੇਖਣ ਦੀ ਰੁਚੀ ਤੇ ਝਲਕ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਰੁਚੀ ਇਸ ਤੋਂ ਸਿੱਧੇ ਰੂਪ 'ਚ ਮੁਨਕਰ ਹੋਣ ਦੇ ਰੂਪ 'ਚ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਇਸ ਦੇ ਅਤਿ ਲਗਜੇ ਦੇ ਸ਼ਰਲੀਕਰਨ ਦੇ ਰੂਪ 'ਚ ਪਰਗਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ ਤੁਹਾਡੇ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਕੇਂਦਰੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਵਾਲੇ ਨੁਕਤੇ ਨੂੰ, ਇਹ ਕਹਿਕੇ ਬੇ-ਗੱਲਿਆਂ ਕਰ ਦੇਣਾ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਸਟੇਟ ਕੁੱਝ ਵੀ ਹੋਣ, ਇਹ ਲੋਕ-ਪੱਖੀ ਤਾਂ ਹੈ ਨਹੀਂ। ਪੈਚੀਦਾ ਸਿਧਾਂਤਕ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਚ ਏਨੀ ਸਰਲ-ਬਿਆਨੀ ਨਾਲ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਚੱਲ ਸਕਦਾ। ਜੇ ਤੁਹਾਡੀ ਇਸ ਤਰਕ-ਵਿਧੀ ਨੂੰ ਪਰਵਾਨ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਸਿਆਸੀ ਲੀਹ ਘੜਨ ਦਾ ਮਸਲਾ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸਰਲ ਹੋ ਕੇ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ 'ਠੋਸ ਹਾਲਤਾਂ ਦੇ ਠੋਸ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ' ਦੀ ਲੈਨਿਨਵਾਦੀ ਧਾਰਨਾ ਦੀ ਕੋਈ ਬਹੁਤੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀ। ਕਿਉਂ—ਕਿ ਸਿਰਫ਼ ਐਨੀ ਕੁ ਗੱਲ ਜਾਣਨ ਲਈ ਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਗਿਆਨਕ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਨਾ ਤੀਖਣ-ਬੁੱਧੀ ਦੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ ਵਿਗਿਆਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ 'ਚ ਕਿਸੇ 'ਕਲਾ' ਜਾਂ 'ਹੁਨਰ' ਦੀ ਲੋੜ ਬਾਕੀ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। 'ਠੋਸ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਤੋਂ ਭਾਵ ਸਿਰਫ਼ ਐਨਾ ਜਾਨਣਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਸਟੇਟ ਲੋਕ-ਪੱਖੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਇਸ ਦੇ ਜਮਾਤੀ ਖਾਸੇ ਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਤੇ ਡੂੰਘੇਰੇ ਅਰਥਾਂ 'ਚ ਜਾਨਣਾ ਹੈ। ਕਿਉਂ ? ਕਿਉਂਕਿ ਸਟੇਟ ਦੇ ਖਾਸੇ ਦੀ ਡੂੰਘੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੋਂ ਹੀ ਅਸੀਂ ਇਸਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਨੀਤੀ-ਨਿਰਣਿਆਂ ਤੇ ਅਮਲਾਂ ਦਾ ਬਹੁ ਪਾ ਸਕਾਂਗੇ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਉਲਟਾਉਣ ਲਈ ਪਰਭਾਵਕਾਰੀ ਯਤਨ ਜੁਟਾ ਸਕਾਂਗੇ। ਸਮਾਜੀ ਯਥਾਰਥ ਐਨਾ ਸਰਲ ਨਹੀਂ ਜਿਵੇਂ ਤੁਸੀਂ ਸਮਝ ਰਹੇ ਤੇ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ। ਜੇ ਗੱਲ ਐਨੀ ਸਰਲ ਹੁੰਦੀ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਸਟੇਟ ਲੋਕ-ਦੁਸ਼ਮਣ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਮਿਹਨਤਕਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਜਦੋਬੰਦ ਕਰਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਉਲਟਾ ਦੇਣਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਕਾਰਜ ਕਦੇ ਦਾ ਨੇਪਰੇ ਚੜ੍ਹ ਚੁੱਕਿਆ ਹੁੰਦਾ। ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਲਹਿਰ ਨੇ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦੇਣ ਤੇ ਸਖਤ ਘਾਲਣਾ ਘਾਲਣ 'ਚ ਕੋਈ ਕਸਰ ਨਹੀਂ ਛੱਡੀ

ਪਰ ਇਸਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਜੇ ਇਹ ਇੱਛਤ ਉਦੇਸ਼ ਹਾਸਲ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੀ ਤਾਂ ਗੁਣਬੱਧ ਇਸ ਵੱਲੋਂ ਅਪਣਾਈ ਸਿਧਾਂਤਕ-ਸਿੱਖਿਆ ਲੀਹ 'ਚ ਹੈ। ਸਮਾਜੀ ਯਥਾਰਥ ਦਾ ਨੀਕ ਰੁਖ ਬਹੁ ਨਾਂ ਪਾ ਸਕਣ ਸਦਕਾ ਹੀ ਪਹਿਲਕਦਮੀ ਸਾਡੇ ਹੱਥੋਂ ਤਿਲਕਾਂ ਜਾਂਦੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਖੈਰ, ਬਹੁਤਾ ਵਿਸਥਾਰ 'ਚ ਨਾਂ ਜਾਂਦੇ ਹੋਏ ਬੀਨਾ ਕਹਿਣਾ ਥੀ ਕਾਫੀ ਧੌੜਕ ਮਾਰਕਸਵਾਦੀਆਂ ਲਈ ਸਟੇਟ ਦਾ ਸੁਆਲ ਕੇਂਦਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹੋ ਸਾਡੀ ਸਿਆਸੀ ਲੀਹ ਦਾ ਗੁਰੂ ਹੈ। ਸਟੇਟ ਦੇ ਖਾਸ 'ਚੋਂ ਹੀ ਸਟੇਟ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਜਨਮ ਲੈਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਹੜੀਆਂ ਸਮਾਜ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਰਤਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰੂਪ 'ਚ ਪਰਭਾਵਤ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਦੀ ਉਤਮਤਾ ਸਟੇਟ ਦੇ ਖਾਸ ਨੂੰ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਮਾਜੀ ਵਰਗਾਂ-ਗਣਤਾਂ ਨਾਲ 'ਰਿਸ਼ਤੇ' ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਵਿਚ ਹੈ। ਸਟੇਟ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਤੇ ਅਮਲ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਰਗਾਂ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਪਰਭਾਵਤ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਹਰਕਤ 'ਚ ਲਿਆਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਇਹਨਾਂ ਵਰਗਾਂ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਕਿਵੇਂ ਤੇ ਕੀ ਰਿਸ਼ਤਾ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ—ਇਹ ਸਾਰੇ ਸੁਆਲ ਅਤੇ ਅੰਗ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਸੁਆਲਾਂ 'ਤੇ ਖੁਸ਼ਾ ਕੋਈ ਵੀ ਟਪਲਾ ਲਹਿਰ ਨੂੰ ਉਡੀ ਸਟੇਟ ਮਾਰਨ ਦਾ ਸਾਧਨ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਹੁਣ ਰੁਪ 'ਚ ਸਾਡੇ ਸਮਝਣ ਵਾਲੀ ਪਹਿਲੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਭਾਰਤੀ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਚਮੜਤੀ ਖਾਸਾ ਕੀ ਹੈ? ਇਸਦਾ ਸਮਾਜਸ਼ਾਸਤਰ ਸਰਮਾਏ ਨਾਲ ਰਿਸ਼ਤਾ ਕੀ ਹੈ? ਇਹਨਾਂ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਸੁਆਲ ਮਹਿਸ਼ਾ ਅਕਾਦਮਿਕ ਹਨ, ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਅਮਲੀ ਲਹਿਰ ਨਾਲ ਕੀ ਸਰਕਾਰ ਹੈ। ਪਰ ਇਹ ਸੁਆਲ ਬਹੁਤ ਹੀ ਬੁਨਿਆਦੀ ਹੈ ਤੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਅਹਿਮ ਹੈ। ਭਲੀ ਕਿਵੇਂ ਨੇ ਸਮਝ ਲਵੇ ਮਾਰਕਸਵਾਦੀਆਂ ਦਾ ਇਕ ਧੜਾ ਭਾਰਤੀ ਸਟੇਟ ਨੂੰ ਵੰਡੀ, ਦਲਾਲ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਾ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦਾ, ਤਾਂ ਉਹ ਸੁਭਾਵਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੀ ਇਸਦੀ ਕੌਮੀ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਨਾਲ ਵਿਰੋਧੀ ਹੁੰਦੀ ਤੇ ਮੁਨਕਰ ਹੋਵੇਗਾ ਤੇ ਉਸਦੀ ਸਿਧਾਂਤਕ ਬੁਣ-ਬੁਣਤ ਤੇ ਅਮਲੀ ਕਾਰਜ-ਵਿਉਂਤ ਅੰਦਰ ਇਸ ਵਿਰੋਧਤਾ ਦੀ ਕੋ ਉਪਜੀ ਕਿਥੇ ਵੀ ਲਹਿਰ ਲਈ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਜ਼ ਹੋਵੇਗੀ। ਉਸ ਦੀ ਸਿਆਸੀ ਨੀਤੀ ਕੌਮੀ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਤੇ ਅਗਤਵਾਦੀ ਹਨ ਉਹੀ ਲਹਿਰ ਨੂੰ ਪਿਛਾਖਤੀ ਰਚਦੀ ਹੈ। ਕੇਥਿਸਲੇ ਵਿਰੋਧ ਦਾ ਪ੍ਰੋਤਸਾਹ ਲਏਗੀ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਭਿਯਾ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਕੇ ਤੁਹਾਨਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਇਨਕਲਾਬੀ ਏਕਤਾ ਕੇਂਦਰ ਕੌਮੀ

ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਤੇ ਦਲਾਲ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਦੀ ਆਪਸੀ ਵਿਰੋਧਤਾਈ ਪ੍ਰਤੀ ਕੀ ਪੈਂਤੜਾ ਓ ਰੁਖ ਅਪਣਾਏਗਾ? ਕੀ ਇਸ ਨੂੰ ਲੱਟੂਆਂ ਦਾ ਆਪਸੀ ਕਲੇਸ਼ ਕਹਿਕੇ ਭੰਡੇਗਾ ਜਾਂ ਕੌਮੀ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸ਼ੀਰੀਆਂ ਦੇ ਘੇਰੇ 'ਚ ਰੱਖੇਗਾ? ਜੇ 'ਏਕਤਾ ਕੇਂਦਰ' ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ ਦੀ ਬੁਸ਼ ਸ਼ਾਹਕੁਮੁਖੀ ਹਕੀਕਤ ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬਹਾਨੇ ਦਾਲਾ ਵੰਡਣ ਲਈ ਸ਼ੋਸ਼ਿਤ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਕੌਮੀ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਦੀ ਵੰਡੀ, ਦਲਾਲ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਨਾਲ ਵਿਰੋਧਤਾਈ ਪ੍ਰਤੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਉਲਘਣ ਰਚਦੀਆਂ ਅਖਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ, ਤਾਂ ਇਹ ਅਮਲੀ ਚੋਰ 'ਤੇ ਮਾਰਕਸਵਾਦ-ਲੈਨਿਨਵਾਦ-ਆਓ ਜੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਨੂੰ ਬਿਰਝੰਜਲੀ ਦੇਣੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਹ ਆਓ ਜੇ ਰੰਗ ਦੇ ਨਵੇਂ-ਜਮ੍ਹੂਰੀ-ਅਤ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਐਲਾਨੀਆ ਉਲਘਣ ਚੰਗੀ-ਜਿਹੜੀ 'ਏਕਤਾ ਕੇਂਦਰ' ਦੀ ਇੱਛਾ ਦੇ ਉਲਟ, ਇਸ ਨੂੰ ਪਿਛਾਖਤੀ ਪੈਂਤੜੇ ਅਪਨਾਉਣ ਵੱਲ ਲੈ ਤੁਰੇਗੀ।

ਮੌਜੂਦਾ ਭਾਰਤੀ ਸਟੇਟ ਦੇ ਖਾਸੇ ਦੇ ਸੰਬੰਧ 'ਚ ਸਿਰਫ ਬਿਸ਼ੇ ਸਮਾਜੀ, ਪੰਖ ਨੂੰ ਜਾਣ ਲੈਣਾ ਹੀ ਕਾਫੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ ਇਹ ਗੱਲ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਸਮਾਜ ਦੀ ਇਕ ਅਹਿਮ ਵਿਲੱਖਣਤਾਈ ਇਸ ਅੰਦਰ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਚਲਤ ਜਾਤ-ਪਾਤੀ ਪ੍ਰਥਾ ਹੈ। ਸੁਭਾਵਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਸਟੇਟ ਇਸ ਤੋਂ ਅਭਿੰਨ ਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਸ਼੍ਰੀ ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ 'ਨਿਯਮਾਂ' ਦੇ ਠੋਸ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਦੀ ਲੈਨਿਨੀ ਧਾਰਨਾ ਪ੍ਰਤੀ ਜਾਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਸਟੇਟ ਦੇ ਜਮਾਤੀ ਖਾਸੇ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਹੀ ਇਸ ਦੇ ਜਾਤੀ ਖਾਸੇ (Caste character) ਦੀ ਵੀ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਕਰਕੇ ਤੁਹਾਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਜੇ ਭਾਰਤੀ ਸਮਾਜ ਦੀ ਇਹ ਵਿਲੱਖਣਤਾਈ ਸਾਡੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਦਾ ਅੰਗ ਨਹੀਂ ਬਣਦੀ, ਤਾਂ ਇਸ ਵਿਲੱਖਣਤਾਈ ਨੂੰ ਪਰਵਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਗੱਲ ਮਹਿਸ਼ਾ ਰਸਮੀ ਹੈ। ਫਿਰ ਭਾਰਤੀ, ਬੀਰਾਨੀ-ਜਾ ਬੀਬੀਪਾਲੀ ਸਮਾਜ 'ਚ ਕੋਈ ਵੱਖਰਾ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਤੇ 'ਇਹਨਾਂ' ਦੇ ਠੋਸ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਦੀ ਕੋਈ ਅਮਲੀ ਮਹੱਤਤਾ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀ। ਜੇ 'ਏਕਤਾ ਕੇਂਦਰ' ਨੂੰ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਕੇ ਤੁਹਾਨਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਉਹ ਮੌਜੂਦਾ ਭਾਰਤੀ ਸਟੇਟ ਦਾ ਜਾਤੀ ਖਾਸਾ ਵੀ ਸਮਝਦਾ ਹੈ? ਜੇ ਤਾਂ 'ਏਕਤਾ ਕੇਂਦਰ' ਇਸ ਨੂੰ ਜਾਤ-ਨਿਰਪੱਖ ਸਮਝਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਦੀ ਸਿਆਸੀ ਲੀਹ ਅੰਦਰ ਦਲਿਤਾਂ ਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਤੇ ਲਹਿਰ ਲਈ ਕੋਈ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੀ। ਫਿਰ 'ਏਕਤਾ

ਕੇਂਦਰ' ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਸਮਾਜੀ ਹਾਲਤਾਂ ਤੋਂ ਬੇਮੁੱਖ
 ਹੋ ਕੇ, ਇਹਨਾਂ ਸਮਾਜੀ 'ਲਹਿਰਾਂ' ਪ੍ਰਤੀ ਨਕਾਰੀ ਤੇ
 'ਤਿਰਸਕਾਰੀ' ਪਹੁੰਚ ਅਪਣਾਕੇ ਚੱਲੇਗਾ। "ਜੇਕਰ 'ਏਕਤਾ
 ਕੇਂਦਰ' ਭਾਰਤੀ ਸਟੇਟ ਦੇ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਤੋਂ ਪਦਾਰਥਕ
 ਤੌਰ 'ਤੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਨਾਲ ਸਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਠੀਕ 'ਰੂਪ' 'ਚ
 ਠੀਕ 'ਸਕਣ' 'ਚ' ਸਫਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, 'ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਇਸ
 ਵਿਰੋਧਾਭਾਸਤ ਜਾਂਤ ਪ੍ਰਸਿਤ:ਸਟੇਟ ਦੇ ਦਾਬੇ, ਵਿਤਕਰੇ ਤੇ
 ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਦੇ, ਸ਼ਿਕਾਰ 'ਦਲਿੱਤਾਂ' ਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਘੱਟ-
 ਗਿਣਤੀਆਂ ਨੂੰ ਅਪਣੇ ਸੰਗੀਆਂ ਦੇ ਘੇਰੇ 'ਚ ਰੱਖਣਾ
 ਪਵੇਗਾ।—ਅਤੇ ਇਹ ਸੁਆਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਹਿਜ਼
 ਅਕਾਦਮਿਕ ਬਹਿਸ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਸਗੋਂ
 ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਅਜੋਕੇ ਸਮਾਜੀ 'ਯਥਾਰਥ' ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਹੀ
 ਝੁੰਝਾ ਤੇ ਬੰਨ੍ਹਤ ਹੀ ਅਹਿਮ ਰਿਸ਼ਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਸੁਆਲ
 ਮਹਿਜ਼ ਕਿਸੇ ਦੇ ਦਿਮਾਗ਼ ਦੀ ਉਪਜ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ
 ਹਰ ਰੋਜ਼, ਭਾਰਤ ਦੇ ਕੋਠੇ ਕੋਠੇ ਅੰਦਰ, ਲਹੂ ਨਾਲ
 ਉੱਕਰੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਅਤੇ ਇਹ ਲਹੂ, ਸਾਡੇ 'ਕੋਲ',
 ਨਵੇਂ ਤੇ ਖਰੇ ਜੁਆਬਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪੁਰਾਣੇ ਘਸੇ
 ਪਿਟੇ ਫਾਰਸੂਲੇ, ਬਹੁਤ ਹੀ ਬੇਤਰਕੇ ਤੇ ਫਜ਼ੂਲ ਬਣਕੇ
 ਰਹਿ ਗਏ ਹਨ।

ਸੋ, ਇਸ ਪਰਸੰਗ 'ਚ ਦੇਖਿਆਂ, ਤੁਹਾਡੇ ਵੱਲੋਂ
 ਅਰੰਭੇ ਏਕਤਾ ਦੇ ਯਤਨ ਸਿਰਫ਼ ਤਾਂ ਹੀ ਅਰਥ-ਭਰਪੂਰ
 ਤੇ ਸਫਲ ਹੋ ਸਕਣਗੇ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਉਪਰ ਬਿਆਨੇ ਦੇ
 ਬੁਨਿਆਦੀ ਸੁਆਲਾਂ ਨੂੰ ਬਹਿਸ ਹੇਠ ਲਿਆਕੇ, ਇਹਨਾਂ
 ਦਾ ਸਹੀ ਨਿਤਾਰਾ ਕਰ ਸਕੋ। ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ
 ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡਾ ਸੁਹਿਰਦ, ਪਰ ਭਾਵੁਕ ਹੰਡਲਾ
 ਸਮਾਜੀ-ਹਕੀਕਤ ਦੀ ਚਟਾਨ ਮੂਹਰੇ ਬੇਹਿਸ ਹੋ ਜੇ ਰਹਿ
 ਜਾਏਗਾ। ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਇਨਕ-
 ਲਾਬੀ ਲਹਿਰ ਅੰਦਰ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਅਹਿਮ ਸਿਧਾਂਤਕ
 ਨੁਕਤਿਆਂ ਉਤੇ ਗੰਭੀਰ ਤੇ ਅਰਥ ਭਰਪੂਰ ਬਹਿਸ ਛੋਟੇ-
 ਤੇ ਇਸਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨ 'ਚ ਸਫਲ ਹੋ ਸਕੋ, ਤਾਂ
 ਇਹ ਇਕ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਚਮਤਕਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਸੰਜੀਦਾ
 ਬਹਿਸ ਹੀ ਫਜ਼ੂਲ ਦੇ ਤੁਅੱਸਬਾਂ ਤੇ ਤੰਗਨਜ਼ਰ ਪਹੁੰਚਾਂ ਦਾ
 ਮਲੀਅਮਟ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਮਹਿਜ਼ ਅੰਤਰਮੁਖੀ ਇੱਛਾ
 ਤੇ ਇਰਾਦਾ ਨਾ ਹੁੰਦੇ ਤੱਕ ਕੁਛ ਖੱਟ ਸਕਿਆ ਹੈ ਤੇ ਨਾ
 ਭਵਿੱਖ 'ਚ ਕੁਛ ਖੱਟ ਸਕੇਗਾ। ਜੇ ਤੁਸੀਂ 9 ਨਵੰਬਰ ਦੇ
 ਸੰਮੇਲਨ ਉੱਤੇ ਇਹ ਬਹਿਸ ਤੋਰਨ ਤੇ ਨਿਭਾਉਣ 'ਚ
 ਸਫਲ ਹੋ ਸਕੋ ਤਾਂ, ਇਹ ਦਾਅਵੇ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਜਾ
 ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ 9 ਨਵੰਬਰ ਦਾ ਦਿਨ ਵਾਕਿਆ ਹੀ
 ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲਹਿਰ ਅੰਦਰ ਇਕ ਮੀਲ-ਪੱਥਰ
 ਹੋ ਗੁਜ਼ਰੇਗਾ। ਪਰ ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ,
 ਅਤੇ ਸੰਜੀਦੇ ਸਿੱਖ ਤੱਕ ਸੱਚ-ਵਿਚਾਰ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਭਾਵੁਕ

ਅਪੀਲਾਂ ਦੀ ਰੱਟ ਹੀ ਲਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਫਿਰ ਓਨੇ ਹੀ
 ਦਾਅਵੇ ਬੱਝੇ ਸਾਬਤ ਹੋਣਗੇ।

2. ਭਾਅ ਜੀ-ਨਿੱਘੀ ਯਦਿ-ਪ੍ਰੰਜੇ!

'ਸਮਤਾ' ਵਿਚ ਨਕਸਲੀ ਗਰੁੱਪਾਂ ਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਵੱਲੋਂ
 ਲਿਖੀ ਖੁਲੀ ਚਿੱਠੀ ਦਾ, ਮਿਲਿਆ-ਜੁਲਿਆ, ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ
 ਹੋਇਆ ਹੈ। ਫਿਰ ਵੀ ਤੁਹਾਡੇ ਇਸ ਉਠਾਏ, ਗਏ, ਭੁਦਮ
 ਦਾ ਹਰ ਪਾਸਿਓਂ ਸਵਾਗਤ ਹੋਇਆ ਹੈ।—ਸ਼ਾਸ਼ ਕਰਕੇ
 ਨਕਸਲੀ-ਕਾਡਰ, ਨਕਸਲੀ, ਹਮਦਰਦਾਂ, ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਹੀ
 ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਮਨਾਈ ਹੈ। ਗੁਰਪ੍ਰਸਿਦਾਮ ਦੀ
 ਸਿਆਸਤ ਨਾਲ ਉਪਰੋਕਤ ਗੁਰਮੁਖਾਂ ਵਿਚ ਬਹੁਤ
 ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਆ ਗਈ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸੁਹਿਰਦ
 ਕਾਡਰ ਅਤੇ ਹਮਦਰਦਾਂ ਨਾਲ ਜਲੰਧਰ ਵਿਚ ਏਕੇ ਲਈ
 ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਪ੍ਰਤੀ ਗੱਲ ਕਰਕੇ ਦੇਖੀ ਹੈ।
 ਹੁਰਕ ਨੇ ਇਸ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣਿਆਂ ਕਿਹਾ ਹੈ
 ਅਤੇ ਦੁਆ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਦੇ ਸਿੱਟੇ
 ਤੋਂ ਨਿਕਲਣ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੁਝ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਕਾਰਕਨਾਂ
 ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਖੁਦਸ਼ਾ ਵੀ ਮੁਗ਼ਾਟਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ
 ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਿੱਟੇ ਤੇ ਖੁਦਸ਼ਾ ਸਕੇਗੀ ਕਿਉਂਕਿ
 ਉਹ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਾਉਂਦੇ ਹਨ ਨਕਸਲੀਆਂ ਦੇ ਬਹੁਤ
 ਗਰੁੱਪ ਬਦਗ਼ਰਬ ਹਨ, ਗਰੁੱਪਾਂ ਦੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਲੀਡਰੀਆਂ
 ਦੇ ਭੱਖੇ ਹਨ ਉਹ ਇਹ ਵੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹਨਾਂ
 ਗਰੁੱਪਾਂ ਦੀ ਲੀਡਰੀਸ਼ਪ ਮੱਧ-ਵਰਗ ਦੇ ਅਖੌਤੀ ਬੁੱਧੀ
 ਨੁਮਾ ਆਦਮੀਆਂ ਕੋਲ ਹੈ। ਅਮਲੀ ਲੜਾਈ ਦੀ ਬਜਾਏ
 ਇਹ ਲੀਡਰ ਸਿਆਤਕ ਲੜਾਈ ਵਜੋਂ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਉਹ
 ਇਹ ਵੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਈ ਗਰੁੱਪਾਂ ਦੇ ਲੀਡਰ ਜਦੋਂ
 ਕਈ ਸਿਧਾਂਤਕ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹ ਵਿਰੋਧੀ
 ਗਰੁੱਪਾਂ ਦੇ ਲੀਡਰਾਂ ਤੇ ਚਿਕੜੇ ਉਛਾਲੀ ਜਾਂ ਨਿਜੀ
 ਤੁਹਮਤਬਾਜ਼ੀ ਦੇ ਕੌਢੇ ਹਮਲੇ ਅਰੰਭ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

ਨਕਸਲੀਆਂ ਦੇ ਕਾਡਰ ਅਤੇ ਹਮਦਰਦਾਂ ਦੇ ਗਿਲੇ
 ਜਾਇਜ਼ ਹਨ। ਸੋ ਮੈਂ ਆਸ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਹੋ ਰੱਕੀ
 ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਨਕਸਲੀਆਂ ਦੇ ਏਕੇ ਲਈ ਸਹਾਈ ਸਿਧ
 ਹੋਵੇਗੀ। ਏਕੇ ਦੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਤੁਰੀ ਹੈ। ਅੱਜ ਨਹੀਂ ਤਾਂ
 ਕੱਲ, ਕੱਲ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਪੂਰਸ ਏਕੇ ਜ਼ਰੂਰ ਹੋਵੇਗਾ—ਇਹ
 ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਏਕੇ ਲਈ ਰਾਹ ਖੁਲੇਗੀ। ਸੋ ਸਾਥੀਓ! ਅੱਜ
 ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਵਾਂਗ ਸਭ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰ ਹੋਣ ਦੀ
 ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਅੱਜ ਦੀ ਇਤਿਹਾਸਕ ਲੜਾਈ ਏਕੇ ਹੈ—ਏਕੇ
 ਤੋਂ ਭਜਣਾ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਬੇਦਾਵਾ ਲੈਣਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਇਹ
 ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦਾ ਕਿ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਅਮਲ ਵੱਲ
 ਆਉ। ਪਰ ਘੱਟ ਘੱਟ ਕਿਸੇ ਪੁਰਾਤਮ ਤਹਿਤ ਏਕੇ
 ਕਰਕੇ ਅਮਲ 'ਚ ਪਣਾ ਅੱਜ ਸਮੇਂ ਦੀ ਮੁੱਖ ਲੜਾਈ ਹੈ।
 ਗਰੁੱਪ ਅੰਦਰ ਸਿਧਾਂਤਕ ਲੜਾਈ ਜਾਗੀ ਗੰਗਣੀ ਜਾਗਦੀ
 ਹੈ। ਦਰਅਸਲ ਅਮਲ 'ਚ ਪਏ ਬਾਝੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੇ ਸੱਚ

ਨਹੀਂ ਬਣਨਾ।

ਹੁਣ ਕੋਈ ਕੀ ਦੱਸੇ—ਕੌਣ ਠੀਕ ਹੈ ਕੌਣ ਗਲਤ? ਕਿਸੇ ਦੀ ਝੋਲੀ ਵਿਚ ਦਾਣਿਆਂ ਦੀ ਮੁੱਠ ਵੀ ਨਹੀਂ। ਝੋਲੀ ਦੇ ਦਾਣਿਆਂ ਨੇ ਹੀ ਨਿਬੜਾ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਡਿਲਹਾਲ ਕਾਡਰ ਅਤੇ ਨੈਕਸਲੀ ਹਮਦਰਦਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਗਰੁੱਪ ਦਾ ਕੋਈ ਸਾਰਥਕ ਕੰਮ ਦਿੱਸਦਾ ਨਹੀਂ—ਉਹ ਕੀਹਦੀ ਝੋਲੀ ਦੇ ਦਾਣੇ ਬਣਨ? ਸੋ ਅੱਜ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸੋਝੀ ਸਿਆਸਤ ਹੁੰਮੈਵਾਦੀ ਪਹੁੰਚ ਨੂੰ ਤਿਲਾਂਜਲੀ ਦੇ ਕੇ ਏਕੇ ਵੱਲ ਜਤਨਸ਼ੀਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਸੁਰਜੀਤ ਬਰਾੜ (ਘੋਲੀਆ ਕਲਾਂ)

3. ਸਾਥੀ ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵਲ ਇਨਕਲਾਬੀ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਬਾਰੇ ਲਿਖੀ ਚਿੱਠੀ ਉਤੇ ਵਿਚਾਰ—

ਵਿਚਾਰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਕਰਵਾਉਣਾ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ :—ਮੈਂ ਕਾਮਰੇਡ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਹਾਂ। 1936 ਵਿਚ ਮੈਂ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਬਣਿਆ। 1947 ਵਿਚ ਦੋ ਪਾਰਟੀਆਂ ਬਣ ਗਈਆਂ, ਚਿੱਟੀ ਪਾਰਟੀ ਅਤੇ ਲਾਲ ਪਾਰਟੀ। ਮੈਂ ਚਿੱਟੀ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਰਿਹਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਸਮਝਿਆ ਕਿ ਇਹ ਰਵਾਂ ਪਾਰਟੀ ਹੈ। ਪਰ ਬਾਦ ਦੇ ਤਜਰਬੇ ਤੋਂ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਮੈਂ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਚਿੱਟੀ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਕਿਰਦਾਰ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਰਲ ਕੇ ਚਲਣ ਵਾਲਾ ਰਿਹਾ। 1964 ਵਿਚ ਫੇਰ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਵਿਭਾਜ ਹੋਇਆ, ਮੈਂ, ਸੀ. ਪੀ. ਆਈ. ਨੂੰ ਚੀਨ ਨਾਲ 1962 ਵਿਚ ਲੜਾਈ ਦੇ ਮੁਸਲੇ ਉਤੇ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਰਲ ਕੇ ਚਲਣ ਵਾਲਾ ਸਟੇਂਡ ਲੈਂਦਿਆਂ ਵੇਖ ਕੇ, ਮਾਰਕਸੀ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਿਆ। ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਤੌਰਾਂ ਤੋਂ ਛੇਤੀ ਪਤਾ ਲਗ ਗਿਆ ਕਿ ਉਹ ਪਾਰਟੀ ਅਪਣਾ ਇਨਕਲਾਬੀ ਖਾਸਾ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਹੀ ਛੱਡ ਆਈ ਹੈ ਅਤੇ ਬੰਗਾਲ ਵਿਚ ਨੈਕਸਲਬਾੜੀ ਨੂੰ ਕੁਚਲਨ ਤੋਂ ਬਣਾ ਕੇ ਸਿਧ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਉਹ ਪਾਰਟੀ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਰਲਕੇ ਚਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੇ ਮੇਰਾ ਝੁਕਾ ਨੈਕਸਲਬਾੜੀ ਲਹਿਰ ਵਲ ਹੋ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਮੈਨੂੰ ਮਾਰਕਸੀ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚੋਂ ਕਢ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। 1973 ਵਿਚ ਮੈਂ ਬੀਸਿਸ ਲਿਖਿਆ ਜਿਸ ਵਿਚ ਮੈਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਵਿਚ ਇਨਕਲਾਬ ਲਿਆਉਣ ਵਾਸਤੇ ਇਸ ਦਾ ਇਹ ਪੱਖ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਲਿਆਉਣਾ ਅਵਸ਼ਕ ਹੈ, ਕਿ ਇਹ ਬਹੁ ਕੌਮੀ ਦੇਸ਼ ਹੈ। ਵਖਰੀਆਂ ਵਖਰੀਆਂ ਕੌਮਾਂ ਅਤੇ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿਚ ਸਿਆਸੀ ਆਰਥਕ ਹਾਲਾਤ ਵਖਰੇ ਵਖਰੇ ਹਨ, ਸਭਿਆਚਾਰ ਵਖਰੇ ਵਖਰੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮਸਲੇ ਵੀ ਵਖਰੇ ਵਖਰੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬ, ਆਸਾਮ, ਮੀਜ਼ੋਰਮ, ਆਂਧਰਾ ਆਦਿ। ਤੇ ਵਖਰੇ ਵਖਰੇ ਥਾਵਾਂ ਦੇ ਮਸਲੇ ਨੂੰ

ਲੈ ਕੇ ਓਥੋਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਨਕਲਾਬ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਤਾਕਤ ਬਨਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤੇ ਸੈਂਟਰ ਵਿਚ ਇਕ ਕੇਂਦਰ ਭਾਵ ਕੁਆਰਟੀਨੇਟਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਸਾਰੀਆਂ ਭਾਰਤ ਦੀ ਵੱਖ ਵੱਖ ਤਾਕਤਾਂ ਨੂੰ ਜੋੜ ਕੇ ਇਨਕਲਾਬ ਨੂੰ ਸਿਰੇ ਚੜ੍ਹਾਵੇ। 1974 ਵਿਚ ਮੈਂ ਇਕ ਹੋਰ ਬੀਸਿਸ ਲਿਖਿਆ ਜਿਸ ਵਿਚ ਮੈਂ ਇਹ ਦੱਸਿਆ ਕਿ 'ਨੈਕਸਲਬਾੜੀ ਇਨਕਲਾਬ ਕਿਉਂ ਫੇਲ ਹੋਇਆ। 1975 ਵਿਚ ਮੈਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਇਕ ਕਿਤਾਬ ਲਿਖੀ, 'Charu speaks to S N Singh', ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਮੈਂ ਐਸ. ਐਨ. ਸਿੰਘ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਜਿਹੜਾ ਓਸ ਨੇ ਚਾਰੂ ਮਾਜੂਮਦਾਰ ਦੇ ਉਲਟ ਬਣਾਇਆ ਸੀ ਉਸ ਦੇ ਖੋਖਲੇਪਨ ਨੂੰ ਨੰਗਿਆਂ ਕੀਤਾ। ਹੋਰ ਵੀ ਕਈ ਕਿਤਾਬਾਂ ਲਿਖੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ 1973 ਤੋਂ ਲੈਕੇ ਇਕ ਮਾਸਕ ਪੰਜਾਬੀ 'ਗਸਾਲਾ' ਪੰਜਾਬੀ ਕੌਮ' ਕਢ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਜਿਸ ਵਿਚ ਮਾਰਕਸੀ ਦਿਸ਼ਟੀਕੋਨ ਤੋਂ ਪ੍ਰਚਲਤ ਮਸਲਿਆਂ ਉਤੇ ਅਪਣੀ ਸਮਝ ਤੇ ਸ਼ਕਤੀ ਮੁਤਾਬਕ ਲਿਖਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਇਨਕਲਾਬ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਖੜਨਾ ਮੇਰਾ ਉਦੇਸ਼ ਤੇ ਮੇਰੀ ਪਹਿਲੀ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕਤਾ ਹੈ।

ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਸਾਥੀ ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਇਨਕਲਾਬੀ ਕੇਂਦਰ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਸਾਥੀ ਨੇ ਅਪਣੀ ਖੁੱਲੀ ਚਿੱਠੀ ਵਿਚ ਆਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਨੈਕਸਲਬਾੜੀ ਵਾਲੇ ਸਾਥੀ ਵਖ ਵਖ ਗਰੁੱਪਾਂ ਵਿਚ ਵੰਡੇ ਹੋਏ ਹਨ ਅਤੇ ਵੱਖਰੇ ਵੱਖਰੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੋਈ ਖਾਤਰਖਾਹ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ। ਸਾਨੂੰ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਇਕ ਥਾਂ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ ਸਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਇਕ ਥਾਂ ਇਕੱਠੀ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਯਕੀਨੀ ਬਣ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਸਾਰੇ ਗਰੁੱਪਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ ਇਕ ਕੇਂਦਰ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਦੋ ਰਾਵਾਂ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਕੱਠ ਨਾਲ ਤਾਕਤ ਜ਼ਰੂਰ ਵਧਦੀ ਹੈ। ਸਾਧਾਰਨ ਤੋਂ ਸਾਧਾਰਨ ਆਦਮੀ ਵੀ ਇਹ ਸੱਚ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਇਕੱਲਾ ਤੇ ਦੋ ਯਾਰਾਂ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਓਡਾ ਹੀ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਵੱਡੀ ਤਾਕਤ ਨਾਲ ਵੱਡੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਯਕੀਨੀ ਵੀ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਸੋ ਕੇਂਦਰ ਇਕ ਮਸ਼ਟ ਹੈ।

ਅੱਗੋਂ ਸਾਥੀ ਨੇ ਇਕ ਹੋਰ ਸੱਚ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਨੈਕਸਲਬਾੜੀਆਂ ਨੇ ਇਕ ਕੇਂਦਰ ਨਾ ਉਸਾਰ ਸਕਣ ਦੀ ਅਯੋਗਤਾ ਦੇ ਪੇਸ਼-ਨਜ਼ਰ ਗਰੁੱਪ ਸਿਆਸਤ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਦੀ ਲੋੜ ਆਖ ਕੇ ਇਸ ਫੁਟ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਨੂੰ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ

ਦਰਜਾ ਦੇ ਦਿਤਾ। ਸਾਡੇ ਖਿਆਲ ਵਿਚ ਗਰੁਪ ਸਿਆਸਤ ਨੂੰ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਦਰਜਾ ਦੇਣਾ ਸਿਰੇ ਦਾ ਅਨਜਾਣ ਪੁਣਾ ਅਤੇ ਬੇਸਮਝੀ ਹੈ। ਅਪਣੇ ਨਾਲ ਧੋਖਾ ਹੈ, ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਧੋਖਾ ਹੈ, ਇਨਸਾਨ ਨਾਲ ਧੋਖਾ ਹੈ। ਜਿਥੇ-ਗਰੁਪ ਸਿਆਸਤ, ਨੂੰ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਦਰਜਾ ਦੇਣ ਵਿਚ ਬੇਸਮਝੀ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਬਣੀ ਉਥੇ ਬੇਈਮਾਨੀ, ਕਾਰਨ ਬਣੀ। ਇਸ ਫੁਟ ਵਾਲੀ ਸਿਆਸਤ ਨੂੰ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਦਰਜਾ ਦੇਣਾ ਹਰ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਤਬਾਹੀ ਕਰੁ ਧਾਰਨਾ ਹੈ। ਇਨਕਲਾਬ ਦੇ ਹਿਤਾਂ ਦੇ ਪੱਖੋਂ ਨੌਜਵਾਨ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ (ਤੇ ਹੋਰ ਥਾਵਾਂ ਤੇ ਵੀ) ਇਨਕਲਾਬੀ, ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਅਜ਼ਦ ਲੋੜ ਹੈ। ਅਤੇ ਸਾਥੀ ਦਾ ਇਹ ਉਦਮੁ ਸਲਾਘਾਯੋਗ ਹੈ, ਸਾਨੂੰ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਦੀ ਸਥਾਪਤੀ ਵਿਚ ਪੂਰਾ ਹਿੱਸਾ ਪਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਇਕ ਕੇਂਦਰ ਦੇ ਉਸਰਨ, ਵਧਣ ਫੁਲਣ ਤੇ ਨਿਰੁਣ ਵਾਸਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਗੱਲਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਤਿੰਨ ਗੱਲਾਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਮਨਾਂ ਦੀ ਇਕਮਿਕਤਾ, ਮੁੱਦੇ ਦੀ ਉਕਤਾ ਅਮਲ ਦੀ ਇਕਤਾ (Unity of the minds, Unity of purpose, Unity of action) ਇਸ ਕੇਂਦਰ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਖਾਂਸੇ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਤੇ ਬਲਵਾਨ ਕੇਂਦਰ ਪੈਸ਼ਨ ਅਤੇ ਹੋਨ ਵੀ ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਵੀ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਸਾਥੀ ਨੇ ਇਸ ਨੁਕਤੇ ਨੂੰ ਅਪਣੀ ਚਿੰਫੀ ਵਿਚੋਂ ਬੜੇ ਉੱਘੇ ਤੌਰ ਤੇ ਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਘੋਸ਼ਿਆ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਆਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਬੰਬੀ ਧਿਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਕੇਂਦਰ ਪਾਂਧਰੀਆਂ ਜਾਂ ਸੀ. ਪੀ. ਐਫੀ, ਸੀ. ਪੀ. ਐਮ. ਨੈਕਸਲਬਾਡੀਆਂ ਦੇ 'ਸਾਰੇ ਗਰੁਪ' ਇਕ ਹੋਂਦੇ ਤੋਂ ਅਗਾਂਹ ਨਹੀਂ ਵਧ ਰਹੇ, ਬਲਕਿ ਕੀਤੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਗਵਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਅਤੇ ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਦਾ ਵਿਕਾਰ ਤੇ ਤਾਕਤ ਦਿਨੋਂ ਦਿਨ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਡਿੱਗ ਪਈ ਹੈ। ਸਾਥੀ ਇਸ ਵਿਕਾਰ ਤੇ ਤਾਕਤ ਡਿੱਗਣ ਦੀ ਬੜੀ ਠੋਸ ਤੇ ਹਫ਼ਤੀਤੀ ਮਿਸਾਲ ਦੇਂਦਾ ਹੈ। ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੁਲਾਬਤਪੁਰ ਦੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ, ਜਿਥੇ ਕਿ ਸਾਥੀ ਪ੍ਰਿਥੀ ਦੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਵੇਲੇ ਸਾਡੇ ਸੱਦੇ ਉਤੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਹੀ ਲੋਕ ਹੁਮ ਹੁਮਾ ਕੇ ਸਾਡੀ ਰੈਲੀ ਉਤੇ ਆਏ ਤੇ 'ਸਾਡੀ ਤਾਕਤ ਦੇ ਸਮਰਪਣ ਕੋਈ ਖੜੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਕਦਾ'। ਉਥੇ ਅੱਜ ਇਕੋ ਆਦਮੀ (ਪਿੰਡ ਦੇ ਸਰਪੰਚ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਰੈਲੀ ਨਾ ਕਰਨ ਦਿਤੀ। ਇਸ ਹੱਦ ਤਕ ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਦਾ ਵਿਕਾਰ ਤੇ ਤਾਕਤ ਡਿੱਗ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਥੀ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਸਾਡੇ ਵਿਕਾਰ ਤੇ ਤਾਕਤ ਦੀ ਗਿਗਾਵਟ ਦੀ ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬ, ਵਾਸਤੇ ਸੰਕੇਤਕ ਚਿੰਨ੍ਹ (Symbol) ਅਤੇ ਬੈਰੋਮੀਟਰ ਹੈ।

ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਦਾ ਵਿਕਾਰ ਤੇ ਤਾਕਤ ਕਿਉਂ

ਇੰਨੀ ਨਿੱਘਰ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਕਾਰਨ ਖੁਦ ਸਾਥੀ ਬੜੇ ਸਹੀ ਦੋਵੇਂ ਹੈ। ਉਹ ਆਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੀ ਤਾਕਤ ਤੇ ਵਿਕਾਰ ਵਿਚ ਇਤੀ ਖਸਤੀ ਇਸ ਕਰਕੇ ਆਈ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਦੀ ਧਾਰਮਿਕ ਲੋਕਾਂ ਵਾਂਗ ਜੁਨੂੰਨੀ ਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਤੇ ਇਸ ਜੁਨੂੰਨੀ ਅਸਰ ਹੇਠਾਂ ਸਮੇਂ ਤੇ ਮੌਕੇ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਦੇ ਥਕਾਥ ਨੂੰ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ ਰਹੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਸਾਡਾ ਜਬਲ ਆਇਆ ਹੈ। ਸਾਡੀ ਦੀ ਬਿਸਥਾਰਨਾਂ ਨਾਲ ਸਾਡੀ ਫੀਸਦੀ ਸਹਿਮਤ ਤੇ ਸਾਡੀ ਫੀਸਦੀ ਇਸਨੂੰ ਠੀਕ ਸਮਝਦਾ ਹੈ।

ਆਉ ਬੀਤੇ ਨੂੰ ਫੌਲ ਕੇ ਵੇਖੀਏ ਕਿ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸੀਂ ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਜੁਨੂੰਨ ਦੇ ਅਸਰ ਹੇਠਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਦੇ ਥਕਾਥ ਨੂੰ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਸਕੇ।

ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਥੀ ਦੀ ਇਤੀ ਸਲਾਬਤ ਪੁਰ ਵਾਲੀ ਮਿਸਾਲ ਸਾਡੀ ਹਾਲਤ ਦੀ ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸੂਚਕ ਹੈ, ਇਸ ਦੇ ਨਗਰਿਕਸਟ ਵਿਚੋਂ ਸਭ ਕੁਝ ਲੱਭ ਜਾਏਗਾ।

ਸਾਥੀ ਪ੍ਰਿਥੀ ਦੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਵੇਲੇ (ਉਹ 1980, 81 ਦੇ ਸਮੇਂ ਹੋਵੇਗਾ) ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਡੀ ਤਾਕਤ ਅਤੇ ਵਿਕਾਰ ਐਤੀਆਂ ਚੜ੍ਹਦੀਆਂ ਕਲਾਂਵਿਵਸ ਸੀ, ਹੁਣ ਕਿਉਂ ਸਿਫਰ ਦੇ ਕਰੀਬ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਤੇ ਗੱਲ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ ਕਿ ਤਾਕਤ ਕੁਦੇ, ਵੀ ਕਿਸੇ ਫਿਰੋਲੇ ਬੰਦੇ ਦੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਨਾ ਮੋਰੇ, ਨਾ ਸਾਥੀ ਦੀ, ਅਤੇ ਨਾ ਉਸ ਸਰਪੰਚ ਦੀ। ਤਾਕਤ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਲੋਕ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਸਨ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਸਾਡੀ ਤਾਕਤ ਸੀ, ਉਸ ਅਗੇ ਕੋਈ ਖੜੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਕਦਾ, ਭਾਵੇਂ ਇਕ ਅਰਪੰਚ ਛੱਡਕੇ 10 ਹੁੰਦੇ, ਅਤੇ ਬਾਨੇਦਾਰ ਦੀ ਬਾਭਾਵੇਂ ਐਸ. ਐਸ. ਪੀ ਹੁੰਦਾ। ਕਿਉਂਕਿ ਪਰ ਹੁਣ ਸਰਪੰਚ ਵੀ ਸਮਝਦੇ ਹੋ ਅਤੇ ਬਾਨੇਦਾਰ ਵੀ ਸਮਝਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਇਸ ਕਰਕੇ ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਕੱਖ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦੇ ਜਾਂ ਸਮਝ ਕਿ ਟਿੱਚ ਸਮਝਦੇ ਹਨ।

ਉਹ ਕਿਉਂ ਲੋਕ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਸਨ ਤੇ ਹੁਣ ਕਿਉਂ ਟੁੱਟ ਗਏ ਹਨ? ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਅਸਾਂ ਨੈਕਸਲ-ਬਾਡੀਆਂ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਵਾਸਤੇ ਸੈਂਟਰ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਜਾਂ ਰਹੇ ਆਰਥਕ ਤੇ ਸਿਆਸੀ ਜੁਲਮਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਈਮਾਨਦਾਰਾਨਾ ਸੁਘਰਸ਼ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਭਾਵੇਂ ਸਾਡੇ ਕੋਲੋਂ ਦੱਸ ਦੀ ਆਰਥਕ ਅਤੇ ਸਿਆਸੀ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਗਲਤ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਉਹ ਹੈਗਾ ਲੋਕ ਪੱਖੀ ਅਤੇ ਸੈਂਟਰ ਦੇ ਜੁਲਮ ਵਿਰੁਧੀ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਲੋਕ ਸਾਨੂੰ ਅਪਣੇ ਹਿੱਤ ਸਮਝਦੇ ਸਨ ਸਾਡੇ ਤੇ ਜਾਨ-ਦੇਦੇ ਹਨ। ਪਰ 81, 82 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਅਜੇ ਤਕ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਬਦਲਾ

ਅਸਮਾਨ ਦਾ ਫਰਕ ਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਫਰਕ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਤੌਰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸਾਡੇ ਪ੍ਰਤੀ ਸਮਝ ਅਤੇ ਰਵਈਏ (Attitude & opinion) ਵਿਚ ਵੀ ਉਡਾ ਹੀ ਪ੍ਰੀਵਰਤਨ ਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਪ੍ਰੀਵਰਤਨ 1981, 82 ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ। ਜਦੋਂ ਸਿਖਾਂ ਨੇ ਅਨੰਦਪੁਰ ਦੇ ਮਤੇ ਉਤੇ ਵਧੇਰੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਮੌਰਚਾ ਲਾਇਆ। ਇਹ ਗਲ ਸਪਸ਼ਟ ਹੀ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਵੱਡੀ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਨੇ ਸਾਰੀ ਰਾਜ ਤਾਕਤ ਤੇ ਸਾਰੇ ਅਧਿਕਾਰ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਕੇਂਦਰੀਤ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਹੋਰਨਾਂ ਸੂਬਿਆਂ ਸਮੇਤ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਵਾਂਝਿਆਂ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਜ ਤਾਕਤ ਦੇ ਤਾਣ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਗੁਲਾਮ ਰੱਖ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਚੇ ਅਤੇ ਪੱਕੇ ਮਾਲ ਦੀ ਮੰਡੀ ਬਣਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਥੇ ਕਾਰਖਾਨੇਦਾਰੀ ਨੂੰ ਬਿਲਕੁਲ ਉਸਰਨ ਨਹੀਂ ਦੇਂਦੀ। ਕਚੇ ਮਾਲ ਰਾਹੀਂ ਅਤੇ ਪੱਕੇ ਮਾਲ ਰਾਹੀਂ ਮਿਸਾਲ ਤੌਰ ਟਰੇਡਰਾਂ, ਟਰੱਕਾਂ, ਬੱਸਾਂ, ਸ਼ਕੂਟਰਾਂ, ਟਿਊਬਵੈਲ, ਪੰਪ ਸੈਟਾਂ, ਤੇਲਾਂ, ਖਾਦਾਂ ਡੀ. ਸੀ. ਐਮ. ਬੈਂਚੇ ਮਿਲਜ਼, ਗਵਾਲੀਅਰ ਮਿਲਜ਼ ਆਦਿ ਦੇ ਕਪੜਿਆਂ, ਡਾਲਡਿਆ, ਖੰਡਾਂ, ਚਾਹਵਾਂ ਆਦਿ ਰਾਹੀਂ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਅਰਬਾਂ ਰੁਪਿਆਂ ਦੀ ਸਾਲਾਨਾ ਲੁਟ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਥੇ ਇਹ ਗੱਲ ਉਚੇਚੀ ਨੱਟ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਲੁਟ ਵਿਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਲੁਟ ਸਿਖਾਂ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਮਾਲ (ਤਕਰੀਬਨ) ਸਿੱਖ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਪੱਕੇ ਮਾਲ ਰਾਹੀਂ ਵੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਲੁਟ ਸਿਖਾਂ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਖਪਤਕਾਰ ਹਨ। ਟੈਕਸ ਵੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਿੱਖ ਭਰਦੇ ਹਨ ਮਿਸਾਲ ਤੌਰ ਤੇ ਜ਼ਮੀਨੀ ਮਾਲੀਆਨਾ, ਆਬੀਆਨਾ ਆਦਿ ਅਤੇ ਸੋਲ ਟੈਕਸ ਵੀ। ਲੁਟ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਸਟ ਸਿਖਾਂ ਨੂੰ ਵੱਜਦੀ ਹੈ ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਹ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਿੰਦੂ ਦੀ ਬਿਲਕੁਲ ਲੁਟ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਉਹ 9% ਦੁਕਾਨਦਾਰੀ, ਵਪਾਰ ਅਤੇ ਕਾਰ-ਖਾਨੇ ਦਾ ਕਿੱਤਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਹਰ ਦੁਕਾਨਦਾਰ ਤੇ ਹਰ ਵਪਾਰੀ (ਛੋਟੇ ਤੋਂ ਲੈਕੇ ਇਕ ਛੋਲਿਆਂ ਦਾ ਛਾਬਾ ਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਤੋਂ ਲੈਕੇ) ਵੱਡੇ ਤਕ ਆਪਣੀ ਆਪਣੀ ਰਾਸ ਮੁਤਾਬਕ ਲੁਟ ਹੀ ਕਰਦੇ ਹਨ ਲੁਟ ਖਾਂਦੇ ਨਹੀਂ। ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਹਿੰਦੂ ਸੈਂਟਰ ਦੇ ਬਹੁ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਰਾਜ ਅਤੇ ਗਲਬੇ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਹੀ ਗਲਬਾ ਤੇ ਰਾਜ ਸਮਝਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਵਧੇਰੇ ਹੱਕਾਂ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਵਿਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦੇ।

ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸੈਂਟਰ ਹਥੋਂ ਇਹ ਲੁਟ ਜਿਸ ਵਿਚੋਂ 80% ਲੁਟ ਸਿਖਾਂ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸੈਂਟਰ ਕੋਲੋਂ ਆਤਮ ਕਿਰਣੇ ਦਾ ਹਕ ਭਾਵ ਵਧੇਰੇ ਅਧਿਕਾਰ ਲੈਣੇ ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ ਲੈਣ ਵਾਸਤੇ ਸਿਖਾਂ ਨੇ ਮੌਰਚਾ ਲਾਇਆ। (ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਧਾਰਨ ਜਾਂ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਕੱਢਣ ਵਾਸਤੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲਾਇਆ। ਇਹ ਮੌਰਚਾ ਨਾ ਫਿਰਕੂ, ਨਾ ਵੱਖਵਾਦੀ ਨਾ ਅੰਤਕਵਾਦੀ ਸੀ)

ਦੂਜੇ ਬੰਨੇ ਸੈਂਟਰ ਦੀ ਵੱਡੀ ਕਾਬਜ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਹੈ। ਉਹ ਅਪਣੇ ਮੁਨਾਫੇ ਦੇ ਹਿਤਾਂ ਵਾਸਤੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਸਦਾ ਹੀ ਅਪਣੀ ਮੰਡੀ ਬਣਾ ਕੇ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਥੇ ਕਿਸੇ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਵੀ ਕਾਰਖਾਨੇਦਾਰੀ, ਵੱਡੀ ਤੇ ਦਰਮਿਆਨੀ, ਉਸਰਨ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ। ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਵਧੇਰੇ ਹੱਕਾਂ ਦੇ ਸਿਖਾਂ ਦੇ ਮੌਰਚੇ ਨੂੰ ਹਰ ਕੀਮਤ ਤੇ ਕੁਚਲਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਸਿਧੇ ਤੌਰ ਤੇ ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਕੁਚਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਕਦੀ ਕਿਉਂਕਿ ਵਧੇਰੇ ਆਤਮ ਨਿਰਨੇ ਦਾ ਹੱਕ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਜਮਾਂਦਰੂ ਅਤੇ ਡੈਮੋਕਰੇਟਿਕ ਹੱਕ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਮੌਰਚੇ ਨੂੰ ਫਿਰਕੂ-ਰੰਗ (ਵੱਖਵਾਦੀ ਤੇ ਅੰਤਕਵਾਦੀ ਰੰਗ) ਦੇ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਝੂਠੇ ਤੌਰ ਬਦਨਾਮ ਕਰਕੇ ਕੁਚਲਣ ਦੀ ਸਕੀਮ ਬਣਾਈ ਅਤੇ ਦਰਬਾਰ ਸਿੰਘ ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾ ਕੇ ਏਜੰਟਾਂ ਰਾਹੀਂ ਮੋਈਆਂ ਗਾਇਆਂ ਦੇ ਸਿਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਮੰਦਰਾਂ ਵਿਚ ਸੁਟਵਾਏ ਅਤੇ ਸਰੋਵਰ ਵਿਚ ਸਿਗਰਟਾਂ ਸਟਵਾਈਆਂ ਤੇ ਫਿਰਕੂ-ਸਾੜ ਫੂਕ ਕਰਲੇ ਗਾਰਤ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਬਣਾ ਕੇ ਮੌਰਚੇ ਨੂੰ ਕੁਚਲ ਦਿੱਤਾ।

ਅਸਾਂ ਭਾਵ ਨਕਸਲਬਾਜ਼ੀ ਗਰੁਪਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਇਸ ਵਿਚ ਕੀ ਰੋਲ ਕੀਤਾ? ਅਸਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਆਤਮ ਨਿਰਨੇ ਦੇ ਹੱਕ ਨੂੰ ਮਾਰ ਲੈਣ ਵਿਚ, ਅਤੇ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਉਤੇ ਵੋਜੀ ਹਮਲਾ ਕਰਵਾਉਣ ਅਤੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਆਦਮੀਆਂ ਦੀ ਮੌਤ ਕਰਵਾਉਣ ਵਿਚ ਅਤੇ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਸਿਖਾਂ ਦਾ ਕਤਲੇਆਮ ਕਰਵਾਉਣ ਵਿਚ ਸੈਂਟਰ ਦੀ ਮਦਦ ਕੀਤੀ। ਉਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸਾਂ ਉਤੇ ਦਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੈਂਟਰ ਨੇ ਮੌਰਚੇ ਨੂੰ ਕੁਚਲਣ ਵਾਸਤੇ ਇਹ ਬੁਨਾ ਬਹਾਨਾ ਬਣਾਇਆ ਕਿ ਇਹ ਮੌਰਚਾ ਫਿਰਕੂ, ਵੱਖਵਾਦੀ (ਦੋਸ਼ ਧਰੋਹੀ) ਤੇ ਅੰਤਕਵਾਦੀ ਹੈ। ਤੇ ਅਸਾਂ ਵੀ ਇਹੋ ਆਖਿਆ ਕਿ ਮੌਰਚਾ ਫਿਰਕੂ ਵੱਖਵਾਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸਾਂ ਸਿਖਾਂ ਨੂੰ ਫਿਰਕੂ, ਵੱਖਵਾਦੀ, (ਭਾਵ ਦੋਸ਼ ਧਰੋਹੀ) ਤੇ ਅੰਤਕਵਾਦ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਬਣਾ ਕੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਮੌਰਚਾ ਕੁਚਲਣ ਅਤੇ ਘਲੂਘਾਰੇ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ (grounds) ਨੀਂਹ ਮੁਹਈਆ ਕੀਤੀ ਤੇ ਉਸਨੂੰ ਠੀਕ ਤੇ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਇਆ। (ਅਸੀਂ ਨਿਓਟਰਲ ਨਹੀਂ ਰਹੇ। ਸਾਡੇ ਸਾਥਿਆਂ ਰਸਾਲਿਆਂ ਬਾਰਾਂ ਖੜੀਆਂ

ਕਰਕੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਇਹ ਸੰਘਰਸ਼ ਫਿਰਕੂ, ਵਖਵਾਦੀ ਤੇ ਅੰਤਕਵਾਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਸੈਂਟਰ ਦੀ ਤੇ ਉਸਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸਿਧੀ ਏਜੈਂਟੀ ਸੀ। ਤੇ, ਲੋਕ ਵੀ ਸਾਨੂੰ ਏਜੈਂਟ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਤੇ ਸਾਡੇ ਨਾਲੋਂ ਟੁੱਟ ਗਏ ਹਨ, ਜਿਸ ਦੀ ਚਮਕਦੀ ਅਤੇ ਨੌਸ ਮਿਸਾਲ ਸਾਥੀ ਸਲਾਬਤ ਪੁਰ ਵਿਚ ਵਾਪਰੀ ਗੱਲ ਨਾਲ ਦੇਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਸੌ ਫੀ ਸਦੀ ਠੀਕ ਹੈ, ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸਾਡੇ ਵਿਕਾਰ ਅਤੇ ਸਾਡੀ ਤਾਕਤ ਦਾ ਬੈਰੋਮੀਟਰ ਹੈ।

ਇਸਦਾ ਕਾਰਨ ਓਹੋ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਸਾਥੀ ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਦਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਵੀ ਜਨੂੰਨੀ ਹੁੰਦੇ ਹਾਂ। ਅਸਾਂ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਜਨੂੰਨ ਦੇ ਅਸਰ ਹੇਠਾਂ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਮੋਰਚੇ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਯਥਾਰਥ ਨਾ ਸਮਝ ਸਕੇ। ਇਹ ਮੌਕਾ ਡੈਮੋਕਰੈਟਿਕ, ਸਿਆਸੀ ਅਤੇ ਆਰਥਕ ਮੰਗਾਂ ਦਾ ਮੋਰਚਾ ਸੀ, ਪਰ ਅਸਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਫਿਰਕੂ ਵੱਖਵਾਦੀ ਤੇ ਅੰਤਕਵਾਦੀ ਆਖਿਆ। ਜਿਸਦਾ ਮੁਜਰਬ ਅਤੇ ਆਪੋ ਪ੍ਰਤੱਖ ਪ੍ਰਮਾਣ ਇਹ ਹੈ, ਕਿ ਰਾਜੀਵ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਸੰਘਰਸ਼ ਦਾ ਜੋ ਸੰਤ ਲੋਗੋਵਾਲ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਦੀਆਂ 11 ਮਦਾਂ ਹੀ (ਕਿਸੇ ਇਕ ਅੱਧ ਤੋਂ ਸਿਵਾ) ਸਿਆਸੀ ਅਤੇ ਆਰਥਕ ਗੱਲਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ।

ਸੈਂਟਰ ਦੀ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਵਲੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਅਰਥਾਂ ਰੂਪਾਂ ਦੀ ਲੁਟ ਅਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਜ਼ੁਲਮਾਂ ਦੇ ਖਾਤਮੇ ਵਾਸਤੇ ਅਸੀਂ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਹੱਕ ਅਤੇ ਸਚਾ ਆਤਮ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਹੱਕ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਵਾਸਤੇ ਲੈਂਦੇ (ਲੋਗੋਵਾਲ ਵਾਂਗੂੰ ਝੂਠੇ ਵਧੇਰੇ ਹੱਕ ਨਹੀਂ) ਤਾਂ ਅਜ ਇਸ ਕਰ੍ਹਾਂ ਸਾਡੀ ਤਾਕਤ ਤੇ ਵਿਕਾਰ ਸਿਫਰ ਤੇ ਨਾ ਗਿਆ ਹੁੰਦਾ ਤੇ ਸਲਾਬਤ ਪੁਰ ਵਰਗੇ ਵਾਕੇ ਕਦੇ ਨਾ ਹੁੰਦੇ ਤੇ ਅਸੀਂ ਅਜ ਝੂਰਦੇ ਨਾ ਫਿਰਦੇ ਬਲਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਇਕ ਨੰਬਰ ਦੀਆਂ ਚੜ੍ਹਦੀਆਂ ਕਲਾਂ ਵਿਚ ਹੁੰਦੇ ਅਤੇ ਕਥਿਤ ਮੂਲ-ਵਾਦ ਨੂੰ ਕੋਈ ਮੌਕਾ ਨਾ ਮਿਲਦਾ।

ਆਸਾਮ ਵਿਚ ਵੀ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਇਹੋ ਕੁਛ ਹੋਇਆ। ਤੇ ਅਸਾਂ ਇਹੋ ਕੁਛ ਕੀਤਾ। ਆਸਾਮੀ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੇ, ਸਭ ਤੋਂ ਫੌਰੀ ਮਸਲਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਉਥੇ ਭਾਰੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਲੋਕ ਬਾਹਰੋਂ ਆਣ ਕੇ ਵਸ ਗਏ ਸਨ ਤੇ ਵਜ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਆਸਾਮੀ ਕੌਮ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਅਤੇ ਆਰਥਕਤਾ ਤੇ ਗਲਬਾ ਹਾਸਲ ਕਰੀ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ ਜਿਸ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਰਥਿਕਤਾ, ਸਭਿਆਚਾਰ ਤੇ 'ਕੌਮੀ' ਹੋਂਦ ਨੂੰ ਫੌਰੀ ਯਕੀਨੀ ਖਤਰਾ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਜੋ ਇਸ ਮਸਲੇ ਨੂੰ ਹਲ ਕਰਨਾ ਉਸ ਵੇਲੇ ਆਸਾਮੀ ਕੌਮ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਹਲ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਸੰਘਰਸ਼ ਚਲਾਇਆ। ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ

ਦਾਰੀ ਨੇ ਅਪਣੇ ਮੁਨਾਫਿਆਂ ਅਤੇ ਚੋਣ ਹਿਤਾਂ ਨੂੰ ਮੋਹਰੇ ਰਖਦਿਆਂ ਉਸ ਸੰਘਰਸ਼ ਨੂੰ ਕੁਚਲਣ ਦੀ ਮੁਹਿੰਮ ਚਲਾ ਦਿਤੀ ਤੇ ਬਹਾਨਾ ਘੜਿਆ ਕਿ ਇਹ ਸੰਘਰਸ਼ ਬਾਹਰੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਨੇ ਵਾਲੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਆਸਾਮੀਆਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਏਜੈਂਟ ਆਖਿਆ ਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਝੂਠੇ ਤੌਰ ਦੇਸ਼ ਧਰੋਹੀ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਗੋਲੀ ਨਾਲ ਉਡਾ ਦਿਤਾ। ਅਸਾਂ ਖੱਬੀ ਧਿਰ ਨੇ ਸੈਂਟਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਤੇ ਉਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿ ਅਸਾਂ ਵੀ ਆਸਾਮੀਆਂ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਨੂੰ ਬਾਹਰੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਆਖਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਏਜੈਂਟ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਧਰੋਹੀ ਬਣਾਇਆ। ਪਰ ਹਕੀਕਤ ਕੀ ਸੀ? ਉਹ ਇਹ ਕਿ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦਾ ਇਹ ਅਪਰਵਾਸੀਆਂ ਦਾ ਸੰਘਰਸ਼ ਜਾਇਜ਼ ਤੇ ਠੀਕ ਸੰਘਰਸ਼ ਸੀ ਬਾਹਰੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ। 'ਜਿਸ ਦੀ ਤਾਈਦ ਉਦੋਂ ਹੋ ਗਈ ਜਦੋਂ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀਆਂ 'ਸ਼ਰਤਾਂ' ਮੰਨ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰ ਲਿਆ। ਪਰ ਅਸਾਂ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਜਨੂੰਨ ਹੇਠਾਂ ਆਸਾਮ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਯਥਾਰਥ ਨਾ ਸਮਝਿਆ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲੋਂ ਟੁਟ ਗਏ ਤੇ ਅਜ ਬੈਠੇ ਨਿਸ਼ੇਝਣੇ ਹੋਏ ਪੰਜਾਬ ਵਾਂਗ ਹੀ ਮਿਟੀ ਫੱਲ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਇਲੈਕਸ਼ਨਾਂ ਹੋਈਆਂ ਤਾਂ ਇਕ ਅਧ ਛੱਡ ਕੇ ਸਾਡੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਜ਼ਮਾਨਤਾਂ ਜਬਤ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਡਾ ਕਿਰਦਾਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਏਜੈਂਟਾਂ ਵਾਲਾ ਰਿਹਾ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਮੀਜ਼ੋਰਾਮ ਵਿਚ ਵੀ ਸਾਡਾ ਕਿਰਦਾਰ ਇਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜੋ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਆਸਾਮ ਵਿਚ ਸੀ ਅਤੇ ਸਾਡਾ ਹਾਲ ਵੀ ਉਹੋ ਹੋਇਆ। ਆਧਰਾ ਸਾਡਾ ਸਭ ਤੋਂ ਲਾਲ ਸੂਬਾ ਸੀ। ਉਥੇ ਸਾਡੀ ਇਨਕਲਾਬੀ ਤਾਕਤ ਸਭ ਪ੍ਰਾਂਤਾਂ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਸੀ (ਬੰਗਾਲ ਵਿਚ ਸਾਡੀ ਤਾਕਤ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਤਾਕਤ ਦਾ ਰਲਾ ਹੈ। ਉਥੇ ਇਨਕਲਾਬ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਬਾਸੂ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਆਤਮ ਨਿਰਣੇ ਦੀ ਲਹਿਰ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਬਰਨਾਲਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ) ਉਥੇ ਖੱਬੀ ਧਿਰ ਆਪਣੀਆਂ ਕਚਹਿਰੀਆਂ ਲਾਉਂਦੀ ਸੀ। ਪਰ ਸਾਡੇ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਜਨੂੰਨ ਦੇ ਅਸਰ ਹੇਠਾਂ ਉਥੋਂ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਦੇ ਯਥਾਰਥ ਨੂੰ ਨਾ ਸਮਝਣ ਕਾਰਨ ਉਥੇ ਰਾਮਾ ਰਾਓ ਇਕ ਫਿਲਮੀ ਐਕਟਰ ਨੇ ਜਿਸਦਾ ਕੋਈ ਸਿਧਾਂਤ ਨਹੀਂ ਸਾਨੂੰ ਬੰਕਰ ਨਾਲ ਹੁੰਝ ਕੇ ਗੁੱਠੇ ਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਜੋ ਜਿਹੜਾ ਨਵਾਂ ਕੋਰਸ

ਆਪਣੇ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਜਨੂੰਨ ਦੇ ਅਸਰ ਹੇਠਾਂ ਸਮੇਂ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦੇ, ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਰਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪਿਛੇ ਸਾਨੂੰ ਇਸੇ ਗੱਲ ਨੇ ਮੁਖ ਤੌਰ ਤੇ ਮਾਰਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਅਗਾਂਹ ਨਾ ਮਾਰੇ।

ਇਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਚਿੰਠੀ ਵਿਚ ਉਠਾਏ ਇਕ ਦੋ ਹੋਰ ਨੁਕਤਿਆਂ ਨੂੰ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ। ਸਾਥੀ ਨੇ ਇਹ ਨੁਕਤਾ ਉਠਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਮਾਲੀ ਗਰੁਪ ਨਾਲ ਸਾਡਾ ਵਖਰੇਵਾਂ ਸਿਰਫ ਇਕ ਨੁਕਤੇ ਤੇ ਹੈ, ਕਿ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸੀਂ ਦੋਵੇਂ ਕੋਠੇ ਦੀ ਛੱਤ ਤੇ ਖੜੋਤੇ ਕੋਠੇ ਨੂੰ ਪੁੱਕਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋਈਏ ਤੇ ਕੋਈ ਇਕ ਆਦਮੀ ਕੋਲ਼ਾਂ ਦੀ ਲੰਘਦੇ ਜਾਂਦੇ ਦੇ ਨਾਂ ਉਤੇ ਵਖਰੇਵਾਂ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਕਿ ਇਕ ਆਖੇ ਇਹ ਨੱਥਾਂ ਸਿੰਘ ਹੈ ਤੇ ਦੂਜਾ ਆਖੇ ਕੱਥਾਂ ਸਿੰਘ ਹੈ।

ਵਖਰੇਵਾਂ ਇਕ ਸਾਧਾਰਨ ਨਹੀਂ। ਅਸਲੇ ਵਖਰੇਵੇਂ ਦਾ ਪਤਾ ਤਾਂ ਮਾਲੀ ਗਰੁਪ ਨੂੰ ਹੀ ਹੋਵੇਗਾ ਪਰ ਜਿਥੇ ਤੱਕ ਤਰਕ ਦਾ ਤੁਅੱਲਕ ਹੈ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਖਿਆਲ ਪੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਹਿਸਾਬ ਲਾਉਣ ਦਾ ਤੁਅੱਲਕ ਹੈ, ਵਖਰੇਵਾਂ ਉਸ ਆਦਮੀ ਦੇ ਨਾਂ ਪੁੱਤ੍ਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਵਖਰੇਵਾਂ ਉਸ ਕੋਠੇ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਤੋਂ ਬਣਤਰ ਦਾ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਛੱਤ ਉਤੇ ਖੜੋਤੇ ਇਹ ਸੱਚ ਰਹੇ ਹਨ। ਕੋਠਾ ਪੰਜਾਬ ਹੈ, ਸੰਵਾਲ ਵਖਰੇਵਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਜਿਸ ਵਿਚ ਦੋਵੇਂ ਗਰੁਪ ਵਸ ਰਹੇ ਹਨ, ਇਹ ਹੁਣ ਵੱਡਾ ਸੈਂਟਰ ਦੀ ਬਸਤੀ ਅਤੇ ਮੰਡੀ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਕਿ ਆਤਮ ਨਿਰਨੇ ਦਾ ਹੱਕ ਲੈ ਕੇ ਕਾਰਖਾਨੇਦਾਰੀ ਉਸਾਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤੇ ਇਸਦੀ ਮੰਡੀ ਅਤੇ ਲੁਟ ਵਾਲੀ ਹਾਲਤ ਖਤਮ, ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਵਖਰੇਵਾਂ ਇਹ ਨਾਂ ਦਾ ਨਹੀਂ।

ਸਮਤਾ ਨੰਬਰ 77 ਵਿਚ ਇਕ ਸਵਾਲ ਕਿ:- ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਮਸਲਾ ਇਨਕਲਾਬੀ, ਕੇਂਦਰ ਦੇ ਪ੍ਰਗਰਮ ਵਿਚ ਕੀ ਥਾਂ ਰੱਖਦਾ ਹੈ? ਦਾ ਜਵਾਬ ਸਾਥੀ ਇਹ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਮਸਲੇ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਨਾ ਓਧਰ ਹਾਂ ਨਾ ਓਧਰ। ਇਸ ਮਸਲੇ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਸਰਗਰਮ ਨਹੀਂ ਰਹੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਇਸੇ ਸੰਵਾਲ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿਚ ਸਾਥੀ ਆਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮਸਲਾ ਦੋ ਬੁਰਜ਼ੁਆਜ਼ੀਆਂ (ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਬੁਰਜ਼ੁਆਜ਼ੀ ਅਤੇ ਸੈਂਟਰ ਦੀ ਬੁਰਜ਼ੁਆਜ਼ੀ), ਵਿਚਕਾਰ ਲੜਾਈ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇਸ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਉਲਝਾਉਣਾ।

ਇਹ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਹੀ ਅਜੀਬ ਗੱਲ ਅਤੇ ਆਧਾਰ ਗੀਟਾਧਾਰਨਾ ਹੈ। ਐਸੇ ਵੇਲੇ ਜਦੋਂ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸੜ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਤਖ਼ਤੋਂ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਸ ਮਸਲੇ ਦੇ ਪੇਟ ਵਿਚ ਐਸੇ ਬੀਜ ਮੌਜੂਦ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਭਿਆਨਕ ਤੋਂ ਭਿਆਨਕ ਘਲੂਘਾਰਿਆਂ ਅਤੇ ਕਤਲਾਮਾਂ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਨ ਤੇ ਅਸੀਂ ਜਿਹੜੇ ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ

ਵਿਚ ਅਮਨ, ਨਿਆਂ ਤੇ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਲਿਆਉਣ ਤੇ ਵਰਤਾਉਣ ਦਾ ਦਾਹਵਾ ਕਰੀ ਬੈਠੇ ਹੋਈਏ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਹੀ ਗੈਰ ਸਰਗਰਮ ਰਹੀਏ, ਨਾ ਏਧਰ ਤੇ ਨਾ ਓਧਰ ਵਾਲੀ ਪੌਜ਼ੀਸ਼ਨ ਅਪਨਾਈਏ, ਅੱਖੀਂ ਮੂੰਹ ਕੇ ਸਮਾਧੀ ਲੈ ਲਈਏ, ਤਾਂ ਇਹ ਤਾਂ ਬਿਲਕੁਲ ਉਸ ਗੱਲ ਵਾਂਗੂੰ ਹੋਈ ਕਿ 'ਕੋਈ ਮੇਰੇ ਕੋਈ ਜੀਵੇ ਖੁਸ਼ਰਾ ਘੋਲ ਪਤਾਸੇ' ਪਵੇ (Nero dances while Rome is burning)।

ਸਾਥੀ ਜਿਹੜਾ ਇਹ ਗੱਲ ਆਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਨਾ ਇਧਰ ਨਾ ਓਧਰ ਰਹੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਗੈਰ ਸਰਗਰਮ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਇਹ ਵੀ ਪੂਰਾ ਸੱਚ ਨਹੀਂ। ਪਰ ਪੂਰਾ ਸੱਚ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਖੱਬੇ-ਧਿਰ ਸਾਰੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਸਰਗਰਮ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਪੂਰਾ ਪੱਖ ਲਿਆ ਹੈ। ਉਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਧਿਰ ਨੇ 1982 ਤੋਂ ਹੀ ਜਦੋਂ ਤਾਂ ਵਧੇਰੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਮੋਰਚਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਹੀ ਇਸ ਧਿਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੱਖਿਅਤਾਂ ਰਾਹੀਂ ਇਸ ਆਤਮ ਨਿਰਨੇ ਦੇ ਹੱਕ ਵਾਸਤੇ ਲੜੇ ਜਾ ਰਹੇ ਡੈਮੋਕਰੇਟਿਕ ਮੋਰਚੇ ਦੇ ਅਸਲ ਰੂਪ ਅਤੇ ਅਸਲ ਤੱਤ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜ ਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਫਿਰਕੂ, ਵਖਵਾਦੀ ਅਤੇ ਅਤੋਕਵਾਦੀ ਮੋਰਚਾ ਬਣਾਉਣ ਵਿਚ ਮਾਰਾ ਜ਼ੋਰ ਲਾ ਕੇ ਸਰਗਰਮ ਰਹੀ। ਅਤੇ ਡੈਮੋਕਰੇਟਿਕ ਸਿਆਸੀ ਤੇ ਆਰਥਕ ਮੁੱਕਾ ਵਾਸਤੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਜਨੂੰਨੀ (ਜਿਸ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਮਤਲਬ ਪਾਗਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ) ਬਣਾ ਕੇ ਪੰਜਾਬੀਤਾ ਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਉਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਢਾਹੁਣ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਲਈ, ਅਧਾਰ ਮੁਹੱਈਆ ਕੀਤਾ।

ਹੁਣ ਸਾਥੀ ਦੇ ਦੂਜੇ ਨੁਕਤੇ ਨੂੰ ਲੈਂਦੇ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਮਸਲਾ ਸੈਂਟਰ ਦੀ ਬੁਰਜ਼ੁਆਜ਼ੀ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਬੁਰਜ਼ੁਆਜ਼ੀ ਦੀ ਲੜਾਈ ਹੈ, ਕੇਂਦਰ ਨੂੰ ਇਸ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਉਲਝਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਇਹ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਲੜਾਈ ਪੰਜਾਬੀ ਅਤੇ ਸੈਂਟਰ ਦੀ ਬੁਰਜ਼ੁਆਜ਼ੀ ਦੀ ਲੜਾਈ ਹੈ। ਸੈਂਟਰ ਦੀ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮੰਡੀ ਬਣਾ ਕੇ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਪੰਜਾਬੀ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਕਾਰਖਾਨੇਦਾਰੀ ਨੂੰ ਉਸਰਨ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ, ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਪੰਜਾਬੀ ਬੁਰਜ਼ੁਆਜ਼ੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਅਤੇ ਕਾਰਖਾਨੇਦਾਰੀ ਉਸਾਰਨੀ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਵਾਸਤੇ ਉਹ ਸੰਘਰਸ਼ ਲੜ ਰਹੀ ਹੈ, ਇਥੇ ਇਹ ਗੱਲ ਜਾਨਣੀ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਕੋਲ ਐਸੇ ਸਾਧਨ ਤੇ ਜ਼ਰੀਏ ਮੌਜੂਦ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਕਿਸੇ ਥਾਂ ਦੀ ਕਾਰਖਾਨੇਦਾਰੀ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਾਸਤੇ ਆਪਣੇ ਬਣਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਹਨ ਕੰਗਰੀ ਅਤੇ ਮਾਨਵੀ ਬੂਟਾ

(Agriculture & human skill & faculty) ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਮਾਨਵ ਗੁਣਾਂ ਵਾਲਾ ਪੱਖ ਸਭ ਤੋਂ ਭਾਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨ ਪੰਜਾਬ ਕਾਰਖਾਨੇਦਾਰੀ ਵਲੋਂ ਜਾਪਾਨ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਕੋਲ ਆਤਮ ਨਿਰਨੇ ਦੇ ਹੱਕ ਹੋਣ। ਇਹ ਨਾ ਅਤਿ ਕਥਨੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਕਲਪਨਾ ਦੇ ਹਵਾਈ ਘੋੜੇ। ਅਤੇ ਜੋ ਪੰਜਾਬੀ ਬੁਰਜ਼ੂਆਜ਼ੀ ਇਸ ਪੰਜਾਬ, ਮਸਲੇ ਦੀ ਆਪਣੀ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਆਤਮ ਨਿਰਨੇ ਦਾ ਹੱਕ ਹਾਸਲ ਕਰਕੇ ਇਥੋਂ ਅਥਾਹ ਵੱਡੀ ਅਤੇ ਦਰਮਿਆਨੀ ਕਾਰਖਾਨੇਦਾਰੀ ਉਸਾਰ ਲੈਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ, ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮਜ਼ਦੂਰ ਅਤੇ ਮਜ਼ਦੂਰ ਜਮਾਤਾਂ ਨੂੰ ਹੁਣ ਨਾਲੋਂ ਕਿਹੜਾ ਵੱਧ ਘਾਟਾ ਪਵੇਗਾ। ਸਗੋਂ ਰੱਜਗਾਰਾਂ ਦੇ ਲੋਖਾਂ ਸੋਮੇ ਖੁਲ੍ਹਣਗੇ। ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਉਡੇਗੀ। ਜਿਹੜਾ ਅਰਬਾਂ ਰੁਪੈ ਸਾਲਾਨਾ ਸੈਂਟਰ ਦੀ ਸਹਾਇਦਾਰੀ ਦੀ ਲੁਟ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬੀ ਬਾਹਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਹੀ ਰਹੇਗਾ। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਬੁਰਜ਼ੂਆਜ਼ੀਆਂ ਦੀ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਨਾ ਓਧਰ ਨਾ ਓਧਰ ਵਾਲਾ ਸਟੈਂਡ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਸੈਂਟਰ ਦੀ ਬੁਰਜ਼ੂਆਜ਼ੀ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਲੁਟ ਜਾਰੀ ਰੱਖ ਸਕੇ। ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕਾਂ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਮਜ਼ਦੂਰ ਜਮਾਤਾਂ ਨਾਲ ਧੋਖਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਰੱਜਗਾਰਾਂ ਦੇ ਮੌਕਿਆਂ ਤੋਂ ਵਾਂਝਿਆ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ। ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਅਤੇ ਗਰੀਬੀ ਦੀ ਜਿੱਲਣ ਵਿਚ ਫਸਾਈ ਰੱਖਣ ਦੇ ਜ਼ੁਮਵਾਰ ਹੋਵਾਂਗੇ। ਸਾਫ਼ ਹੀ ਇਹ ਸੈਂਟਰ ਦੀ ਏਜੰਡਾ ਹੋਵੇਗੀ।

ਇਥੇ ਇਹ ਗੱਲ ਅਸੀਂ ਬਹੁਤਾ ਹੀ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਆਖਾਂਗੇ ਕਿ ਸਾਬੀ ਜੀ ਦੀ ਇਹ ਧਾਰਨਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਮਸਲੇ ਦੋਹਾਂ ਬੁਰਜ਼ੂਆਜ਼ੀਆਂ ਦੀ ਲੜਾਈ ਹੈ—ਸੋ ਫੀਸਦੀ ਠੀਕ ਹੈ ਅਤੇ ਮਸਲੇ ਦੀ ਅਸਲ ਹਕੀਕਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਇਨਕਲਾਬੀ ਕੇਂਦਰ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਮਸਲੇ ਦਾ ਮੂਲ ਮੁਢ ਮੰਨ ਕੇ ਆਪਣੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਉਸਾਰਨੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਹੀ, ਜਿਸ ਸਾਬੀ ਜੀ ਨੇ ਆਖਿਆ ਹੈ, ਇਨਕਲਾਬੀ ਕੇਂਦਰ ਪੰਜਾਬ ਮਸਲੇ ਵਿਚ ਅਸਰ-ਅੰਦਾਜ਼ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਅਸਰਅੰਦਾਜ਼ ਹੋ ਸਕਾਂਗੇ।

ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਇਹ ਗੱਲ ਕਰਨੀ ਚਾਹਵਾਂਗਾ ਕਿ ਸਾਬੀ ਜੀ ਨੇ ਇਨਕਲਾਬ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿਚ ਸਮਤਾ 25 ਵਿਚ ਇਹ ਆਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਇਨਕਲਾਬੀ ਕੇਂਦਰ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਸੁਧਾਰਵਾਦੀ ਹੈ ਪਰ ਪੜਾਅ ਬਦਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ ਕਿ ਸੁਧਾਰਵਾਦੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਤੇ 'ਨਤੀਜਾ' (outcome) ਇਹ ਹੋਇਆ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਾਰੇ ਇਨਕਲਾਬੀ ਲੋਕ ਸਮੇਤ ਕੇਂਡਰਾਂ ਤੋਂ ਰੋਕ ਐਂਡ ਫਾਈਲ

(Caders & rank & file) ਜਿਹੜੇ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਂਦਰਾਂ ਦੇ ਭੁਚਲਾਊ ਇਨਕਲਾਬੀ ਨਾਹਰਿਆਂ, ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੀ. ਪੀ. ਆਈ, ਸੀ. ਪੀ. ਐਮ. ਨੇ ਨਕਸਲਬਾੜੀਆਂ ਦੇ ਗਰੁਪ ਆਦਿ ਜਿਹੜੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਕਾਡਰਾਂ ਤੇ ਸਮਰਥਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹੀ ਰੱਖਣ ਵਾਸਤੇ ਲਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਹਰਿਆਂ ਦੇ ਫੋਕੇਪਨ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹੋ ਕੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਇਨਕਲਾਬ ਵਾਸਤੇ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾਕੁੰਨ ਕਦਮ ਚੁਕਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋਏ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹ ਲੋਕ ਇਨਕਲਾਬ ਦੀ ਭਾਲ ਵਿਚ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਨਵੇਂ ਲਿਸ਼ਕਦੇ ਇਨਕਲਾਬੀ ਨਾਂ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਦਵਾਲੇ ਕੋਠੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਫੇਰ ਸੁਧਾਰਵਾਦ ਦੇ ਜਿੱਲਣ ਵਿਚ ਫਸਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਨਕਲਾਬ ਵਿਚ ਚੇਰੀ ਉਤੇ ਚੇਰੀ ਹੋਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਕਿਤੇ ਇਹ ਕੇਂਦਰ ਐਸਾ ਕਾਰਜ ਹੀ ਨਾ ਕਰੇ। ਸੁਧਾਰਵਾਦ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲਿਆ ਅਸਾਨੂੰ ਅੱਜ ਤੱਕ ਕੋਈ ਵੇਖਿਆ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਵਿਚ ਖੁਭਦੇ ਤਾਂ ਬੜੇ ਵੇਖੇ ਹਨ।

ਪਾਲ ਸਿੰਘ

4. ਇਨਕਲਾਬੀ ਕੇਂਦਰ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਬਾਰੇ -ਦੇਵ ਦਾਸ-

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਮਿਊਨਿਸਟ-ਇਨਕਲਾਬੀ ਹਲਕਿਆਂ ਅੰਦਰ ਬੇਹੱਦ ਸਤਿਕਾਰੇ ਜਾਂਦੇ ਗੁਰਮਰਨ ਭਾ ਜੀ. ਵੱਲੋਂ ਕਮਿਊਨਿਸਟ-ਇਨਕਲਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਇਕ ਵਿਸ਼ਾਲ ਇਨਕਲਾਬੀ ਕੇਂਦਰ ਉਸਾਰਨ ਲਈ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਨਾਲ ਇਥੋਂ ਦੇ ਕਮਿਊਨਿਸਟ-ਇਨਕਲਾਬੀਆਂ ਅੰਦਰ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦੁਆਲੇ ਭਖਵੀਂ ਬਹਿਸ ਛਿੜ ਗਈ ਹੈ। ਜਿਥੇ ਕਮਿਊਨਿਸਟ-ਇਨਕਲਾਬੀ ਦੇ ਵੱਡੇ ਹਿੱਸੇ ਨੇ ਇਸ ਸੱਦੇ ਨੂੰ ਬੇਹੱਦ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੁਆਲੇ ਇਕ ਵਿਸ਼ਾਲ ਇਨਕਲਾਬੀ ਕੇਂਦਰ ਉਸਾਰਨ ਦੇ ਪਵਿਤਰ ਕਾਜ ਨੂੰ ਸਫਲਤਾ ਨਾਲ ਨੇਪਰੇ ਚਾੜਨ ਲਈ ਆਪਣੀ ਸਮਰੱਥਾ ਅਨੁਸਾਰ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ, ਉਥੇ ਇਕ ਹਿੱਸੇ ਵੱਲੋਂ ਇਸਦੇ ਵਿਰੋਧ 'ਚ ਨਿੱਤਰ ਪੈਣ ਦੀਆਂ ਵੀ ਖਬਰਾਂ ਮਿਲ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਇਨਕਲਾਬੀਆਂ ਅੰਦਰ ਇਸ ਸਵਾਲ ਉਤੇ ਦੋ ਵਿਰੋਧੀ ਕੈਂਪ ਹੋਂਦ 'ਚ ਆ ਗਏ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਦੋਵਾਂ ਵਿਰੋਧੀ ਕੈਂਪਾਂ ਦਾ ਹੋਂਦ 'ਚ ਆਉਣਾ ਕੋਈ ਗੈਰ ਕੁਦਰਤੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ। ਦਰਅਸਲ ਇਹਨਾਂ ਦੋਵਾਂ ਕੈਂਪਾਂ ਪਿਛੇ ਕਮਿਊਨਿਸਟ-ਇਨਕਲਾਬੀਆਂ ਦੀ ਏਕਤਾ ਦੇ ਸਵਾਲ ਉਤੇ ਦੋ ਵਿਰੋਧੀ ਪਹੁੰਚਾਂ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਕਮਿਊਨਿਸਟ-ਇਨਕਲਾਬੀਆਂ ਦੀ ਏਕਤਾ ਦਾ ਸਵਾਲ ਅੱਜ ਸਾਡੀ ਲਹਿਰ ਸਾਹਮਣੇ ਖੜਾ ਇਕ ਬੇਹੱਦ ਭਖਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ ਤੇ ਇਸਨੂੰ ਹੱਲ

ਕਰਨ ਲਈ ਇਹਨਾਂ ਦੋਹਾਂ ਵਿਰੋਧੀ ਪਹੁੰਚਾਂ 'ਚੋਂ ਸਹੀ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਕੇ ਉਸਨੂੰ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਯਤਨ-ਸ਼ੀਲ ਹੋਣਾ ਹਰ ਇਨਕਲਾਬੀ-ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਸਿਰ ਖੜੀ ਇਕ ਅਹਿਮ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ।

ਦੋ ਵਿਰੋਧੀ ਪਹੁੰਚਾਂ

ਇਨਕਲਾਬੀ-ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਦੀ ਏਕਤਾ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਦੋ ਵਿਰੋਧੀ ਪਹੁੰਚਾਂ 'ਚੋਂ ਇਕ ਉਹ ਹੈ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਅਮਲ ਕਰਦੇ ਆਏ ਹਾਂ ਅਤੇ ਜਿਸਦੇ ਮੁਦੱਈ ਅੱਜ ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਭਾ ਜੀ ਦੇ ਸੱਦੇ ਦੇ ਵਿਰੋਧ 'ਚ ਨਿਤਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਪਹੁੰਚ ਦਾ ਹਰ ਮੁਦੱਈ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਕੋਲ ਭਾਰਤ ਅੰਦਰ ਇਨਕਲਾਬ ਨੂੰ ਨੇਪਰੇ ਚਾੜ੍ਹਨ ਲਈ 'ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਹੀ ਲਾਈਨ' ਹੈ ਕਿ ਸਿਰਫ ਉਸਦੀ ਲਾਈਨ ਉੱਤੇ ਚਲਕੇ ਹੀ ਭਾਰਤ ਅੰਦਰ ਇਨਕਲਾਬ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਉਪ੍ਰੰਤ ਉਹ ਤੁਰੰਤ ਇਨਕਲਾਬੀ-ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਦੀ ਏਕਤਾ ਦਾ ਫਾਰਮੂਲਾ ਪੇਸ਼ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਭਾਰਤ ਅੰਦਰਲੇ ਸਾਰੇ ਇਨਕਲਾਬੀ-ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ-ਆਪਣੀ 'ਗਲਤ ਲਾਈਨ' ਤੋਂ ਤੋੜਾ ਕਰਕੇ ਮੇਰੀ ਲਾਈਨ ਦੁਆਲੇ ਇਕ-ਮੁੱਠ ਹੋ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦੇ। ਉਹ ਕਹੇਗਾ ਕਿ ਇਨਕਲਾਬੀ-ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਦੀ ਏਕਤਾ ਸਿਰਫ ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਇਸ 'ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਹੀ ਲਾਈਨ' ਨੂੰ ਸਥਾਪਤ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਇਨਕਲਾਬੀ-ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਲਾਈਨ ਦੁਆਲੇ ਇਕ-ਮੁੱਠ ਕਰਕੇ ਹੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸਿਰਫ ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਇਸ 'ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਹੀ ਲਾਈਨ' ਦੁਆਲੇ ਹੀ ਇਕ ਕੁੱਲ-ਹਿੱਦ ਇਨਕਲਾਬੀ-ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਉਸਾਰੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਹਾ...ਹਾ...ਹਾ...ਚਾਹੇ ਉਸਦੀ ਇਸ 'ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਹੀ' (!!!) ਲਾਈਨ ਦੁਆਲੇ ਉੱਸਰਿਆ ਗਰੁੱਪ ਦਸ ਵਾਰੀ ਟੁੱਟ-ਭੱਜ ਚੁੱਕਿਆ ਹੋਵੇ। ਫਿਰ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਇਹ ਪੁਛੋ ਕਿ ਭਰਾਵਾ ਜਿਹੜੇ ਤੇਰੀ ਲਾਈਨ ਨੂੰ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ ਅਤੇ ਇਸ ਦੁਆਲੇ ਇਕ-ਮੁੱਠ ਹੋਣ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ, ਭਲਾ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਏਕਤਾ ਕਿਵੇਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ? ਉਹ ਝੱਟ ਆਪਣੇ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਦੀ ਲਾਈਨ ਵਸਤੇ ਛੱਤੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ-ਵਰਤਦਾ ਹੋਇਆ ਕੂਕੇਗਾ, "ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸੋਧਵਾਦੀ, ਉਲਟ-ਇਨਕਲਾਬੀ, ਸੱਜੀ ਮੌਕਾਪ੍ਰਸਤ, ਖੱਬੀ ਮਾਰਕੇ-ਬਾਜ਼, ਟਰਾਟਸਕੀਵਾਦੀ, ਕਾਟਸਕੀਵਾਦੀ, ਗੋਡੇ ਟੇਕੂ ਆਦਿ-ਆਦਿ ਲਾਈਨ ਵਿਰੁੱਧ ਬੇਕਿਰਕ ਲੜਾਈ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਉਸਨੂੰ ਪਛਾੜ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਸ ਲਾਈਨ ਦੇ ਮੁਦੱਈ ਜੀਤਾ 'ਚੋਂ ਨਿਖੇੜ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ

ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਹ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਸਾਡੀ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਹੀ ਲਾਈਨ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਸਾਡੀਆਂ ਸਫਾਂ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਜਾਣਗੇ। ਇਨਕਲਾਬੀ-ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਦੀ ਏਕਤਾ ਬਾਰੇ ਉਪ੍ਰੋਕਤ ਪਹੁੰਚ ਦੇ ਮੁਦੱਈ ਭੱਦਰ ਪੁਰਸ਼ ਅੰਤ ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਹਥਿਆਰ ਲੈ ਕੇ ਇਨਕਲਾਬੀ-ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਦੇ ਇਕ ਜਾਂ ਦੂਜੇ ਗਰੁੱਪ ਵਿਰੁੱਧ ਮੈਦਾਨ 'ਚ ਨਿੱਤਰ ਪੈਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਸਾਰਿਆਂ ਦਾ ਸਾਂਝਾ ਦੁਸ਼ਮਣ, ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਹਾਕਮ ਜ਼ਮਾਤਾਂ, ਬੜੇ ਆਰਾਮ ਨਾਲ ਸਾਡਾ ਤਮਾਸ਼ਾ ਵੇਖਦਾ ਰਹਿੰਦੇ, ਖੁਸ਼ ਹੁੰਦੇ ਤੇ ਕਿਕਲੀਆਂ ਪਾਉਂਦੇ। ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਸਾਡੀ ਲਹਿਰ ਅੰਦਰ ਵਾਪਰੀ ਇਕ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੂਜੀ ਦੁਫ਼ੜ ਜਿਥੇ ਸਾਡੀ ਲਹਿਰ ਦਾ ਲੋਕ ਤੋੜ ਛੱਡਿਆ ਉਥੇ ਉਪ੍ਰੋਕਤ ਪਹੁੰਚ ਦਾ ਦਿਵਾਲੀਆ-ਪਣ ਵੀ ਬਹੁਤ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ਼ਰੇ-ਬਾਜ਼ਾਰ ਨੰਗਾ ਕਰ ਦਿੰਦੇ।

ਇਨਕਲਾਬੀ-ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਦੀ ਏਕਤਾ ਬਾਰੇ ਉਪ੍ਰੋਕਤ ਪਹੁੰਚ ਦੇ ਮੁਦੱਈਆਂ ਦਾ ਸੋਚਣ ਵੰਗ ਇੰਨਾ ਕੱਟੜ-ਗੈਰਵਿਗਿਆਨਕ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਕਸਰ ਦਿਨ ਵਰਗੀਆਂ ਚਿੱਟੀਆਂ ਤਲਖ ਹਕੀਕਤਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਅਤੇ ਹਾਸੋਹਿਣੇ-ਬੋਥੇ ਦਾਅਵੇ ਕਰਨ 'ਚ ਕਿਧਰੇ ਵੀ ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਸਾਨੀ ਨਹੀਂ ਲੱਭਦਾ। ਆਪਣੀ-ਆਪਣੀ ਲਾਈਨ ਬਾਰੇ 'ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰੁੱਸਤ' ਹੋਣ ਦਾ ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਇਕ ਹਾਸੋਹਿਣੇ-ਬੋਥਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ। ਭਲਾ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰੁੱਸਤ ਲਾਈਨ ਦੇ ਅਰਥ ਕੀ ਨੇ? ਇਹੋ ਈ ਨਾ ਕਿ ਉਸ ਲਾਈਨ ਅਨੁਸਾਰ ਅਮਲ ਕਰਦਿਆਂ ਅਸੀਂ ਲਗਾਤਾਰ ਅੱਗੇ ਵਧਦੇ ਜਾਵਾਂਗੇ ਕਿ ਲਗਾਤਾਰ ਦੁਸ਼ਮਣ ਵਿਰੁੱਧ ਆਪਣੇ ਆਧਾਰ ਨੂੰ ਪਸਾਰ ਰਹੇ ਹੋਵਾਂਗੇ ਅਤੇ ਕਦਮ-ਬ-ਕਦਮ ਜਿੱਤ ਵੱਲ ਵਧ ਰਹੇ ਹੋਵਾਂਗੇ। ਆਪਣੀ-ਆਪਣੀ ਲਾਈਨ ਬਾਰੇ ਹਾਸੋਹਿਣੇ-ਬੋਥੇ ਦਾਅਵੇ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਇਹ ਲੋਕ ਕੀ ਭਲਾ ਆਪਣੀ ਪਿਛਲੀ ਕਾਰ-ਗੁਜ਼ਾਰੀ 'ਚੋਂ ਇਹ ਦਰਸਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਲਹਿਰ ਨੂੰ ਯੋਗ ਅਗਵਾਈ ਦੇ ਸਕੇ ਨੇ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ 'ਚ ਲਹਿਰ ਲਗਾਤਾਰ ਤਕੜੀ ਹੁੰਦੀ ਗਈ ਹੈ? ਕੀ ਇਹ ਇਕ ਤਲਖ ਹਕੀਕਤ ਨਹੀਂ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਜਦੋਂ ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ ਬੇਹੱਦ ਤਿੱਖਾ ਰਾਜਸੀ ਸੰਕਟ ਮੌਜੂਦ ਸੀ/ਹੈ, ਜਦੋਂ ਸਾਡੀ ਲਹਿਰ ਦੇ ਬੇਹੱਦ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਦਾ ਆਧਾਰ ਮੌਜੂਦ ਸੀ/ਹੈ, ਉਦੋਂ ਸਾਡੀ ਲਹਿਰ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਟੁੱਟ-ਭੁੱਜ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਗਈ, ਉਦੋਂ ਅਸੀਂ ਆਮ ਜੀਤਾਂ 'ਚ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਖੇੜਨ ਵੱਲ ਧੱਕੇ ਗਏ, ਉਦੋਂ ਅਸੀਂ

ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਹ-ਸੱਤ ਗੋਣ ਹੋਕੇ ਰਹਿ ਗਏ ?
ਇਸ ਤਲਖ ਹਕੀਕਤ ਦੇ ਸਨਮੁੱਖ 'ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੌਰ' ਤੇ
ਸਹੀ ਲਾਈਨ ਦੀ ਰੱਟ ਲਾਈ ਜਾਣਾ ਇਕ ਹਾਸੋਹੀਣਾ-
ਬੋਥਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਹੋਰ ਕੀ ਹੈ ?

ਇਨਕਲਾਬੀ-ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਦੀ ਏਕਤਾ ਬਾਰੇ
ਦੂਜੀ ਪਹੁੰਚ ਦੇ ਮੁਦੱਈ ਉਹ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹੰਕਾਰਵਾਦੀ
ਕੱਟੜ ਪਹੁੰਚ ਤੋਂ ਖਹਿੜਾ ਛੁਡਾਕੇ ਸਾਡੀ ਲਹਿਰ ਸਾਹਮਣੇ
ਖੜੀਆਂ ਤਲਖ ਹਕੀਕਤਾਂ ਤੋਂ ਸਬਕ ਸਿਖਣ ਦਾ ਹੌਂਸਲਾ
ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਪੂਰੀ ਸੂਰੀ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੌਰ
'ਤੇ ਸਹੀ ਲਾਈਨ ਹੋਣ ਦਾ ਕੋਈ ਬੋਥਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ,
ਉਹ ਸਿਰਫ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਵਿਗਿਆਨਕ
ਸਿਧਾਂਤ ਮਾਰਕਸਵਾਦ ਸਾਡਾ ਰਾਹ ਦਰਸਾਵਾ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ
ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਸਿਰਾਂ 'ਚ ਦਿਮਾਗ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਹੈ ਜਿਸਦੀ
ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਭਾਰਤ, ਅੰਦਰਲੀਆਂ ਠੋਸ ਹਕੀ-
ਕਤਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਾਡਾ ਵਾਹ ਹੈ, ਨੂੰ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ
ਅਤੇ ਲਗਾਤਾਰ ਇਨਕਲਾਬੀ ਅਭਿਆਸ ਦੌਰਾਨ
ਸਹੀ ਲਾਈਨ ਵੀ ਵਿਕਸਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ
ਭਾਰਤ ਅੰਦਰ ਇਨਕਲਾਬ ਨੂੰ ਨੇਪਰੇ ਚੜ੍ਹਾ ਸਕਦੇ
ਹਾਂ। ਉਹ ਇਸ ਹਕੀਕਤ ਤੋਂ ਤੁਰਦੇ ਹਨ ਕਿ
ਸਾਡੀ ਲਹਿਰ ਅੰਦਰ ਗੰਭੀਰ ਮੱਤਭੇਦ ਮੌਜੂਦ ਹਨ ਅਤੇ
ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨਾ ਸਾਡੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ
ਦਾ ਇਹ ਵੀ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਮੱਤਭੇਦਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ
ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਅਮਲੀ ਜਮਾਤੀ-ਸਿਆਸੀ ਜੱਦੋ-ਜਹਿਦ ਨਾਲ
ਜੋੜਕੇ ਹੀ ਹੱਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬੁਨਿਆਦੀ
ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਹੀ ਲਾਈਨ ਸਿਰਫ ਤੇ ਸਿਰਫ ਅਮਲੀ ਜਮਾਤੀ
ਸਿਆਸੀ ਜੱਦੋ-ਜਹਿਦ ਦੇ ਮੈਦਾਨ 'ਚ ਹੀ ਵਿਕਸਤ ਹੁੰਦੀ
ਹੈ, ਪਰਖੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪਨੂੰ ਸਥਾਪਤ
ਕਰਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਬੰਦ ਕਮਰਿਆਂ 'ਚ ਸਿਗਰਟਾਂ ਦੇ
'ਚੋਰ' ਤੇ ਬੈਠ ਕੇ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਪੰਡਤਾਉ ਬਹਿਸਾਂ
ਨੂੰ ਬੇਅਰਥ ਸਮਝਦੇ ਨੇ। ਉਹ ਇਹ ਸਮਝਦੇ ਨੇ ਕਿ ਸਾਡੇ
ਦਰਮਿਆਨ ਚੱਲਣ ਵਾਲੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਸਿਆਸੀ
ਬਹਿਸ ਦੁਸ਼ਮਣ ਖਿਲਾਫ ਲੜੀ ਜਾ ਰਹੀ ਅਮਲੀ ਜਮਾਤੀ-
ਸਿਆਸੀ ਜੱਦੋ-ਜਹਿਦ ਦੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਅਤੇ
ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਇਕ ਦੂਜੇ
ਉਪਰ ਆਪਣੀ ਧੌਂਸ ਜਮਾਉਣ ਲਈ 'ਅਤੇ ਆਪਣੀ
ਚੋਧਰ ਦੀ ਛਿੱਟੀ ਘਮਾਉਣ ਲਈ।

ਸਾਡੀ ਲਹਿਰ ਅੰਦਰ ਮੌਜੂਦ ਬਹੁਤੇ ਮੱਤਭੇਦ
ਅਜਿਹੇ ਸਵਾਲਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਸਵਾਲ

ਸਾਡੀ ਲਹਿਰ ਸਾਹਮਣੇ ਭਵਿੱਖ 'ਚ ਖੜੇ ਹੋਣਗੇ ਪਰ ਹਾਲ
ਘੜੀ, ਜਿਸ ਪੜਾ ਉਪਰ ਸਾਡੀ ਅਮਲੀ ਜਮਾਤੀ-ਸਿਆਸੀ
ਜੱਦੋ-ਜਹਿਦ ਅੱਜ ਖੜੀ ਹੈ ਇਸ ਪੜਾ ਉਪਰ, ਉਹ
ਸਵਾਲ ਸਾਡੀ ਲਹਿਰ ਦਾ ਰਾਹ ਨਹੀਂ ਰੋਕਦੇ। ਇਨ-
ਕਲਾਬੀ-ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਦੀ ਏਕਤਾ ਬਾਰੇ ਦੂਜੀ ਪਹੁੰਚ ਦੇ
ਮੁਦੱਈ ਇਥੋਂ ਤੁਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅੱਜ ਸਾਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਸਵਾਲਾਂ
ਉਪਰ ਜਿਹੜੇ ਸਾਡੀ ਅਮਲੀ ਜਮਾਤੀ-ਸਿਆਸੀ ਜੱਦੋ-
ਜਹਿਦ ਸਾਹਮਣੇ ਫੌਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੱਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਲਈ
ਖੜੇ ਹਨ, ਇਕ ਸਾਡੀ ਸਮਝ ਬਣਾਕੇ ਇਸ ਸਮਝ ਦੇ
ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਨਕਲਾਬੀ-ਜਮਹੂਰੀ ਤਾਕਤਾਂ ਦਾ ਇਕ
ਵਿਸ਼ਾਲ ਕੇਂਦਰ ਉਸਾਰ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਇਕ ਮੁੱਠ
ਹੋਕੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਵਿਰੁੱਧ ਸਾਡੀ ਲੜਾਈ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਇਆ
ਜਾਵੇ। ਜਿਹੜੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਭਵਿੱਖ 'ਚ ਸਾਡੀ ਲਹਿਰ
ਨਾਲ ਵਾਹ ਪੈਣਾ ਹੈ ਉਹਨਾਂ ਉਪਰ ਮੌਜੂਦ ਮੱਤਭੇਦਾਂ ਨੂੰ
ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ, ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ
ਲੋੜੀਂਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ-ਸਿਆਸੀ ਬਹਿਸ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ
ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ। ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਸਾਡਾ
ਅਮਲ 'ਚ ਵਾਹ ਪਿਆ ਉਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰ
ਲਿਆ ਜਾਵੇ। ਇੱਥੇ ਮੈਂ ਇਕ ਉਦਾਹਰਣ ਦੇ ਕੇ ਗੱਲ
ਕਰਨੀ ਚਾਹੁੰਗਾ। ਸਾਡੀ ਲਹਿਰ ਅੰਦਰ ਮੱਤਭੇਦ ਵਾਲਾ
ਇਕ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਭਾਰਤ ਅੰਦਰ ਇਨਕਲਾਬ
ਦੇਸ਼-ਵਿਆਪੀ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਆਮ ਬਗ਼ਾਵਤ ਰਾਹੀਂ
ਜਿੱਤ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚੇਗਾ ਜਾਂ ਆਧਾਰ ਇਲਾਕੇ ਬਣਾਉਂਦਿਆਂ
ਹੋਇਆਂ ਲਮਕਵੇਂ ਲੋਕ-ਯੁੱਧ ਰਾਹੀਂ ? ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਇਕ
ਅਹਿਮ ਸਵਾਲ ਹੈ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਇਹ ਅਜੇ ਸਾਡੀ ਲਹਿਰ
ਸਾਹਮਣੇ ਖੜਾ ਅਜਿਹਾ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਜਿਸਨੂੰ ਤੁਰੰਤ
ਹੱਲ ਕਰਕੇ ਹੀ ਅਗੇ ਵਧਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੋਵੇ। ਅਜੇ
ਸਾਡੀ ਅਮਲੀ ਜਮਾਤੀ-ਸਿਆਸੀ ਜੱਦੋ-ਜਹਿਦ ਅਜਿਹੇ
ਪੜਾ ਉਪਰ ਹੈ ਜਿਥੇ ਅਜੇ ਮਜ਼ਦੂਰ ਜਮਾਤ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ
ਟਰੇਡ ਯੂਨੀਅਨਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਜੱਬੇਬੰਦ ਨਹੀਂ, ਜਿਥੇ ਅਜੇ
ਭਾਰਤੀ ਹਕੂਮਤ ਵਿਰੁੱਧ ਜਿਹੜੀਆਂ ਵੀ ਜਮਾਤੀ-ਸਿਆਸੀ
ਜੱਦੋ-ਜਹਿਦਾਂ ਚੱਲ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਵਿਕਾਸ
ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਹੋਣ, ਉਹਨਾਂ ਉਪਰ ਸਾਡੀ
ਮੁਕੰਮਲ ਅਗਵਾਈ ਸਥਾਪਤ ਨਹੀਂ। ਅਜੇ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ
ਮਜ਼ਦੂਰ ਜਮਾਤ ਨੂੰ, ਜਿਸਦੀ ਅਗਵਾਈ 'ਚ ਇਨਕਲਾਬੀ
ਜੰਗ ਲੜੀ ਜਾਣੀ ਹੈ, ਜੱਬੇਬੰਦ ਕਰਨ ਦਾ ਮੁੱਦਲਾ
ਕਾਰਜ ਹੀ ਮੁੱਢ ਅੱਡੀ ਖੜ੍ਹੇ ਅਤੇ ਅਜੇ ਅਸੀਂ ਮਜ਼ਦੂਰ
ਜਮਾਤ ਦੀਆਂ ਸੰਗੀ ਜਮਾਤਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਅਗਵਾਈ
ਅਧੀਨ ਲਿਆਉਣੇ। ਅਜੇ ਸਾਡੀ ਲਹਿਰ ਉਸ ਪੜਾ
ਉਪਰ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚੀ ਜਿੱਥੇ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਜੰਗ ਸ਼ੁਰੂ

ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਖੜੀ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਲਈ ਅੱਜ ਇਸ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਆਧਾਰ ਬਣਾਕੇ ਵੱਖੋ-ਵੱਖ ਗਰੁੱਪ ਖੜੇ ਕਰਨਾ ਮਹਾਂ ਮੂਰਖਤਾ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੋਰ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ। ਮਨੁੱਖਤਾ ਸਾਹਮਣੇ ਜਦੋਂ ਵੀ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਹੱਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਆਪਣਾ ਹੱਲ ਵੀ ਨਾਲ ਹੀ ਲੈਕੇ ਪੇਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਡੀ ਚੇਤਨਾ ਨੇ ਇਸ-ਹੱਲ ਨੂੰ ਪਛਾਣਕੇ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਅਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਡੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਬਿਲਕੁਲ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਪ੍ਰ-ਕਤ ਸਵਾਲ ਵੀ ਸਾਡੀ ਅਮਲੀ ਜੱਦੋਂ ਜਹਿਦ ਸਾਹਮਣੇ ਜਦੋਂ ਹੱਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਵੇਗਾ ਤਾਂ ਆਪਣਾ ਹੱਲ ਵੀ ਨਾਲ ਹੀ ਲੈ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਵੇਗਾ, ਉਦੋਂ ਇਸਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰ ਸਕਣ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦਾ ਆਧਾਰ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਹੱਲ ਸਿਰਫ ਪੰਜਾਂ ਘੰਟਿਆਂ ਦੀ ਬਹਿਸ-ਵਿਵਾਦ ਨਾਲ ਨਿਤਰ ਆਇਗਾ। ਪਰ ਅੱਜ ਜਦੋਂ ਇੰਝ ਸਵਾਲ ਸਾਡੀ ਅਮਲੀ ਲਹਿਰ ਸਾਹਮਣੇ ਹੱਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਲਈ ਅਜੇ ਪੇਸ਼ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰ ਸਕਣ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦਾ ਪਦਾਰਥਕ ਆਧਾਰ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਇਸ ਸਮੇਂ ਪੰਜ ਮੰਗੀਨਿਆਂ ਦੀ ਲੰਬੀ ਪੰਡਤਾਉ ਬਹਿਸ ਵੀ ਇਸਨੂੰ ਹੱਲ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇਗੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਰ ਅਨੇਕਾਂ ਸਵਾਲ ਹਨ।

ਇਨਕਲਾਬੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਦੀ ਏਕਤਾ ਬਾਰੇ ਸਹੀ ਪਹੁੰਚ, ਜਿਹੜੀ ਅੱਜ ਦੀਆਂ ਠੋਸ ਹਾਲਤਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸਾਡੀ ਅਮਲੀ ਜਮਾਤੀ ਸਿਆਸੀ ਜਦੋਂ ਜਹਿਦ ਸਾਹਮਣੇ ਖੜੇ ਫੌਰੀ ਸਵਾਲਾਂ ਉੱਤੇ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਸਾਂਝੀ ਸਮਝ ਤਹਿ ਕਰ ਲਈਏ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਇਨਕਲਾਬੀ-ਜਮਹੂਰੀ ਤਾਕਤਾਂ ਦਾ ਇਕ ਵਿਸ਼ਾਲ ਇਨਕਲਾਬੀ ਕੇਂਦਰ ਉਸਾਰੀਏ ਅਤੇ ਇੰਝ ਦੁਸ਼ਮਣ ਖਿਲਾਫ ਸਾਡੀ ਲੜਾਈ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਆਪਣੀ ਸਮੁੱਚੀ ਤਾਕਤ ਨੂੰ ਲੜਾਈ ਦੇ ਮੈਦਾਨ 'ਚ ਤਾਇਨਾਤ ਕਰੀਏ। ਇਹ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਸਾਂਝੀ ਸਮਝ ਅੱਜ ਦੀਆਂ ਠੋਸ ਹਾਲਤਾਂ 'ਚ ਸਾਡੀ ਸਾਂਝੀ ਲਾਈਨ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਬੰਧੇਜ 'ਚ ਕੰਮ ਕਰੀਏ। ਜਿਉਂ-ਜਿਉਂ ਸਾਡੀ ਲਹਿਰ ਅੱਗੇ ਵਧੇਗੀ ਤਿਉਂ-ਤਿਉਂ ਜਿਹੜੇ ਸਵਾਲ ਇਸਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣਗੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਹੱਲ ਕਰਦੇ ਜਾਵਾਂਗੇ। ਇੰਝ ਸਾਡੀ ਲਹਿਰ ਵੀ ਅੱਗੇ ਵਧਦੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਇਥੋਂ ਦੀਆਂ ਠੋਸ ਹਾਲਤਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੀ ਇਕ ਸੱਚੀ-ਮੁੱਚੀ ਦੀ ਬੁਨਿਆਈ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਹੀ ਲਾਈਨ ਵੀ ਵਿਕਸਤ ਕਰ ਲਵਾਂਗੇ ਅਤੇ ਸਥਾਪਤ ਕਰ ਲਵਾਂਗੇ। ਇੰਝ ਅਸੀਂ ਇਨਕਲਾਬ ਦੇ ਪਵਿੱਤਰ ਕਾਜ ਨੂੰ ਨੇਪਰੇ ਚਾੜ ਸਕਾਂਗੇ। ਮਨੁੱਖੀ ਗਿਆਨ ਅਮਲ ਅਤੇ

ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਪਰਸਪਰ-ਆਪਸੀ ਕਿਰਿਆ (Mutual-interaction) ਰਾਹੀਂ ਹੀ ਵਿਕਸਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਜਿਹੜੇ ਅਮਲ ਨਾਲੋਂ ਤੋੜਕੇ ਕੁਝ ਵੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣੀ ਪੂਰੀ-ਸੂਰੀ, ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਹੀ' ਲਾਈਨ ਨੂੰ ਸਾਨੂੰ ਮਨਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਿੱਦ ਫੜੀ ਬੈਠੇ ਹਨ ਉਹ ਦਰਅਸਲ ਗਿਆਨ ਦੇ ਵਿਗਿਆਨਕ ਮਾਰਕਸੀ ਸਿਧਾਂਤ ਸੰਬੰਧੀ ਆਪਣੇ ਕੋਰੋਪਣ ਦਾ ਹੀ ਮੁਜ਼ਾਹਰਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਅੱਜ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਇਨਕਲਾਬੀ-ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਦੀ ਇਹ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਬਣਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਭਾ ਜੀ ਦੇ ਸੱਦੇ ਨੂੰ ਪੂਰੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਲੈਣ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਲਈ ਆਪਣੀ ਸਾਰੀ ਸਮਰੱਥਾ ਜੁਟਾ ਦੇਣ। ਅਜਿਹੇ ਹੀ ਇਕ ਕੁਲ-ਹਿੰਦ ਇਨਕਲਾਬੀ ਕੇਂਦਰ ਇੰਡੀਅਨ ਪੀਪਲਜ਼ ਫਰੰਟ, ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਫਰੰਟ ਆਪਣੇ ਹੱਦ 'ਚ ਆਉਣ ਵੇਲੇ ਤੋਂ ਲੈਕੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਲਗਾਤਾਰ ਵਿਸ਼ਾਲ ਹੁੰਦਾ ਆਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਲਗਾਤਾਰ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਦੇ ਰਾਹ ਤੁਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਕੇਂਦਰ, ਇੰਡੀਅਨ ਪੀਪਲਜ਼ ਫਰੰਟ, ਦੇ ਤਜਰਬੇ ਤੋਂ ਸਿਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਮੇਤ ਸਮੁੱਚੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਇਨਕਲਾਬੀ-ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਨੂੰ ਇਕਮੁੱਠ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਸ਼ੁਰੂ ਕਿੱਥੋਂ ਕਰੀਏ

ਉਪ੍ਰਕਤ ਵਿਚਾਰ-ਚਰਚਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਇਨਕਲਾਬੀਆਂ ਦੀ ਏਕਤਾ ਬਾਰੇ ਸਹੀ ਪਹੁੰਚ ਦੇ ਮੁਦੱਈ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਇਨਕਲਾਬੀ-ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਜਿਹੜਾ ਸੁਆਲ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਿੱਥੋਂ ਕਰੀਏ? ਨੌਂ ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਜਲੰਧਰ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਯਾਦਗਾਰ ਹਾਲ 'ਚ ਜਿਹੜੀ ਇਤਿਹਾਸਕ ਮੀਟਿੰਗ ਹੋਣ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਉਸ ਮੀਟਿੰਗ 'ਚ ਇਸ ਪਹੁੰਚ ਦੇ ਮੁਦੱਈਆਂ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਲਈ ਸੂਬਾਈ ਜਥੇਬੰਦਕ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾ ਲੈਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਹਨਾਂ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਇਸ ਕੇਂਦਰ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੁਣ, ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਉਹਨਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦੇ ਜਿਹੜੇ ਇਸ ਕੇਂਦਰ ਨੂੰ ਉਸਾਰ ਸਕਣ ਲਈ ਮੋਹਰੀ ਰੋਲ ਅਦਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋਣ। ਇਹ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਜ਼ਿਲਿਆਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵੀ ਲਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਉਸ ਮੀਟਿੰਗ 'ਚ ਇਹ ਗ਼ੱਲ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਜਮਹੂਰੀ-ਕੇਂਦਰਵਾਦ ਦੇ ਵਿਗਿਆਨਕ ਅਸੂਲ ਅਨੁਸਾਰ ਕੰਮ ਕਰੇਗਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚੋਂ ਫੈਸਲੇ ਬਹੁ-ਗਿਣਤੀ, ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ

ਕੀਤੇ ਜਾਇਆ ਕਰਨਗੇ ਅਤੇ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਪਣੀ ਸਮਝ ਲੈਕੇ ਜਾਣ ਲਈ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਜ਼ਾਦ ਹੋਵੇਗੀ ਪਰ ਕੇਂਦਰ ਦੇ ਬੜੇ ਤੋਂ ਅਮਲ 'ਚ ਸਿਰਫ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਹੀ ਲਾਗੂ ਕਰੇਗੀ ਅਤੇ ਜਥੇਬੰਦੀ ਅੰਦਰ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਨਾ ਪ੍ਰਗਦੀ ਵੇਖਕੇ ਬੋਲੋੜੀ ਫੁੱਟ ਨਹੀਂ ਪਵੇਗੀ।

ਸੂਬਾਈ-ਜਥੇਬੰਦਕ ਕਮੇਟੀ ਕੇਂਦਰ ਦੇ ਐਲਾਨ-ਨਾਮੇ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨ ਦਾ ਖਰੜਾ ਤਿਆਰ ਕਰੇ ਅਤੇ ਸਮੁੱਚੇ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਉਹਨਾਂ ਸਾਰੇ ਸਾਬੀਆਂ ਦੀ ਬਕਾਇਦਾ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਭਰਤੀ ਕਰੇ ਜਿਹੜੇ ਇਸ ਕੇਂਦਰ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੁਣ। ਜੇ ਐਲਾਨ-ਨਾਮੇ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸੰਬੰਧੀ ਇਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਖਰੜੇ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਆ ਜਾਣ, ਚਾਹੇ ਇਹ ਖਰੜੇ ਜਥੇਬੰਦਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਰੱਖੇ ਜਾਣ ਤੇ ਚਾਹੇ ਜਥੇਬੰਦਕ ਕਮੇਟੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰਲੇ ਕੇਂਦਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਮੈਂਬਰ ਵੱਲੋਂ ਰੱਖੇ ਜਾਣ, ਤਾਂ ਜਥੇਬੰਦਕ ਕਮੇਟੀ ਇਹਨਾਂ ਸਾਰੇ ਖਰੜਿਆਂ ਉਪਰ ਸਮੁੱਚੀ ਮੈਂਬਰ-ਸ਼ਿਪ ਅੰਦਰ ਬਹਿਸ-ਵਿਚਾਰ ਫ਼ਰਾਵੇ। ਕਹਿਣ ਦਾ ਅਰਥ ਇਹ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਦੇ ਐਲਾਨ-ਨਾਮੇ ਤੇ ਵਿਧਾਨ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮੁੱਚੀ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਜਥੇਬੰਦਕ ਕਮੇਟੀ ਜ਼ਿਲਾ ਕਾਂਗਰਸਾਂ ਜਥੇਬੰਦ ਕਰੇ ਜਿਹਨਾਂ ਵਿਚ ਜ਼ਿਲੇ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਜਥੇਬੰਦਕ ਕਮੇਟੀ ਜ਼ਿਲਾ ਕਾਂਗਰਸਾਂ ਜਥੇਬੰਦ ਕਰੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਜ਼ਿਲੇ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਡੈਲੀਗੇਟਾਂ ਵਜੋਂ ਹਿਸਾ ਲਵੇ। ਜ਼ਿਲਾ ਕਾਂਗਰਸਾਂ ਆਪਣੇ ਵਿਚੋਂ ਅਨੁਪਾਤ ਵਿਧੀ ਰਾਹੀਂ ਸੂਬਾਈ ਕਾਂਗਰਸ ਲਈ ਡੈਲੀਗੇਟ ਚੁਣਨ। ਇਹਨਾਂ ਡੈਲੀਗੇਟਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਜਥੇਬੰਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੂਬਾਈ ਕਾਂਗਰਸ ਕੇਂਦਰ ਦੇ ਐਲਾਨ-ਨਾਮੇ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨ ਨੂੰ ਬਕਾਇਦਾ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰੇ ਅਤੇ ਫਿਰ ਇਸ ਐਲਾਨ-ਨਾਮੇ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕੇਂਦਰ ਨੂੰ ਬਕਾਇਦਾ ਜਥੇਬੰਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਅਗੇ ਆਪਣੇ ਐਲਾਨ-ਨਾਮੇ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕੇਂਦਰ ਆਪਣੀਆਂ ਸਰ-ਗਰਮੀਆਂ 'ਚ ਜੁੱਟ ਪਵੇ। ਇਹੋ ਕੇਂਦਰ ਇਕ ਖੁਲ੍ਹਾ ਸਿਆਸੀ ਕੇਂਦਰ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਬੁਲਾਰਾ, ਇਕੋ ਪੇਪਰ, ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਸਾਬੀਉਂ, ਭਵਿੱਖ ਆਪਣਾ ਹੈ, ਆਉਂ ਮਿਲਕੇ ਹੰਭਲਾ ਮਾਰੀਏ।

ਨੋਟ :- ਐਲਾਨ ਨਾਮੇ 'ਚ ਸਿਰਫ ਉਹਨਾਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਸਵਾਲਾਂ ਬਾਰੇ ਹੀ ਸਮਝ ਤਹਿ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਜਿਹੜੇ ਸਾਡੇ ਅਮਲੀ ਜਮਾਤੀ-ਸਿਆਸੀ ਜੱਦੋ ਜਹਿਦ ਨਾਲ ਫੌਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਬੰਧਤ ਹੋਣ।

5. ਇਨਕਲਾਬੀ ਕੇਂਦਰ ਪੰਜਾਬ ਬਾਰੇ

ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਭਾਜੀ, ਲਾਲ ਸਲਾਮ ! ਅਗਸਤ

ਦਾ ਸਮਤਾ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸਾਡੇ ਸਾਰੇ ਸਾਬੀਆਂ ਵਿਚ ਖੁਸ਼ੀ ਦੀ ਇਕ ਲਹਿਰ ਜ਼ਰੀ ਦੌੜ ਗਈ ਕਿ ਸਾਡੀਆਂ ਵੀ ਸ਼ਖ਼ਰਾਂ ਨੂੰ ਬੁਰ ਪੈਣ ਲਗੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਇਨਕਲਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਇਕ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਪਰੋਣ ਲਈ ਤੁਹਾਡੇ ਵਲੋਂ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਸੱਦਾ ਇਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸਲਾਹੁਣਯੋਗ ਕਦਮ ਹੈ। ਜੇ 9 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਹੋ ਰਿਹਾ ਇਕੱਠ ਅਮਲੀ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕੁਝ ਅਗੇ ਲੈ ਕੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਇਨਕਲਾਬੀ ਲਹਿਰ ਦੀ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਵਲ ਪੁਟਿਆ ਗਿਆ ਇਕ ਅਹਿਮ ਕਦਮ ਹੋਵੇਗਾ। ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਇਨਕਲਾਬੀਆਂ ਵਿਚਲੀ ਸਿਆਸੀ ਫੁਟ ਨੇ ਇਨਕਲਾਬੀ ਜਮਹੂਰੀ ਲਹਿਰ ਦਾ ਬਹੁਤ ਭਾਰੀ ਨੁਕਸਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸਦਾ ਅਸਰ ਇਥੇ ਕਿਸੇ ਹਦ ਤਕ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਲਈ ਤੁਹਾਡੇ ਤੋਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਮੀਲ ਦੂਰ ਬੈਠੇ ਇਹ ਨਿਰਣਾ ਕਰਨਾ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੈ ਕਿ ਕਿਹੜਾ ਗਰੁੱਪ ਠੀਕ ਹੈ ਜਾਂ ਗਲਤ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਸਾਡੀ ਵੀ ਇਕ ਅਹਿਮ ਲੋੜ ਬਣਦੀ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਇਨਕਲਾਬੀਆਂ ਦਾ ਇਕ ਕੇਂਦਰ ਹੋਵੇ ਜਿਸਦੇ ਪ੍ਰਗਰਮ ਅਨੁਸਾਰ ਚਲ ਕੇ ਅਸੀਂ ਵੀ ਭਾਰਤੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਬਣਦਾ ਹਿਸਾ ਪਾ ਸਕੀਏ।

ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ ਪਿਛਲੇ ਪੰਜ-ਛੇ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਲੋਕ ਦੁਸ਼ਮਣ-ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਪੈਦਾਇਸ਼ ਵਿਰੁੱਧ ਹਨੇਰੀ ਨੇ ਜਮਹੂਰੀ ਲਹਿਰ ਨੂੰ ਕਾਫੀ ਵਾਅ ਲਾਈ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚਲੇ ਸਾਰੇ ਨਕਸਲਬਾਜ਼ੀ ਗਰੁੱਪਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਆਪਣੀ ਸਮਰਥਾ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸਦਾ ਡਟ ਕੇ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਹੈ ਪਰ ਜੇ ਕਿਤੇ ਇਹ ਲੜਾਈ ਇਕ ਸਾਂਝੇ ਪਲੇਟਫਾਰਮ ਤੇ ਖੜ੍ਹ ਕੇ ਲੜੀ ਜਾਂਦੀ ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਅਸਰ ਕਿਤੇ ਵੱਧ ਹੁੰਦਾ। ਖੈਰ ਫੇਰ ਵੀ ਕਾਫੀ ਨੁਕਸਾਨ ਕਰਵਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੁਝ ਇਨਕਲਾਬੀ ਗਰੁੱਪਾਂ (ਸੁਰਖ ਰੋਖਾ) ਇਨਕਲਾਬੀ ਜਨਤਕ ਲੀਹ, ਜੈਕਾਰਾ, ਟਾਕਰਾ, ਕਮਿਊਨਿਸਟ-ਬਰਿਗੇਡ ਤੇ ਦਿਸ਼ਾ ਵਲੋਂ ਜਬਰ ਅਤੇ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤੀ ਵਿਰੋਧੀ ਫਰੰਟ ਉਸਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਇਕ ਵਧੀਆ ਉਦਮ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਇਸ ਕਦਮ ਨੂੰ ਜੀ ਆਇਆ ਆਖਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਸਾਬੀਆਂ ਤੋਂ ਆਸ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਇਹ ਏਕਤਾ ਇਕ-ਫਕਤੀ ਨਾ ਰਹਿ ਕੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸੰਘਰਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਕਾਇਮ ਰਹੇਗੀ, ਤਾਂ ਹੀ ਭਾਰਤੀ ਇਨਕਲਾਬ ਨੂੰ ਨੇਪਰੇ ਚਾੜ੍ਹਨ ਵਲ ਅੱਗੇ ਵਧ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।

ਅੰਤ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਇਹੋ ਹੀ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ-ਭਾਰਤੀ ਇਨਕਲਾਬੀ ਜਮਹੂਰੀ ਲਹਿਰ ਦੇ ਸਮਰਥਕ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਅਸੀਂ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਇਨਕਲਾਬੀਆਂ ਵਿਚ ਏਕਤਾ ਦੇ ਸੱਚੇ ਦਿਲੋਂ ਚਾਹਵਾਨ ਹਾਂ ਅਤੇ ਸਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਏਕਤਾ ਦੇ ਸੱਚੇ ਦਿਲੋਂ ਚਾਹਵਾਨ ਹਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਇਕੱਠ

ਵਿਚ ਉਹ ਆਪਣੇ ਸਿਆਸੀ ਮਤ-ਭੇਦਾਂ ਨੂੰ ਪਰ੍ਹੇ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਏਕਤਾ ਵਾਲੀ ਪਹੁੰਚ ਅਪਨਾਉਣਗੇ ਕਿਉਂਕਿ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਗਰੁੱਪਾਂ ਹੇਠ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਕੇਂਦਰ ਆਪਸ ਵਿਚ ਏਕਤਾ ਦਾ ਚਾਰਵਾਨ ਹੈ। ਜੇ ਆਗੂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਇਸ ਖਾਹਿਸ਼ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰ ਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਅੰਸਲੀ ਆਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ।

ਇਨਕਲਾਬੀ ਸ਼ੁਭ ਇਛਾਵਾਂ ਨਾਲ
ਜੁਗਿੰਦਰ; ਪਰਮਜੀਤ; ਬਖਸ਼; ਅਮਰਜੀਤ।
ਐਡਮੰਟਨ, ਕੈਨੇਡਾ

6: ਸਤਿਕਾਰ। ਯੋਗੇ ਗੁਰਸਰਨ ਜੀ,

ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਿੱਖ ਇਨਕਲਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪਲੇਟਫਾਰਮ 'ਤੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋਣ ਲਈ ਸੱਦਾ ਦੇਣ ਲਈ ਵਧਾਈ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਇਹ ਬੀੜਾ ਚੁੱਕੇ ਤੁਸੀਂ ਅਪਣਾ ਇਤਿਹਾਸਕ ਫਰਜ਼ ਪੂਰਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ; ਜਿਸ ਦੀ ਸਮਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਵਰਗੀ ਸ਼ਬਦੀਅਤ ਤੋਂ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਜੋਕੀਆਂ ਬਾਹਰਮੁਖੀ ਹਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਇਨਕਲਾਬ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਵਰਤਣ ਲਈ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਵਿਚ ਵੰਡੀਆਂ ਤੋਂ ਵੰਡੇ ਰਹੀਆਂ ਜਥੇਬੰਦ; ਇਨਕਲਾਬੀ ਲਹਿਰਾਂ ਜਾਂ ਆਪਸੀ ਗਰੀਬਾਂ ਲਹਿਰਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀਂ ਦਿਸਾ ਦੇਣ ਅਤੇ ਸਮੁੱਚੀ ਇਨਕਲਾਬੀ ਜਮਹੂਰੀ ਲਹਿਰ ਨੂੰ ਸਜ਼ੋਬੂਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਇਕੋ ਦੋਸ਼ ਪੱਧਰ ਦੇ ਸਾਡੇ ਇਨਕਲਾਬੀ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਉਸਾਰੀ—ਅੱਜ ਸਮੇਂ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਅਹਿਮ ਲੋੜ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਉਮੀਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ 9 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਬੁਲੰਦਿਆਂ ਇਨਕਲਾਬੀ ਇਕੱਠ, ਇਸ ਘਾਟੇ ਨੂੰ ਸੂਬਾਈ ਪੱਧਰ ਤੇ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਵਿਚ ਸਹਾਈ ਹੋਵੇਗਾ।

ਇਸ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਸਮਝ ਅਤੇ ਬਣਤਰ ਸਬੰਧੀ ਅਸੀਂ ਅਥਵੇ ਵਿਚਾਰ ਤੇ ਸੁਝਾਅ-ਭੇਜ ਰਹੇ ਹਾਂ:—

੦ ਸਾਡਾ ਸੁਝਾਅ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਲਈ "ਇਨਕਲਾਬੀ ਏਕਤਾ ਕੇਂਦਰ" ਪੰਜਾਬ ਸਭ ਤੋਂ ਚੁੱਕਵਾਂ ਨਾ ਹੋਵੇਗਾ।

੦ ਇਨਕਲਾਬੀ ਏਕਤਾ ਕੇਂਦਰ ਲਈ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨੇੜੇ ਆਉਣ ਲਈ ਤੇ ਅਪਣੇ ਆਤ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਸੰਸਥਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ, ਇਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਇਨ: ਕੇਂਦਰ ਅਮਲੀ ਹਰ ਸਰਗਰਮ-ਪ੍ਰਚਾਰ ਤੇ ਅੰਦੋਲਨ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ਕਰੋ—ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਜਾਂ ਨਕਸਲਵਾਦੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ਨਹੀਂ। ਉਂਝ ਭਾਵੇਂ ਹੋਵੇਗੀ ਇਹ ਵੀ-ਵਿਗਿਆਨਕ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦੀ ਰੱਖਣੀ ਵਿਚ ਹੀ।

੦ ਅੱਜ ਭਾਵੇਂ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਦੇ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕ, ਵਰਤਮਾਨ ਸਮਾਜਕ ਪ੍ਰਬੰਧ ਅਤੇ ਆਮ ਜਾਣੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਤੋਂ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅੱਕੇ ਹੋਏ ਹਨ—ਪਰ ਕੋਈ ਯੋਗ ਬਣੇ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਉਹ ਜਾਂ ਤਾਂ ਸੁੱਤੇ-ਮੁੱਝੇ

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚੱਕਰ ਵਿਚ ਫਸ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਸ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀ ਤੇ ਅਸਪੱਸ਼ਟਤਾ ਕਾਰਨ ਅਨੇਕਾਂ ਵੰਨ-ਸੁਵੰਨਿਆਂ ਰੂੜੀਵਾਦੀ ਤੇ ਗ਼ੈਰ ਵਿਗਿਆਨਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ, ਆਇ-ਇਨ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਜੋ ਇਨਕਲਾਬੀ ਏਕਤਾ ਕੇਂਦਰ ਨੂੰ, ਭਾਰਤੀ ਲੋਟੂਆਂ ਦੀ ਮੁੱਖ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਹੁਕਮਰਾਨ ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ, ਇਸ ਸਿਸਟਮ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਵਿਚ ਜੁਟੀਆਂ ਅਥੋੜੀ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਗੁੱਸੇਮੰਦ ਪਿਛਾਖੜੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ—ਤੀਸਰੀ ਸਿਆਸੀ ਧਿਰ ਜਾਂ ਇਨਕਲਾਬੀ ਬਦਲ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਚਾਰਿਆ ਤੇ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਇਛਾਵਾਂ ਤੇ ਉਮੀਦਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੇ ਘੋਲਾਂ ਨੂੰ ਖਾੜ੍ਹਾ ਤੇ ਸਹੀ ਅਭੀਵਾਦੀ ਦੇਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਵੇ।

੦ ਇਨਕਲਾਬੀ ਏਕਤਾ ਕੇਂਦਰ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਕੜੀ ਵੱਲ ਅਪਣੇ ਰਵੇਈਏ ਦਾ ਨਿਰਨਾ, ਗੁੱਝਲਦਾਰ ਤੇ ਅਸਪਸ਼ਟ ਸਿਧਾਂਤਕ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਕਰਨ ਦੀ ਬਾਂ—ਇਸ ਸਪਸ਼ਟ ਤੇ ਸਮਝ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਸਾਡੇ ਵੱਲ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਕੀ ਘੋਲ ਵੱਲ ਕੀ ਨਜ਼ਰੀਆ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰੂਸ ਜਾਂ ਚੀਨ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਹਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ? ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ ਹਨ ਜਾਂ ਸੋਧਵਾਦੀ? ਆਦਿ ਮੁਸਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਸਿਧਾਂਤਕ ਬਹਿਸ ਨੂੰ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀਆਂ ਤੇ ਗਰੁੱਪਾਂ ਲਈ ਰਾਖਵੀਂ ਛੱਡ ਕੇ ਇਨਕਲਾਬੀ ਏਕਤਾ ਕੇਂਦਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲ ਆਪਣਾ ਨਜ਼ਰੀਆ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਤਹਿ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਰਤਮਾਨ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿਚ ਕੀ ਉਹ ਸਾਡੇ ਇਨਕਲਾਬੀ ਲੋਕ ਘੋਲਾਂ ਦਾ ਸ਼ਰਧਨ ਕਰਦੇ ਹਨ—ਜਾਂ ਸਾਡੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਲੁਟੇਰਿਆਂ ਦਾ? ਜੇ ਕੋਈ ਸ਼ਕਤੀ ਅੱਜ ਸਾਡੇ ਮੁਸਲਿਆਂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਲੱਤ ਨਹੀਂ ਅੜਾ ਰਹੀ, ਤਾਂ ਇਨਕਲਾਬੀ ਕੇਂਦਰ ਨੂੰ ਵੀ ਕੋਈ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਕਿ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਅਮਲੀ ਸਮੱਸਿਆ ਤੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਖਾੜ੍ਹ-ਖੁ-ਖਾਹ ਦੁਸ਼ਮਣ ਗਰਦਾਨ ਕੇ, ਉਸ ਮਗਰ ਝੁਕਾਵਾਂ ਦੁੱਕੀ ਫਿਰੇ!

੦ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਭਾਗਾਂ ਵਿਚ ਲੁੱਟ-ਤੇ-ਖੋ-ਇਨਸਾਫੀ ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਮੌਜੂਦਾ ਲੋਟੂ ਸਿਸਟਮ ਵਿਰੁਧ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਜਮ੍ਹਾਂ ਹੁੰਦੇ ਆ ਰਹੇ ਲੋਕ-ਰੋਸ ਨੂੰ ਇਨਕਲਾਬੀਆਂ ਜਾਂ ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਵਲੋਂ ਕੋਈ ਦਰੁਸਤ ਵਿਕਾਸ ਮੁਹੱਈਆ ਨਾ ਕਰ ਸਕਣ ਕਾਰਨ—ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਵੰਨ-ਸੁਵੰਨੇ ਢੰਗਾਂ ਰਾਹੀਂ ਵੰਡਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਪਸ਼ਟ ਹੀ ਹੈ ਕਿ ਗ਼ੈਰ ਵਿਗਿਆਨਕ ਲੀਹਾਂ ਤੇ ਚੱਲਣ ਵਾਲੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਘੋਲਾਂ ਤੋਂ ਮੁਕੰਮਲ ਤੌਰ ਤੇ ਦਰੁਸਤ ਰਾਹ ਤੇ ਚੱਲਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ—ਪਰ

ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਹਾਕਮ ਜਮਾਤਾਂ ਵਾਂਗ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 'ਅਤਵਾਦੀ' 'ਵੱਖਵਾਦੀ' ਜਾਂ 'ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਦਸਲ ਦਾ ਸਿੱਟਾ' ਕਰਾਰ ਦੇ ਕੇ ਵੀ, ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੋਂ ਸੁਰਖਰੂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ। ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ ਤੇ ਸਾਮਰਾਜੀ ਅਤੇ ਉਲਟ ਇਨਕਲਾਬੀ ਤਾਕਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹਿੱਤਾਂ ਵਿਚ ਵਰਤਣ ਦੇ ਸਿਰਤੋੜ ਥਰਨ ਕਰਨਗੀਆਂ ਤੇ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ—ਪਰ ਸਿਰਫ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਾਂ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਧਾਰਮਕ ਕੱਟੜਤਾ ਤੇ ਮੂਰਖਤਾ ਨੂੰ ਬੁਰਾ ਭਲਾ ਕਹਿਣ ਨਾਲ ਵੀ, ਮਸਲਾ ਹੱਲ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦੇ ਹੱਲ ਲਈ, ਇਨਕਲਾਬੀ ਏਕਤਾ ਕੇਂਦਰ ਨੂੰ ਜਮਾਤੀ ਸੰਘਰਸ਼ ਦਾ ਵਿਕਾਸਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ, ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਕੌਮੀ ਤੇ ਧਾਰਮਕ, ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਅਤੇ ਪਛੜੇ ਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਤਬਕਿਆਂ ਤੇ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦੇ ਨਿਆਂ ਪੂਰਵਕ ਤੇ ਜਮਹੂਰੀ ਹੱਲ ਲਈ, ਇਕ ਵਿਸ਼ਾਲ ਸਾਂਝਾ ਮੋਰਚਾ ਉਸਾਰਨ ਲਈ ਪਹਿਲ-ਕਦਮੀ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ। ਇਹ ਹੀ ਰਾਹ ਹੈ, ਜਿਸ ਤੇ ਚੱਲ ਕੇ ਇਨਕਲਾਬੀ ਏਕਤਾ ਕੇਂਦਰ, ਅਜਿਹੇ ਘੋਲਾਂ ਨੂੰ—ਮੌਜੂਦਾ ਸਿਸਟਮ ਦੀ ਥਾਂ ਦੇਸ਼ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੌਰ ਤੇ ਵੱਖਰੇ ਮੁਕੰਮਲ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਅਤੇ ਬਰਾਕਰੀ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਸਵੇਂ ਇੱਛਕ ਏਕਤਾ ਵਾਲੇ ਫੈਡਰਲ ਢਾਂਚੇ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ, ਭਾਵ ਸਹੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵੱਲ ਸੰਧਤ ਕਰਕੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਗੈਰ ਵਿਗਿਆਨਕ ਤੇ ਪਿਛਾਧੜੀ ਵਿਚਾਰਾਂ ਅਤੇ ਸਾਮਰਾਜੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਖਤਮ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਹੀ ਹਕੂਮਤੀ ਜਬਰ, ਫਿਰਕੂ ਦਹਿਸ਼ਤ ਤੇ ਕਤਲੋ-ਗ਼ਾਰਤ ਅਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਸਮਾਜ ਵਿਰੋਧੀ ਅਲਾ-ਮਤਾਂ ਦਾ ਸਫ਼ਲਤਾ ਪੂਰਵਕ ਟਾਕਰਾ ਕਰਨ ਦਾ, ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਭਰਿਆ—ਪਰ ਯੋਗ ਰਾਹ ਹੈ। ਸੋ ਇਨਕਲਾਬੀ ਏਕਤਾ ਕੇਂਦਰ ਨੂੰ ਇਸੇ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿਚ ਕੰਮ ਆਰੰਭਣਾ ਪਵੇਗਾ।

ਇਨਕਲਾਬੀ ਏਕਤਾ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਰੂਪ-ਰੇਖਾ ਤੋਂ ਜਥੇਬੰਦ ਢਾਂਚੇ ਸੰਬੰਧੀ :

ਬੀਤੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਸਾਡੇ ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਇਨਕਲਾਬੀ ਗਰੁੱਪ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ, ਕਦੇ ਵੀ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਜਨਤਾ ਸਾਹਮਣੇ, "ਇਨਕਲਾਬੀ ਬਦਲ" ਵਜੋਂ ਕਿਸੇ ਖੁਲ੍ਹੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਪਲੇਟਫਾਰਮ ਜਾਂ ਮੋਰਚੇ ਦਾ ਸਪਸ਼ਟ ਸੰਕਲਪ ਨਹੀਂ ਉਭਾਰ ਸਕੀਆਂ। ਇਨਕਲਾਬੀ ਏਕਤਾ ਕੇਂਦਰ ਨੂੰ ਇਸ ਘਾਟ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ, ਇਨਕਲਾਬੀ, ਜਮਹੂਰੀ ਅਤੇ ਦੇਸ਼-ਭਗਤ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਇਕ 'ਆਮ ਸਿਆਸੀ ਸਾਂਝੇ ਮੰਚ' ਵਜੋਂ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ—ਜੋ ਇਕ ਸੂਬਾਈ ਪੱਧਰ

ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹਰ ਘੋਲ ਦੀ ਸਰਬ-ਪੱਖੀ ਅਗ਼ਾਵਾਈ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਵੇ।

ਇਨਕਲਾਬੀ ਏਕਤਾ ਕੇਂਦਰ ਦਾ ਜਥੇਬੰਦਕ ਤਾਣਾ-ਬਾਣਾ, ਫਿਲਹਾਲ ਸੂਬਾਈ ਕਮੇਟੀ ਤੇ ਜ਼ਿਲਾ ਕਮੇਟੀਆਂ ਤਕ ਹੀ ਸੀਮਿਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਤਾਂ ਜੋ ਬਿਲਕੁਲ ਹੇਠਲੇ ਪੱਧਰ ਤੇ ਕੰਮ-ਢੰਗ ਅਤੇ ਨੀਤੀ ਦੀ ਸਪਸ਼ਟਤਾ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ, ਵੱਖ ਵੱਖ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਸਧਾਰਨ ਕਾਡਰ ਵਿਚਕਾਰ ਜਥੇਬੰਦਕ ਝਗੜੇ ਖੜੇ ਨਾ ਹੋਣ ਅਤੇ ਸਬੰਧਤ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਸਥਾਨਕ ਯੂਨਿਟਾਂ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਸਰਗਰਮੀ ਤੇ ਪਹਿਲ ਕਦਮੀ ਵਿਚ ਕੋਈ ਅੜਿਕਾ ਨਾ ਪਵੇ।

ਇਨਕਲਾਬੀ ਕੇਂਦਰ ਦੀਆਂ ਹਰ ਪੱਧਰ ਦੀਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦਾ ਆਕਾਰ, ਵੱਡਾ ਮਿਥਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਇੱਛਕ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਯੋਗ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਮਿਲਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ, ਸਿਰਫ਼ ਸਬੰਧਤ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੀ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਹੀ ਨਾ ਹੋਵੇ—ਸਗੋਂ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ, ਜਥੇਬੰਦਕ ਤਾਕਤ ਮਹੱਤਤਾ, ਪ੍ਰਭਾਵ ਅਤੇ ਸੀਮਤਾਈਆਂ ਆਦਿ ਸਭ-ਪੱਖਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਕੇ ਦਿਤੀ ਜਾਵੇ।

ਇਨਕਲਾਬੀ ਏਕਤਾ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਦੋ ਕਿਸਮ ਦੀ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਅਤੇ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਸੰਬੰਧਤ ਕਰਨ ਰਾਹੀਂ—ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨਰਮ ਹੋਣ ਤੇ ਇਹ ਵਿਸ਼ਾਲ ਪੱਧਰ ਤੇ ਹੋਵੇ।

ਇਨਕਲਾਬੀ ਕੇਂਦਰ, ਸਭਨਾਂ ਸ਼ਾਮਿਲ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਮੁਤਾਬਿਕ ਹੀ ਕੰਮ ਕਰੇ ਅਤੇ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਮੁਤਾਬਿਕ ਫੈਸਲੇ ਲੈਣ ਨੂੰ, ਬਹੁਤ ਹੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹੰਗਾਮੀ ਹਾਲਤਾਂ ਲਈ ਰੀਜ਼ਰਵ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ।

ਇਨਕਲਾਬੀ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਪਲੇਟਫਾਰਮ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਮੁਤਾਬਿਕ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਕਰਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਹੋਵੇ—ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਨਕਲਾਬੀ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਸਾਂਝੀ ਸਮਝ ਨੂੰ ਨਕਾਰਨ ਦੀ ਅਗਿਆਨਤਾ ਨਾ ਹੋਵੇ।

ਇਨਕਲਾਬੀ ਕੇਂਦਰ ਵਲੋਂ ਆਪਣੇ ਬੁਲਾਰੇ ਵਜੋਂ ਕੱਢੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਪੇਸ਼ਾ ਵਿਚ ਜਨਤਕ ਪਲੇਟਫਾਰਮ ਤੇ ਮਹੱਤਤਾ ਵਾਲੇ ਭੱਖਵੇਂ ਮਸਲਿਆਂ ਸੰਬੰਧੀ ਟਿਪਣੀਆਂ ਅਤੇ ਘੋਲਾਂ ਦੀਆਂ ਰੀਪ੍ਰੋਡਕਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ, ਇਨਕਲਾਬੀ ਕੇਂਦਰਾਂ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਤੇ ਕੰਮ ਢੰਗ, ਲੋੜੀਂਦੇ ਅਮਲੀ ਸੁਧਾਰਾਂ ਅਤੇ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਸੰਬੰਧੀ, ਵੱਖ ਵੱਖ

ਧਿਰਾਂ ਤੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਛਾਪ ਕੇ ਗੰਭੀਰ ਬਹਿਸ ਚਲਾਈ ਜਾਵੇ। ਪਰ ਇਸ ਵਿਚ ਨੀਵੇਂ ਪੱਧਰ ਦੀ ਟੀਕਾ-ਟਿਪਣੀ ਤੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਦੂਸ਼ਨਬਾਜ਼ੀ ਲਈ ਕੋਈ ਥਾਂ ਨਾ ਹੋਵੇ।

ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਵਲੋਂ ਅਜਿਹੇ ਸਾਂਝੇ ਇਨਕਲਾਬੀ ਸਿਆਸੀ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਵਿਚ, ਆਪਣੇ ਪੂਰਨ ਸਹਿਯੋਗ ਅਤੇ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਭਨਾਂ ਇਨਕਲਾਬੀ ਧਿਰਾਂ ਤੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਵਰਤਮਾਨ ਹਾਲਤਾਂ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਅਤੇ ਲਹਿਰ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਨੂੰ ਵੇਖਦੇ ਹੋਏ, ਉਹ ਵੀ ਇਸ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਕਾਰਜ-ਸੂਰੀ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾ ਸਥਾਨ ਦੇਣ! ਯਾਦ ਰੱਖੋ—

“ਅੱਧਰੇ ਮੈਂ ਭਟਕਨੇ ਸੇ, ਅੱਧਰੇ ਕਮ ਨਹੀਂ ਹੋਤੇ,
ਸਧਰ ਕੋ ਢੂੰਢਤੇ ਜਾਓ, ਅਭੀ ਤਕ ਰਾਤ ਬਾਕੀ ਹੈ।”

ਇਨਕਲਾਬੀ ਸੂਝ ਏੰਫ਼ਾਵਾਂ ਸਹਿਤ
ਸੁਖਦਰਸ਼ਨ ਨੱਤ, ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ, ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ
ਤੇ ਸਾਥੀ (ਤਲਵਾੜਾ ਟਾਊਨਸ਼ਿਪ)

7. ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਭਾਅ ਜੀ, ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਵਲੋਂ ਕਮਿ-ਉਨਿਸਟ ਇਨਕਲਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਇਕ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਇਕੱਠੇ ਹੋਣ ਲਈ ਦਿਤੇ ਸੱਦੇ ਦਾ ਸੁਆਗਤ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਸੱਚੇ ਦਿਲੋਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਸੁਭਾਗਾ ਦਿਨ ਪਰਸੋਂ ਦੀ ਬਾਂਝੇ ਭਲਕ ਆਵੇ, ਭਲਕ ਦੀ ਬਾਂਝੇ ਅੱਜ ਆਵੇ ਜਦੋਂ ਖਿੰਡਰੀ ਪੁੰਡਰੀ ਲੋਕ ਤਾਕਤ ਮਾੜੇ ਮੋਟੇ ਮਤਭੇਦਾਂ ਨੂੰ ਭੁਲਾ ਕੇ ਇਕ ਜੁੱਟ ਹੋਕੇ ਕੰਮ ਕਰੇ।

ਅਸੀਂ ਇਹ ਵੀ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਨਕਲਾਬੀ ਗਰੁੱਪਾਂ ਵਿਚ ਗੰਭੀਰ ਸਿਧਾਂਤਕ ਮਤਭੇਦ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ Resolve ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਕਿਸੇ ਸਾਰਥਿਕ ਏਕਤਾ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹੈ ਪਰ ਤੁਹਾਡੇ ਇਸ ਸਦੇ ਨਾਲ ਇਸ ਪਾਸੇ ਵਲ ਇਕ ਗੰਭੀਰ ਅਤੇ ਸੁਹਿਰਦ ਵਿਚਾਰ-ਵਿਵਾਦ (ਬਹਿਸ) ਛਿੜਨ ਦੀ ਅਤੇ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਫਿਰਕਾ ਪ੍ਰਸਤੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਸਾਂਝਾ ਪਲੇਟ ਫਾਰਮ ਉਸਰਨ ਦੀ ਪੂਰੀ ਪੂਰੀ ਆਸ ਹੈ ਜਿਸਦੇ ਕਿ ਸਿੱਟੇ ਨਿਸ਼ਚੇ ਹੀ ਏਕਤਾ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿਚ ਹਾਂ-ਪੱਖੀ ਹੋਣਗੇ।

ਤੁਹਾਡੀ ਇਹ ਗੱਲ ਵੀ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਕ ਇਨਕਲਾਬੀ ਕੇਂਦਰ ਉਸਰਨ ਨਾਲ ਬਾਹਰ ਬੈਠੇ ਲਹਿਰ ਦੇ ਹਮਦਰਦਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸੁਖਾਲਾ ਰਹੇਗਾ। ਉਂਝ ਤਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੀ ਹੈ ਕਿ ਬਾਹਰ ਬੈਠੇ ਹਮਦਰਦ ਲਹਿਰ ਦੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਰਗਰਮ ਰਿੱਸੇਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਿਰਫ ਸਹਾਇਕ (Supportive) ਹੀ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਪਰ ਇਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਭੁਲਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਇਥੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸਾਥੀਆਂ ਦੇ ਮਨਾਂ 'ਚ

ਸਾਡੇ-ਵਡੇਰਿਆਂ (ਗਦਰੀਆਂ) ਵਲੋਂ ਕਾਇਮ ਕੀਤੀਆਂ ਰਵਾਇਤਾਂ ਮਿਸਾਲਾਂ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਹੀ ਜ਼ਿੰਦਾ ਹਨ।

ਨਾਲ ਹੀ ਅਸੀਂ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲੀਸ ਦੇ ਚੀਫ ਜ. ਫ. ਰਿਬੇਰੋ ਦੇ ਉਸ ਬਿਆਨ ਵਲ ਉਂਗਲ ਕਰਨੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਸਨੇ ਗਿਦੜ ਭਬਕੀ ਮਾਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਾਥੀ ਰਤਨ ਦੇ ਕਤਲ ਦਾ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਹੈਡ-ਗਾਰਡ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਫੜਕੇ ਹੀ ਦਮ ਲਵੇਗਾ। ਜਦ ਸਾਥੀ ਦਾ ਕਤਲ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਤਾਂ ਰਿਬੇਰੇ, 'ਅਮਨ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਇਸ ਰਾਖ' ਦੀ ਸ਼ੁਬਾਨ ਨੂੰ ਸ਼ਾਇਦ ਅਧਰੰਗ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਤੇ ਹੁਣ ਜਦ ਲੋਕ-ਰਾਖਿਆਂ ਨੇ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀ ਨੂੰ ਖੁਦ ਸੱਜਾ ਦਿਤੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹਨੂੰ ਮਿਰਚਾਂ ਲੜੀਆਂ ਹਨ, ਅਮਨ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹੋਜ਼ ਉੱਠਿਆ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ ਤਾਂ ਸਾਥੀ ਦੇ ਕਤਲ ਵੇਲੇ ਇਹੋ ਰਿਬੇਰੇ ਸ਼ਾਇਦ ਖੁਸ਼ੀ 'ਚ ਕਛਾਂ ਵਜਾਉਂਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਹ ਵੀ ਜ਼ਾਹਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕ ਪੱਖੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਤੇ ਜਬਰ ਢਾਹੁਣ ਲਈ ਫਿਰਕੂ ਜਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਇਹ ਹਕੂਮਤੀ ਲਾਣਾ-ਬਾਣਾ ਇਕ (ਅਨ-ਐਝਾਕੇ ਹੀ) 'ਸਾਂਝੇ ਮੁਹਾਜ਼' ਤੇ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਕੱਠੇ ਹਨ, ਸੱਗੇ ਇੰਜ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ State (ਸਥਾਪਤ ਢਾਂਚੇ) ਵਲੋਂ ਗਿਣੀ-ਮਿਥੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਅਧੀਨ ਲੋਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ 'ਸਿਰੇ ਦੀਆਂ ਪਿਛਾਖੜੀ ਲੋਕ ਵਿਰੋਧੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਭਿੜਾ-ਮਾਰਨ ਦੀ ਚਾਲ ਚਲੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਹੀ ਰਾਜ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਦੇ ਕਰਿੰਦੇ, ਜਨੂੰਨੀ ਪਿਛਾਖੜਾਂ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਐਕਸ਼ਨਾਂ ਉਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਮਾਇਤ 'ਚ ਬਿਆਨ ਦਾਗਦੇ ਲਗਦੇ ਹਨ।

ਰਿਬੇਰੇ (ਜੋ ਕਿ ਇਸ ਲੋਕ ਦੁਸ਼ਮਣ ਹਕੂਮਤ ਦਾ ਇਕ ਪਰਖਿਆ ਹੋਇਆ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਕੁੱਤਾ ਹੈ) ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰਕੇ ਇਸ ਹਕੂਮਤ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਰਾਜ-ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਦਾ ਖਾਸਾ ਹੀ ਨੰਗਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਲੋਕ ਸਭਿਆਚਾਰ ਮੰਚ
ਕੈਲਗਰੀ (ਅਲਬਰਟਾ) ਕੈਨੇਡਾ
ਦੇ ਸਾਥੀ

8. ਪਿਆਰੇ ਭਾਸ਼ੀ,

‘ਸਮਤਾ ਅਕਤੂਬਰ 1986 ਵਿਚ ‘ਏਕਤਾ ਕੇਂਦਰ’ ਉਸਾਰਨ ਬਾਰੇ ਗੁਰਭੰਜ ਸਿੰਘ ‘ਸਰਪੰਚ’ ਪਲਾਸ਼ੌਰ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਸੁਝਾ ਨਾਲ ਮੈਂ ਬਿਲਕੁਲ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ ਕਿ ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ ਰਾਜਨੀਤਕ ਧਿਰਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਸਮਾਜ ਦੇ ਅਗਾਂਹਵਧੂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਪਲੇਟਫਾਰਮ ਤੇ ਇਕੱਠੇ ਕਰਕੇ ‘ਜਮਹੂਰੀ ਏਕੇ’ ਲਈ ਯਤਨ ਕਰੋ ਤਾਂ ਕਿਤੇ ਚੰਗਾ ਹੈ। ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਤੇ ਗਰੁੱਪਾਂ ਨੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਮਸਲਿਆਂ ਵਲੋਂ ਧਿਆਨ ਨਾ ਦੇ ਕੇ ਸਿੱਧੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਫਰੰਟ ਤੇ ਕੰਮ

ਕਰਨ ਦੀ ਜੋ ਪਹੁੰਚ ਅਪਣਾਈ ਹੈ ਉਹ ਸਮਾਜ ਦੇ ਸਾਧਾਰਨ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬਿਲਕੁਲ ਰਾਸ ਨਹੀਂ ਆਈ। ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ, ਸਮਾਜਕ ਕੁਰੀਤੀਆਂ ਆਦਿ ਨਾਲ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਲੜ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ ਪਰ ਉਹ ਸਿਸਟਮ ਜੋ ਇਹਨਾਂ ਬੁਰਾਈਆਂ ਦੀਆਂ ਬੁਨਿਆਦਾਂ ਤੇ ਖੜਾ ਹੈ, ਢਾਹ ਦੇਣ ਦਾ ਨਾਹਰਾ ਮਾਰਦੇ ਹਨ। ਅੱਜ ਕਿੰਨੇ ਨੌਜਵਾਨ ਨਸ਼ਿਆਂ ਵਿਚ ਗਲਤਾਨ ਹਨ, ਦਾਜ ਦਹੇਜ ਬਿਨਾਂ ਕਿੰਨੀਆਂ ਨੌਜਵਾਨ ਲੜਕੀਆਂ ਵਿਆਹੁਣ ਤੋਂ ਬੈਠੀਆਂ ਹਨ। ਸਿਖਿਆ ਦਾ ਦੀਵਾਲਾ ਨਿਕਲ ਗਿਆ ਹੈ ਪਰ ਸ਼ਾਡੀਆਂ ਅਧਿਆਪਕ ਜਬੋਬੰਦੀਆਂ ਗਰੇਡ ਸੁਧਾਈਆਂ ਤੇ ਜਬੋਬੰਦੀ ਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਰੁੜ੍ਹੀਆਂ ਹਨ। ਅਤੇ ਇਹ ਕੋਈ ਗੱਲ ਵੀ ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ ਅਖਵਾਉਂਦੇ ਕੇਡਰ ਆਪਣੇ ਏਜੰਡੇ ਤੇ ਨਹੀਂ ਲਿਆਉਂਦੇ। ਫਿਰ ਸਾਨੂੰ ਕੀ ਇਹ ਜੋ ਮਰਜ਼ੀ ਕਰਨ।

-ਦੀਦ

9. ਭਾਅ ਜੀ, Red Salute !

1. ਭਾਅ ਜੀ ਤੁਸੀਂ ਕਈ ਗਰੁਪਾਂ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। ਨਾ ਹੀ ਸੀ.ਪੀ.ਆਈ. ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸੀ.ਪੀ.ਆਈ. (ਐਮ) ਨੂੰ। ਕੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦਾ ਕੇਡਰ ਹੀ ਸੋਧਵਾਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਬਾਹਰ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੋਕ ਮੰਨਦੇ ਹਨ।

2. ਇਸ ਵਿਚ ਹੋਰ ਵੀ ਚੰਗਾ ਹੁੰਦਾ ਜੇਕਰ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਪੱਧਰ ਤੇ ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਨੂੰ ਸੱਦਿਆ ਜਾਂਦਾ। ਜਿਵੇਂ ਬਿਹਾਰ, ਬੰਗਾਲ, ਆਂਧਰਾ ਆਦਿ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਕੋਲੋਂ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਸਿਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਭਾਰਤ ਪੱਧਰ ਤੇ ਇਕ ਪੇਪਰ ਕੱਢਿਆ ਜਾਵੇ। ਫਿਰ ਆਪਣੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਹਰ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਛਪੇ।

3. ਜਿਹੜੀ ਇਕ ਦੂਸਰੇ ਤੇ ਚਿੱਕੜ ਉਛਾਲੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਚੰਗੀ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਾਹ ਦੱਸ ਸਕਦੇ ਹਨ।

4. ਕੀ ਭਾਅ ਜੀ ਇਕ ਹੀ ਦਫਤਰ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਕਿ ਵੱਡੀ ਚੱਲ-ਚੱਲੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਦੂਸਰੀ ਕੁਰਸੀ ਤੇ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਬੈਠੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਭਾਵੇਂ, ਉਹ ਸੀ.ਪੀ.ਆਈ. ਜਾਂ ਸੀ.ਪੀ.ਆਈ. (ਐਮ) ਜਾਂ ਸੀ.ਪੀ.ਆਈ. (ਐਮ. ਐਲ) ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ ਦੇ ਵੀ ਹੋਣ। ਉਹ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੇ

ਖਿਲਾਫ਼ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਬੋਲਦੇ। ਸਗੋਂ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਅੱਜ ਕਲ ਹਰ ਕੰਮ ਪੈਸੇ ਨਾਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਸਟੇਜਾਂ ਉਪਰ ਜਾ ਕੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਬੋਲਦੇ ਹਨ। ਸਾਡਾ ਤਜਰਬਾ ਹੈ ਕਿ 1984 ਵਿਚ ਬਿਜਲੀ ਬਿੱਲ ਘੋਲ ਚੱਲਿਆ ਸੀ। ਜਿਸ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਬਲਦੇਵ 'ਮਾਨ' ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਤਾਂ ਇਨਕਲਾਬੀ ਟੈਕਨੀਕਲ ਸਰਵਿਸ ਯੂਨੀਅਨ ਉਸ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਕੁਝ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਰਿਸ਼ਵਤ ਵੱਪਸ ਕਰਵਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ ਤਾਂ ਟੈਕਨੀਕਲ ਸਰਵਿਸ ਯੂਨੀਅਨ ਆਪਣੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਹੀ ਮਦਦ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਨਹੀਂ। ਪਰ ਕਿਸਾਨ ਇਨਕਲਾਬ ਵਿਚ ਇਨਕਲਾਬੀਆਂ ਦੇ ਕਿੱਲੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

5. ਜਦੋਂ ਕਿ ਆਈ.ਸੀ.ਜੀ. ਨੇ ਇਕ ਪੈਂਫਲਿਟ ਕੱਢਿਆ ਹੈ। Trade Union ਮਜ਼ਦੂਰ ਵਰਗ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਇਹ ਠੀਕ ਹੀ ਸ਼ੋਬਤਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

6. ਸਮਾਜਿਕ ਡੋਰ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਇਨਕਲਾਬੀਆਂ ਦੀਆਂ ਆਦਤਾਂ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ, ਭਰਮਾਂ ਵਹਿਮਾਂ ਵਿਚ ਫੱਸੇ ਹੋਣਾ। ਹੋਰ ਕਈ ਸਮਾਜਕ ਕੁਰੀਤੀਆਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦਾਜ ਆਦਿ ਦੀ, ਵਿਚ ਆਪ ਵੀ ਫਸੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਠੀਕ ਅਮਲ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੇ ਤਾਂ ਹੋਰ ਕੌਣ ਕਰੇਗਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਅਧਾਰ ਬਣਾ ਕੇ ਸੋਚਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਅਮੂਲ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਨਾਕਿ ਕੁੱਲਾਂ ਬਾਤਾਂ ਨਾਲ ਇਹ ਕੰਮ ਸਿਰੇ ਚੜ੍ਹੇਗਾ।

7. ਜੇਕਰ ਅੱਗੇ ਏਂ ਜਲੰਧਰ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਿਤੇ ਇਹ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਹਰ ਕੇਡਰ ਦੇ ਸਾਥੀ ਤੇ ਆਰਥਿਕ ਬੋਝ ਪਾਇਆ ਜਾਵੇ ਨਾ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਤੇ ਭਾਰ ਪਵੇ।

8. ਖਾਸਕਰ ਅੱਤਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ 9 ਤਰੀਕ ਇਨਕਲਾਬੀ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਮਾਨ, ਸੁਖਰਾਜ ਖੱਦਰ, ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਕਨੇਡਨੀ, ਅਰਜਨ ਸਿੰਘ ਮਸਤਾਨਾ, ਸਮੀਤ ਆਦਿ ਦਾ ਵਰਨਣ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਤਾਂ ਹੀ ਏਕਤਾ ਬਣ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਖਾਸ ਤੌਰ ਤੇ ਕੋਈ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਮਿਥਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਕੰਮ ਅੱਗੇ ਤੋਰਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਸਾਰੇ ਸਾਥੀਆਂ ਵਲੋਂ ਲਾਲ ਸਲਾਮ!

ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ 'ਨੇਤਾ'
ਫਤਹਿਗੜ੍ਹ ਚੂੜੀਆਂ

00

ਬਲਰਾਜ ਸਾਹਨੀ ਯਾਦਗਾਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਵਾਸਤੇ ਕੈਲਾਸ਼ ਕੌਰ-ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਛਪ੍ਰਵਾਇਆ ਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕੀਤਾ
ਛਪਾਈ ਹਰਮੁਖ ਪ੍ਰਿੰਟਰ, 23-ਮਹਾਂ ਸਿੰਘ ਗੇਟ ਮਾਰਕੀਟ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਹੋਈ। ਪ੍ਰਬੰਧੀ ਸਿਰਨਾਵਾਂ ਗੁਰੂ : ਖਾਲਸਾ
ਨਿਵਾਸ ਡਾ; ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ-143002 : ਵਰਸ਼ਿਕ ਚੰਦਾਂ 15 ਰੁ. ਵਿਦੇਸ਼ ਹਵਾਈ ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ 120 ਰੁ.।

ਜਨੂੰਨੀ-ਹਿੰਸਾ ਵਿਰੁੱਧ ਪ੍ਰੈਸ ਦੇ ਨਾਉਂ ਬਿਆਨ

ਸਾਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ (ਮ-ਲ) ਦੇ ਹਰਮਨ ਪਿਆਰੇ ਲੀਡਰ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਮਾਨ, ਭਾਰਤੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਲੀਡਰ ਦਰਸ਼ਣ ਸਿੰਘ ਕਨੋਡੀਅਨ ਅਤੇ ਮਾਰਕਸੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਡਾਕਟਰ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬੇਕਸੂਰੇ ਹਿੰਦੂ-ਸਿੱਖ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਕਤਲਾਂ ਉਪਰ ਗਹਿਰਾ ਦੁੱਖ ਅਤੇ ਗੁੱਸਾ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਮੌਕਿਆਂ ਤੇ ਗੋਲੀਆਂ ਮਾਰ ਕੇ ਕਤਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਧਾਰਮਿਕ ਜਨੂੰਨੀ ਹਿੰਸਾ ਅਤੇ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਬਣਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਵਿਰੋਧਤਾ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਭਾਰਤੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ (ਮ.ਲ.) ਦੀ ਪੰਜਾਬ ਸੂਬਾ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਪਰਚੇ "ਹਿਰਾਵਲ ਦਸਤਾ" ਦੇ ਐਡੀਟਰ ਸਨ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਪਿਛਲੇ 15 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ, ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਅਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਜਮਹੂਰੀ ਹੱਕਾਂ ਲਈ ਅਤੇ ਹਾਕਮ ਜਮਾਤਾਂ ਦੇ ਜ਼ਬਰ ਵਿਰੁੱਧ ਜਥੇਬੰਦ ਕੀਤਾ।

ਦਰਸ਼ਣ ਸਿੰਘ ਕਨੋਡੀਅਨ ਉਹਨਾਂ ਮੁਢਲੇ ਮਜ਼ਦੂਰ ਲੀਡਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬੀ.ਸੀ. (ਕਨੇਡਾ) ਦੀਆਂ ਲੱਕੜ ਮਿੱਲਾਂ ਦੇ ਕਾਮਿਆਂ ਨੂੰ ਜਥੇਬੰਦ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਨੂੰ ਕਨੇਡਾ 'ਚ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਵਿਚ ਯੋਗ ਹਿੱਸਾ ਪਾਇਆ। ਉਹ-ਭਾਰਤ ਪਰਤਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਬੇਹਤਰੀ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਰਹੇ।

ਡਾਕਟਰ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸੀ.ਪੀ.ਐਮ. ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਘੇ ਵਰਕਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਸਨ ਜਿਹੜੇ ਕਿ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦਾਂ ਦੇ ਪਰਦੇਫਾਸ਼ ਕਰਦੇ ਸਨ।

ਭਾਰਤ ਦੇ ਕਿਸਾਨ, ਮਜ਼ਦੂਰ ਅਤੇ ਦੱਬੇ-ਕੁਚਲੇ ਲੋਕ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੇਹਤਰੀ ਅਤੇ ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਇਹਨਾਂ ਸਾਥੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਜੀਵਨ ਲਾਇਆ, ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਕਾਤਲਾਂ ਨੂੰ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੇ। ਇਹ ਕਤਲ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵੀ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਨੂੰਨੀ ਦੱਬੇ-ਕੁਚਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਖਿਲਾਫ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸੰਬੰਧ ਨਹੀਂ। ਇਹਨਾਂ ਕਤਲਾਂ ਤੋਂ ਹੋਰ ਵੀ ਸਪਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਮਿਕ ਜਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤ, ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜ਼ਬਰ-ਜੁਲਮ ਵਿਰੁੱਧ ਲੜੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਘੋਲਾਂ ਤੋਂ ਲਾਭੇ ਰੱਖਣ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਜਜ਼ਬਾਤਾਂ ਨੂੰ ਵਰਤਦੇ ਹਨ।

ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਅਗਾਂਹਵਧੂ ਅਤੇ ਜਮਹੂਰੀਅਤਪਸੰਦ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਸ਼ਰਮਨਾਕ ਅਤੇ ਘਿਨਾਉਣੇ ਕਤਲਾਂ ਦੀ ਡੱਟ ਕੇ ਵਿਰੋਧਤਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਕਮੁੱਠ ਹੋ ਕੇ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦਾਂ ਦੇ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤ ਕਾਤਲਾਂ ਅਤੇ ਲੋਕ-ਵਿਰੋਧੀ ਖਾਸੇ ਨੂੰ ਨੰਗਿਆਂ ਕਰਨ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ।

ਇਹ ਬਿਆਨ ਟੋਰੰਟੋ ਤੋਂ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਵਲੋਂ ਸਾਝੇ ਤੌਰ ਤੇ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ:

ਇੰਡੀਅਨ ਪੀਪਲਜ਼ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਇਨ ਨਾਰਥ ਅਮੈਰੀਕਾ (ਇਪਾਨਾ) ਟੋਰੰਟੋ

ਈਸਟ ਇੰਡੀਅਨ ਵਰਕਰਜ਼ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ-ਟੋਰੰਟੋ

Joint Sec. Deep Singh Boparai (Ipana)

Sukhraj Kalirai (E.I.W.A.)

ਇਨਕਲਾਬੀ ਏਕਤਾ ਕੇਂਦਰ

ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਲਈ

9 ਨਵੰਬਰ ਸਵੇਰੇ 10 ਵਜੇ

ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਹਾਲ ਜਲੰਧਰ ਵਿਚ ਇਕੱਠੇ ਹੋਵੋ।